

DAISYLADIES RY

25 VUOTTA MAAHANMUUTTAJA-
NAISTEN TUKENA

KIRJOITTANUT

Rauno Lahtinen

*DaisyLadies ry –
25 vuotta maahanmuuttaja-
naisten tukena*

RAUNO LAHTINEN

DAISYLADIES RY

25 VUOTTA MAAHANMUUTTAJA-
NAISTEN TUKENA

Suomen Kulttuurirahasto
Varsinais-Suomi

Kirjan tuotanto on rahoitettu Suomen kulttuurirahaston
myöntämällä palkinnolla.

Copyright © Rauno Lahtinen, 2025

ISBN 978-952-88-0791-9 (kovakantinen)

ISBN 978-952-88-0792-6 (PDF)

DaisyLadies ry

Paino: Booksfactory, Puola 2025

SISÄLLYS

Juhlavuoden tervehdyksiä: Tarja Halonen,
Piia Elo, Minna arve & Petteri Orpo 6

Aluksi 11

Hülyan tarina 13

Lapsuus Turkissa 13

Suomen Turku 15

Ulkomaalaiset Turussa 17

Lisää ulkomaalaisia 20

Kansainvälinen kohtaauspaikka 25

Pioneerityötä 25

Ottaa vai ei? 31

Kohtaauspaikka kiinnosti 32

Kansainvälisyyskasvatusta 33

Somalit tulevat 34

Lisää tulijoita 37

Maahanmuuttajanaiset 39

Rasismia ja kiusantekoa 41

Satoja tapahtumia 43

Maahanmuuttajien ongelmia 44

Elämä muuttuu 45

Paluu Suomeen 47

Maahanmuuttajanaisten DaisyLadies 49

Huomio naisten ongelmiin 49

Haaveena Muistojen koti 51

Sumuvaloa 52

Työperäinen maahanmuutto 56

Kansalaisuuspäivä 57

DaisyNews 58

Juhlavuoden tervehdyksiä: Sirpa Pietikäinen, Leena
Meri, Saara-Sofia Sirén & Pihla Keto-Huovinen 60

Uusia tiloja, uusia toimintoja 67

Vaihtuvia toimistoja 67

Muistojen koti 68

Uusi Muistojen koti 72

Nuoret, miehet ja eläkeläiset 74

Työkenttä laajenee 77

Käänteentekevä vuosi 2015 79

Pakolaiset Turussa 79

Löydä minut 82

Palkintoja 85

Nordic Ladies 87

DaisyKirjoja 90

Elämäntarinaprojekti 91

Maailmanpuutarha 93

DaisyKoti 95

Vanha puutalo 95

2020-luvun uudet tuulet 97

My Voice 101

Toivoa käsi kädessä 102

Ukraina 105

Kuntoutuva työtoiminta eli kuty 109

Naiset vaikuttajina 110

Taikapuodin käsityöt 114

DaisyLadies tänään 117

Työtä naisten hyväksi 117

Naistenpäivä 120

Lisää hienoja palkintoja 122

Hallitustoimintaa 124

DaisyLadies vuonna 2025 125

Uudistuva kotoutuminen? 130

Lähteet ja viitteet 133

Juhlavuoden tervehdyksiä

Tarja Halonen,

Piia Elo,

Minna Arve &

Petteri Orpo

KUVA: LASSE KELTTO

IHMISET OVAT AINA liikkuneet paikkakunnasta ja maasta toiseen ja niin tapahtunee tulevaisuudessakin. Se, kotiudummeko uudelle asuinpaikkakunnalle, riippuu monista eri syistä, joihin kaikkiin emme voi vaikuttaa. Mutta me kanssaihmiset olemme todella tärkeitä tekijöitä ihmisen kotiuttamisessa vieraaseen maahan tai paikkakuntaan.

Kysymys ei ole vain neuvomisesta uuden yhteiskunnan poluilla julkisella tai yksityisellä sektorilla, vaan myös sen ilmapiirin luomisesta, jossa tuntee olevansa aidosti osa yhteisöä. Naisille tämä uuteen yhteiskuntaan integroituminen voi olla kulttuurillisista syistä vielä muita haasteellisempaa.

DaisyLadies on tehnyt upeaa työtä tutustuttaessaan meitä kanssaihmiä toisiimme tullaksemme

sinuiksi uusien tulijoiden kanssa. Muuttajat ovat voittaneet monia meille järjestelmään tottuneille melkein näkymättömiä – mutta ihan todellisia – esteitä.

Meille kaikille mukana olleille maailma on rikastunut uusiin kulttuureihin tutustumisen kautta.

DaisyLadies ansaitsee meidän kaikkien kiitoksen tästä jo neljännesvuosisadan kestäneestä toiminnasta ja kannustuksen jatkaa toimintaansa. Historiikki on todella lukemisen arvoinen!

*Tarja Halonen
9.7.2025, Helsinki*

KUVA: SUVI ELO

ON SUURI ILO onnitella DaisyLadies -järjestöä sen 25-vuotisen toiminnan johdosta. Kaksikymmentä-viisi vuotta työtä maahanmuuttajanaisten hyväksi on osoitus sitkeydestä, sydäimestä ja vahvasta yhteiskunnallisesta sitoutumisesta. Neljännesvuosisadan ajan olette olleet korvaamaton osa Turun arkea ja kehitystä – rakentamassa siltoja, vahvistamassa osallisuutta ja tukemassa maahanmuuttajanaisia heidän matkallaan kohti omannäköistä ja tasa-arvoista elämää Suomessa.

Turku on monikulttuurinen ja monimuotoinen kaupunki, jossa jokaisella on oikeus tuntea olonsa tervetulleeksi ja tuntea kuuluvansa joukkoon. Tässä työssä DaisyLadiesilla on ollut merkittävä rooli. Yhdistyksenne tekemä työ auttaa maahan muuttaneita naisia löytämään paikkansa uudessa kotimaassa, vahvistaa heidän osallisuuttaan ja tuo näkyväksi heidän osaamistaan, ääntään ja kokemuksiaan.

DaisyLadiesin työ on samalla sekä käytännönläheistä että yhteiskunnallisesti kauaskantoista. Se näkyy arjen konkreettisina kohtaamisina, luottamuksen rakentumisena ja yhteisön vahvistumisena. Teidän toimintanne osoittaa, miten tärkeää on tukea naisia, sillä heidän kauttaan koko perhe voi paremmin. Kun nainen saa mahdollisuuden osallistua, oppia ja vaikuttaa, myös lapset ja läheiset hyötyvät – ja koko yhteiskunta vahvistuu.

DaisyLadiesin kokonaisvaltainen lähestymistapa – joka yhdistää käytännön tuen, vertaistuen ja yhteisöllisyyden – rakentaa siltoja paitsi eri kulttuurien, myös sukupolvien ja ihmisten välille.

Turku on ylpeä saadessaan olla koti järjestölle, joka tekee näin merkityksellistä ja vaikuttavaa työtä. Kiitän teitä lämpimästi panoksestanne kaupungin yhteisöllisyyden, tasa-arvon ja moninaisuuden vahvistamiseksi. Inhimillisen ja kohtaavan Turun ja Suomen rakentamiseksi.

Onnea ja menestystä tuleville vuosikymmenille!

*Piia Elo
Pormestari
Turun kaupunki*

SUOMEN VANHIMPANA KAUPUNKINA Turku on kirjaimellisesti toiminut Suomen porttina länteen. Kaupunkimme on aina ollut erilaisten ihmisten, ideoiden ja ajatusten kohtaamispaikka. Näistä kohtaamisista on aina myös syntynyt jotain uutta, eteenpäin työntävää virtaa, jolla omaa kotiseutua, Suomea ja maailmaakin on muokattu.

Kohtaamisten kaupunki ei kuitenkaan synny tyhjiössä, vaan se pitää luoda. Olenkin pormestarina usein korostanut, että vain yhdessä voimme rakentaa Turusta kohtaamisten kaupunkia – paikkaa, jossa jokainen voi kokea kuuluvansa joukkoon ja olevansa osa suurempaa kokonaisuutta. Hyvän elämän edellytyksien luomisessa, niin turkulaisille kuin tänne kotinsa rakentaneille, myös DaisyLadiesillä on ollut merkittävä rooli.

Olen saanut seurata DaisyLadiesin toimintaa ja sen kehittymistä läheltä jo noin 15 vuoden ajan. Tänä aikana olen nähnyt, miten yhdistys on avannut ovia, rakentanut siltoja ja luonut turvallisia tiloja, jotta maahanmuuttajataustaiset naiset voivat löytää oman äänensä ja samalla paikkansa kaupungissamme. Yhdistyksen toiminta on vaikuttanut konkreettisesti sekä yksittäisten ihmisten elämään että vahvemman ja yhteisöllisemmän Turun kehittymiseen.

Erityisen vaikuttavaa on ollut seurata johtaja Hüllya “Hissu” Kytön väsymätöntä työskentelyä tämän tavoitteen eteen. Hissu on omistanut yhdistyksen toiminnalle koko elämänsä ja tekee työtä täydellä sydämellään. Hänen sitoutumisensa on paitsi arvostettavaa, myös aidosti inspiroivaa.

DaisyLadiesin 25-vuotinen historia on täynnä tarinoita rohkeudesta, toivosta ja muutoksesta. Haluan osoittaa lämpimät kiitokseni DaisyLadiesille siitä arvokkaasta työstä, jota yhdistyksessä on väsymättä tehty paremman ja yhteisöllisemmän kaupungin eteen. Kohtaamisten kaupunkia rakennetaan juuri teidän kaltaistenne toimijoiden kanssa – yhdessä.

*Minna Arve
Pormestari
Turun kaupunki*

KUVA: SUVI ELO

KUVA: FANNI UUSITALO, VALTIONEUVOSTON KANSLIA

TASA-ARVO ON SUOMALAISEN yhteiskunnan kivi-jalka. Jotta jokainen maahan muuttava voi olla aidosti osa yhteiskuntaa, on hänelle annettava valmiudet osallistua siihen täysipainoisesti. Avain-asemassa ovat kielen oppiminen, omien oikeuksien tunnistaminen sekä mahdollisuus löytää oma paikkansa opiskelun, työn ja vapaa-ajan parista.

Haluan kiittää Hissua ja DaisyLadiesin upeaa tiimiä 25 vuoden mittaisesta, merkityksellisestä työstä. Työstänne ovat hyötäneet paitsi maahanmuuttajanaiset, turkulaiset kuin koko suomalaisen yhteiskunta.

Kotoutuminen uuteen maahan ei ole yksinkertainen tehtävä. Se vaatii tukea, ymmärrystä ja rinnalla kulkemista. Usein maahanmuuttajilla – ja erityisesti naisilla – on monia haasteita: kielimuuri, puutteellinen koulutustausta sekä suuri vastuu perheen arjesta. Ilman tukea nämä haasteet voivat

johtaa siihen, että juuri naiset jäävät yhteiskunnan ulkopuolelle.

Työ, jota Hissu ja DaisyLadies tekevät, on korvaamattoman arvokasta. Kielen ja kulttuurin oppiminen ei ole helppoa, mutta se on kaunis osoitus halusta kuulua joukkoon. Ja kuten Hissu on aina muistuttanut: kotoutuminen vaatii myös maahanmuuttajalta aktiivisuutta ja tahtoa oppia ja ymmärtää.

Toivon sydämestäni, että jokainen Suomeen muuttava nainen saisi kohdata Hissun kaltaisen rinnallakulkijan. Kun tuemme naisia kotoutumisessa, tuemme kokonaisia perheitä – ja samalla rakennamme vahvempaa, tasa-arvoisempaa ja inhimillisempää Suomea meille kaikille.

Lämmin kiitos DaisyLadies.

Petteri Orpo, pääministeri

Aluksi

DAISYLADIES RY ON yhdistys, jolla on selkeä ja tärkeä päämäärä: maahanmuuttajanaisten hyvinvoinnin parantaminen. Tätä työtä DaisyLadies on tehnyt jo vuodesta 2000 lähtien eli 25 vuoden ajan. Tämä kirja kartoittaa DaisyLadies ry:n historian ja kertoo samalla myös yhdistyksen perustajan ja voimahahmon Hülya ”Hissu” Kydön tarinan, joka on keskeinen osa sekä yhdistyksen että koko Turun kotouttamistyön historiaa.

Monessa maailman maassa naiset eivät ole yhtä onnekaassa asemassa kuin Suomessa. Maahanmuuttajanaisten kotoutuminen yhteiskuntaan on tärkeää, jotta he itse, heidän lapsensa ja perheensä voivat kasvaa kiinni suomalaiseen yhteiskuntaan. Naisten hyvinvoinnin vaikutukset näkyvät monella eri tavalla, koska naisten rooli on perheessä niin tärkeä.

DaisyLadies ry:n tavoitteena on tuoda maahanmuuttajanaisten ulottuville aivan perustavanlaatuisia asioita, jotka mahdollistavat Suomessa elämisen ja toimimisen. Keskeisessä roolissa on kieli, mutta monet suomalaisten mielestä yksinkertaiset toimet voivat maahanmuuttajan näkökulmasta olla aivan tuntemattomia ja hyvin vaikeita. Siksi on varmistettava, että perustiedot tulevat ymmärretyiksi.

Maahanmuuttajia ei voi käsitellä massana, vaan jokaiselle on suunniteltava oma polkunsä kohti suomalaista yhteiskuntaa. Suomalaisessa virkakoneistossa asiakkaat jäävät kuitenkin usein varsin kasvottomiksi. DaisyLadies ry:n kaltaista toimijaa

tarvitaan kipeästi auttamaan maahanmuuttajia yksilöityjen palveluiden äärelle.

Turkulaiset ovat tunteneet Hülyän Hissuna jo 1970-luvulta lähtien. Niinpä tässäkin kirjassa käytetään molempia nimiä.

Itse olen tuntenut Hissun jo 1990-luvun alkuvuosilta, jolloin Turun Kansainvälinen kohtauspaikka oli suosionsa huipulla. Noiden vuosien jälkeen kotouttamistoiminta on muuttunut paljon ja DaisyLadies ry:n toiminta on varsin erilaista kuin aikoinaan Kansainvälisen kohtauspaikan. 1980-luvun lopulla Turussa vasta totuteltiin siihen, että kaupungissa on myös muutamia satoja ulkomailla syntyneitä asukkaita.

DaisyLadies ry:n toiminta on ruohonjuuritasolta lähtevää ja hyvin päämääräkeskeistä. Naiset voivat kertoa ongelmistaan ja niihin myös etsitään ratkaisu. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt, kuten DaisyLadies ry, tekevät korvaamattoman arvokasta työtä laajalla kentällä, jossa pelkkä julkisen sektorin toiminta ei riitä.

Yhdistyksellä on vuosien varrella ollut niin hengästyttävän paljon toimintaa, ettei kaikkia projekteja, kursseja, seminaareja, luentoja, juhlia ja satoja muita tapahtumia mitenkään voida luetella yhdessä julkaisussa. Toivottavasti kirja onnistuu kuitenkin luomaan sopivasti annostellun katsauksen yhdistyksen – ja Hissun – historiaan.

*Turussa kesäkuussa 2025,
Rauno Lahtinen*

Yllä Hülya lapsena Istanbulissa
vanhempiansa kanssa.

HÜLYAN TARINA

Kansainvälisen kohtaustapaan ja DaisyLadies ry:n historiasta ei voi kirjoittaa ilman, että kertoo samalla myös Hülya Kydön tarinan. Ilman häntä ja hänen kokemuksiaan maahanmuuttajana kumpakaankaan ei olisi koskaan perustettu sellaisina kuin me ne tunnemme.

Lapsuus Turkissa

Hülya Kotan vietti lapsuutensa Istanbulissa ja Ankarassa. Ankaraan perhe muutti isän työn perässä, kun Hissun kouluikä lähestyi. Sinne isä rakensi kaksikerroksisen omakotitalon. Silti Istanbul on aina tuntunut enemmän omalta kotikaupungilta. Hülyan isä oli opetustoimen johtaja ja äiti käsityön opettaja. Tuolloin oli vielä harvinaista, että turkkilainen nainen kävi töissä kodin ulkopuolella. Työt olikin lopetettava perheen kasvaessa.

– Meitä oli neljä tyttöä, joista minä olin vanhin, syntynyt vuonna 1947 Istanbulissa. Nuoremmat sisaret syntyivät Ankarassa. Isä oli kovin toivonut poikalasta, joten hän kasvatti minua tavallaan kuin poikaa. Isä pelasi jalkapalloa ja minä harjoittelin hänen kanssaan. Parhaat kaverini olivat poikia. Isä oli minulle valtavan rakas, Hülya kertoo.

Elämä oli hyvin yhteisöllistä, eikä kukaan ollut koskaan yksin. Lähitalojen naiset tapasivat toisiaan ja söivät yhdessä. Kaikki kutsuivat vuorollaan toiset kylään syömään. Vanhemmat lapset hoitivat sillä

aikaa pienempiä sisarusiaan. Lapset kunnioittivat ja tottelivat vanhempia ihmisiä.¹

Hülya piti koulussa erityisesti biologiasta ja kemiasta. Valmistuttuaan Istanbulissa ylioppilaaksi vuonna 1967 Hülya lähti enonsa luo Teksasiin. 1960-luvulla turkkilaiset naiset eivät juuri voineet matkustaa yksin, mutta Hissu oli ennenkin toiminut oman päänsä mukaan. Teksasissa odottivat Tylor Junior College-nimisen yliopiston kemian opinnot. Myös englannin kieltä piti parantaa.

– Olin aina ajatellut, että voisin olla jonkinlainen suunnannäyttävä, vähän kuin Marie Curie aikoinaan, Hissu muistelee.

Opintoja kesti kaksi vuotta, kunnes kotoa saapui kirje. Sen mukaan isä oli sairastunut ja Hissun olisi palattava heti kotiin. Niinpä hän hankki lentoliput Istanbuliin.

Matkalla kohtalo kuitenkin puuttui peliin. New Yorkin kentällä konetta vaihtaessa viereen penkille istui suomalainen Eino Kytö ja kuinka ollakaan,

Ylinnä Poseeraus äidin kanssa juuri ennen lähtöä Amerikkaan.

Alinna Käänteentekevä hetki: Hülja on Istanbulin lentokentällä lähdössä Amerikkaan opiskelemaan. Vanhemmat ovat mukana saattamassa tytärtä matkaan.

hänellä oli sattumalta viereinen paikka myös lennolla New Yorkista Lontooseen. Lennon aikana pariskunta tutustui ja Lontoossa vaihdettiin osoitteita.

Istanbulissa selvisi, että isä oli vastassa lentokentällä, eikä hänellä ollut mitään hätää. Vanhemmat olivat huolestuneet toden teolla tyttärensä puolesta ja pelkäsivät Hissun ennen pitkää löytävän amerikkalaisen aviomiehen. Siksi hänet oli saatava äkkiä takaisin Turkkiin.

– Silloin sappeni kiehahdi! Isä oli muka ollut todella vakavasti sairas. Todellisuudessa hän olikin pelännyt minun jäävän Amerikkaan. Se oli väärää isän rakkautta.

– Sainpas sinut takaisin, isä sanoi. Ei, menetit minut, vastasin. Minut oli petetty niin raskaasti.

Hissu ei voinut enää palata Teksasiin, vaan jäi asumaan kotiin vanhempien luokse. Hän onnistui kuitenkin löytämään hyvän työpaikan sihteerinä yhtymässä, jossa oli kaksi kanadalaista johtajaa.

Jonkin ajan kuluttua kotiin saapui yllättävä postikortti Suomesta. Lentokoneessa tavattu suomalaismies ei ollut unohtanut Hissua. Pian kirjeet alkoivat kulkea säännöllisesti, ja muutaman kuukauden kuluttua mies matkusti ennalta ilmoittamatta Istanbuliin tapaamaan Hissua. Hämmästys oli melkoinen, kun mies ajoi taksilla työpaikan pihaan. Työnantaja antoi Hissulle saman tien viikon vapaata töistä. Kotona sulhasesta ei kuitenkaan voinut kertoa.

– Tuon viikon aikana aloimme suunnitella tulevaisuutta yhdessä. Mutta tiesin, että isän takia edessä olisi vaikeuksia.

Puolen vuoden kuluttua postissa saapui paketti, jossa oli kihlasormus. Pahaksi onneksi isä avasi paketin ja heitti sormuksen vihaisena pois. Lopulta Hissu sentään löysi sen lattialta. Kuuteen kuukauteen isä ei edes suostunut puhumaan tyttärensä kanssa. Äitikin oli asiasta hämmentynyt.

– Päätimme mennä naimisiin, mutta isän vastustus oli raivoisaa. Kun häistä alettiin puhua vakavasti, suvun vanhin eli isoisiäni oli kutsuttava paikalle rauhoittelemaan tilannetta. Hän yritti selittää isälle, että Hissu on aikuinen ihminen ja saa tehdä itse päätöksensä. Lopulta isä leppyi.

Häät olivat hienot ja niiden jälkeen pariskunta muutti ensin Kanadan Nova Scotian provinssissa sijaitsevaan Port Hawkesburgiin, missä miehellä oli työpaikka. Hissu eli kotirouvan elämää. Mutta jo vajaan vuoden kuluttua oli edessä muutto Turkuun. Hülja saapui ruotsinlaille Tukholmasta Turkuun 27. toukokuuta 1971.

Vierellä Hissu toimi Helsingissä elokuussa 1983 järjestettyjen yleisurheilun maailmanmestaruuskilpailujen järjestelytoimikunnassa attaseana.

Suomen Turku

Vuonna 1971 Turussa asui vain muutamia ulkomaalaisia, joten tumma ja näyttävä Hüllya todella erottui katukuvassa. Turkkilaisia oli Suomessa niin vähän, että Hissu oli tuolloin tiettävästi ensimmäinen Suomeen avioitunut turkkilaisnainen.

Vaikka Turku oli Suomen suurimpia kaupunkeja, Istanbulin miljoonakaupunkiin tottuneelle Turun keskusta vaikutti todella pieneltä. Turku oli kaunis, mutta ulkomaalaiselle varsin tyly. Muita maahanmuuttajia ei tullut kadulla vastaan. Maahanmuuttoa ei koettu Suomessa ongelmaksi, koska sitä ei käytännössä ollut lainkaan.

– En puhunut sanaakaan suomea, eivätkä turkulaiset olleet kovin halukkaita puhumaan englantia. Olin aluksi todella yksinäinen ja pettynyt Turkuun.

Yritys päästä Turun yliopistoon jatkamaan kemian opintoja kilpistyi sekin kielitaidon puuttumiseen. Niinpä kaikkein tärkein osa uuteen kotimaahan sopeutumista oli oppia outo suomen kieli. Kellä sana, sillä valta, sanoo suomalainen sananlasku.

– Kun ihminen ei osaa kieltä, häntä pidetään tyhmänä. Kieli on valtaa ja avain kaikkialle. Kielitaidottomana elämä oli välillä helvetillistä.

Yllä Hissu tutustui jo 1970-luvulla moniin Turun keskeisiin poliitikkoihin. Kuvassa 2010-luvun alussa Ilkka Kanervan kanssa.

Turkissa kulttuuri oli paljon sosiaalisempaa kuin Suomessa, missä ihmisen oletetaan pärjäävän yksinään ja kohtaavan myös ongelmat yksin. Ihmiset olivat Turkissa paljon riippuvaisempia toisistaan ja suvustaan, koska sosiaaliturva oli olematonta. Ihmisiä ei jätetty yksin. Suomalaiseen malliin oli vaikea sopeutua. Eipä silti, ongelmia tuottivat myös esimerkiksi monet suomalaiset perinneruoat, jotka tuntuivat hyvin oudoilta.

– Minulle sanottiin, että ei saa nauraa kovalla äänellä, ei saa puhua liikaa, ei halailla ihmisiä, eikä kertoa omia asioitaan muille. Tie suomalaisten sydämiin kävi lopulta turkkilaisen ruoan avulla, sillä monet suomalaiset avautuivat puhumaan, itkemään ja nauramaan ruokapöydän ääressä. Itse opin suomalaisilta täsmällisyyttä, noudattamaan aika-tiloja.²

Hissu päätti elää maassa maan tavalla ja muuttua täysin suomalaiseksi. Muutaman vuoden jälkeen hän tunsikin itsensä niin suomalaiseksi, että Turkissa käydessä monet sikäläiset tavat tuntuivat jo vierailta. Tasapaino kahden kulttuurin välissä alkoi kuitenkin löytyä.

Vuosien myötä pariskunta sai kolme lasta. Monikulttuurisuus näkyi perheessä. Kotikielinä käytettiin suomea, turkkia ja englantia.

Suomen kieli ja Turun murre tulivat Hissulle lopulta tutuiksi muiden äitien kanssa hiekkalaatikolla juttelemalla, *Aku Ankkaa* lukemalla ja lasten kouluasioihin perehtymällä.³

Avioliiton ja Suomeen muuton takia välit rakkaaseen isään olivat jonkin aikaa lähes kokonaan poikki. Ensimmäisen lapsen syntymä muutti kuitenkin kaiken. Isä oli täysin myyty, kun näki tyttärenpoikansa. Suhteet olivat sen jälkeen taas kunnossa.

Vuonna 1974 tapahtui paljon. Postissa saapui kirje, jossa kerrottiin Hissun saaneen Suomen kansalaisuuden.

– Se kirje on todella jäänyt mieleeni. Presidentti Kekkonen ilmoitti ottavansa minut Suomen kansalaiseksi! Se oli iso juttu.

Lapsiperheen taloudessa elettiin 1970-luvulla kiireistä arkea, mutta kotirouvana olo ei sosiaaliselle Hissulle riittänyt. Poliitikasta kiinnostunut kotiäiti otti asioista selvää ja marssi vuonna 1974 kokoomuspuolueen Turun toimistoon. Siellä hän liittyi saman tien puolueeseen.

– Sanoin, että olen valmis tekemään töitä. Koska en vielä osannut hyvin suomea, minusta tuli kokousten kahvinkeittäjä. Tutustuin tuolloin moniin Turun nouseviin poliitikkoihin, kuten Ilkka Kanervaan,

Sauli Niinistöön ja Maija Perhoon. Kaikista näistä tuttavuuksista oli myöhemmin työelämässä paljon hyötyä.

Kuinka ollakaan, Hissu kutsuttiin mukaan perustamaan Suomi-Turkki-seuraa, jonka ensimmäiseksi puheenjohtajaksi hänet valittiin vuonna 1974. Hissu liittyi myös Unicefiin ja toimi vuodesta 1981 lähtien Turun paikallisyhdistyksen puheenjohtajana lähes kymmenen vuoden ajan.

Ystäviä alkoi tämän jälkeen olla jo niin sankoin joukoin, että menoja ja harrastuksia riitti melkein joka illalle. Kotitöitä oli noina vuosina hoidettava öisin ja viikonloppuisin. Onneksi Hissun mies pystyi työskentelemään kotoa käsin ja pyörittämään lasten arkea.

Työpaikkojakin löytyi, vaikka alku oli hankalaa. Työvoimatoimistossa vaikutti siltä, ettei kukaan halua palkata kielitaidotonta naista. Lopulta työpaikka löytyi Wärtsilän telakalta, jossa työ oli lähinnä työpiirustusten kopioimista. Wärtsilä auttoi monin tavoin ja hankki muun muassa kaikki tarvittavat työluvut ja muut dokumentit, joiden saaminen englanniksi oli tuolloin hankalaa. Työ kesti vain parin vuoden ajan, minkä jälkeen Hüllya palasi kotiin hoitamaan lapsia. Vuonna 1981 hän kävi sihteerikurssin ja sai paikan kanslistina Turun kaupungin kouluvirastosta. Töiden myötä suomen kieli alkoi sujua entistä paremmin.

Suomen kieltä Hüllya opiskeli myös Turun yliopistossa ja opetti samaan aikaan turkkia työväenopistossa. Lisäksi hän oli mukana useiden koulujen johtokunnissa.

Välimeren maat kiinnostivat suomalaisia paljon, koska monet lensivät etelään lomailemaan. Turussa asuva eksoottinen turkkilainen alkoi kiinnostaa lehdistöä jo varhain. Hissusta kirjoitettiin 1980-luvun puolivälissä useita lehtijuttuja.

Yllä Turun kulttuurikeskuksessa esillä olleen turkkilaisen valokuvanäyttelyn Hissu järjesti elokuussa 1986.

Ulkomaalaiset Turussa

Toisen maailmansodan jälkeisessä Turussa ei ollut totuttu ulkomaalaisiin, pakolaisista tai maahanmuuttajista puhumattakaan. Vanhastaan kaupungissa asui muutamia venäläisiä, juutalaisia ja italialaisia sukuja. Toisinaan Turussa nähtiin ulkomaalaisia urheilijoita, muusikoita ja merimiehiä. Joku harva muutti Suomeen työn tai aviopuolison perässä. Mustaihoiset ihmiset olivat niin suuria erikoisuuksia, että heitä seurattiin kaduilla. Romanit olivat ainoa katukuvassa selvästi erottuva etninen ryhmä, ja tummaa Hüllyä luultiinkin toisinaan romaniksi.

Suomen linja oli vuosikymmenten ajan selvä. Varsinkaan viranomaiset eivät halunneet maahan lisää ulkomaalaisia, eikä maahan otettu pakolaisia. Ulkomaalaisen oli lähes mahdotonta saada Suomesta pitempiaikaista työlupaa. Suomessa ei käytännössä edes ollut mitään ulkomaalaispolitiikkaa

Yllä Hissu Unicefin hommissa vuonna 1988.

ennen 1980-lukua. Ainoa säännös oli 1950-luvulla luotu ulkomaalaisasetus, jonka pohjalta tehdyistä päätöksistä ei ollut mahdollista valittaa. Tiukka ulkomaalaispolitiikka henkilöityi sisäasianministeriön poliisi-osaston ulkomaalaistoimiston päällikkönä vuosina 1970–1984 toimineeseen Eila Kännöön. Hänen kaudellaan ulkomaalaisen oli melkein mahdotonta päästä Suomeen muuten kuin avioitumalla suomalaisen kanssa. Poikkeuksen muodosti pieni määrä Suomeen otettuja pakolaisia.⁴

Chile oli 1970-luvun alussa ajautunut sekasortoon. Presidentti Salvador Allende oli latinalaisen Amerikan ensimmäinen vaaleilla valittu vasemmistolainen johtaja. Mutta Allenden kolmivuotisen hallinnon aikana maan talous romahti ja valtion varat loppuivat. Armeija yritti vallankaappausta ensimmäisen kerran kesäkuussa 1973, ja saman vuoden syyskuussa kaappaus myös onnistui. Valtaan nousi diktaattori Augusto Pinochet.

Suomen edustustoon Santiagossa pakeni sotilasjuntan kostotoimien kohteeksi joutuneita chileläisiä, joita autettiin turvaan Suomeen. Näin Suomi sai ensimmäiset pakolaisensa. Tosin määrä oli vähäinen, sillä Suomeen saapui noin 120 chileläistä, kun esimerkiksi Ruotsi otti heitä 11 000. Helsinkiin joulukuussa 1973 saapuneet ensimmäiset chileläiset kuljetettiin ensin Turkuun ja majoitettiin Auran kuntaan Käyrän koulukodin tiloihin. Päätyminen Santiago de Chilen miljoonakaupungista talvipakkasilla ankeaan asuntolaan keskelle maaseutua oli tulijoille melkoinen shokki. Aurasta pakolaisten matka jatkui pian muualle Suomeen, ja muutamia jäi myös Turkuun. Mitään erityistä kotouttamista ei tuolloin vielä tunnettu.

1970-luvun lopulla Suomeen alkoi saapua pakolaisia myös Vietnamista. Vietnamin sodan loputtua maasta lähti lähes miljoona pakolaista, jotka tunnettiin nimellä venepakolaiset. Vuosina 1979–1986 Suomeen tulleet vietnamilaiset sijoitettiin pääsääntöisesti Helsinkiin, Vantaalle ja Espooseen. Vuonna 1985 Suomi teki kiintiöpakolaispäätöksen, jonka mukaan pakolaisia voidaan sijoittaa myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Sen jälkeen Turun kaupunginhallitus päätti ottaa vietnamilaisia vastaan myös Turkuun. Tarkoituksena oli nimenomaan testata sitä, voidaanko pakolaisia sijoittaa ympäri maata.

Mitään ongelmia ei Turussa odotettu syntyvän. ”Turussa ei perusteta erityistä organisaatiota huolehtimaan pakolaisista, vaan pakolaiset

Yllä Vietnamilaisia pakolaisia saapui Suomeen 1980-luvun lopulla. Ryhmän keskellä seisovan Hissun tehtävänä oli tulijoiden kotouttaminen.

käyttävät jo olemassa olevia palveluja kuten muutkin turkulaiset. Näin pakolaiset sijoittuvat suoraan yhteiskuntaan”, viranomaiset totesivat kesäkuun 1987 alussa.⁵ Kyseisenä vuonna Suomessa asui 18 000 ulkomaan kansalaista, joista 900 oli pakolaisia. Ulkomaalaisten tulva oli juuri alkamassa. Kuuden seuraavan vuoden aikana ulkomaan kansalaisten määrä kolminkertaistui ja pakolaisten määrä kasvoi peräti kuusinkertaiseksi.⁶ Nykynäkökulmasta katsottuna kyseiset määrät tuntuvat hyvin vähäisiltä, mutta ne herättelivät suomalaiset uudenlaiseen tilanteeseen. Maassa asui yhä enemmän muita kuin kantasuomalaisia.

Suomen pakolaiskiintiö nostettiin vuonna 1987 sadasta kahteensataan. Kyseisen vuoden aikana maahan tuli 122 vietnamilaispakolaista eri pakolaisleireiltä. Heistä Turkuun sijoitettiin Malesiasta tullut 49 hengen joukko yhteensä 12 eri perhekunnasta. Pakolaisten ensiaskeleista huolehti aluksi Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen osasto

Yllä Vietnamilaiset pakolaiset olivat yleensä ahkeria opiskelijoita. Kuvissa näkyy vain miehiä, sillä naisia oli tulijoiden joukossa vähemmän ja he olivat yleensä kotona hoitamassa lapsia.

Varissuon Aamurusko-asuntolassa, minkä jälkeen vastuu siirtyi kaupungille. Pääosa kaupungin asunnoista oli varattu Varissuolta, joka oli jo vuosikymmenen alkupuolella saanut ongelmalähiön maineen. Muutamat muuttivat Raisioon ja Kaarina, sillä myös ympäristökunnilta oli kysytty halukkuutta asuttaa pakolaisia.⁷

Seuraavana vuonna pakolaiskiintiö nousi kolmeensataan. Samalla maahan tulleiden toimeentuloturva parannettiin.⁸

Vaikka mitään sen kummempaa organisaatiota pakolaisten varalta ei ollut, kaupunki nimesi Hülyän vastaamaan vietnamilaispakolaisten kotouttamisesta pakolaisten kurssisihteerinä Turun ammatillisessa kurssikeskuksessa. Hän oli tuolloin toiminut jo useiden vuosien ajan Suomen Unicef-yhdistyksen Turun toimintaryhmän puheenjohtajana. Unicefissa Hissu pisti tuulemaan ja järjesti Turun konserttitaloon useita Unicef-konsertteja, joissa esiintyi Suomen tunnetuimpia artisteja, kuten

Vierellä Turun vietnamilaisille pakolaisille järjestettiin paljon tapahtumia. Tässä ollaan vesibussiristeilyllä vuonna 1988.

Matti ja Teppo, Sig, Ami Aspelund, Beat ja Finlanders. Varat lahjoitettiin Unicefin kehityskohteisiin muun muassa Afrikassa.

Vuosina 1988–1989 Hüllya toimi myös Vietnamin pakolaisnuorten vapaa-ajan ohjaajana. Hänestä tuli vietnamilaisille äitihahmo, jonka puoleen käännettiin ongelmatilanteissa. Hüllya halusi ilman muuta auttaa Turkuun tulleita vietnamilaisia kaikin tavoin, koska oli itse käynyt läpi saman prosessin. Nyt hänen tiedoistaan oli suuri apu uusille tulijoille.

Vietnamin venepakolaisten ahdinko oli ollut uutisissa jo vuosien ajan. 1980-luvun alussa lehtikirjoittelu oli ollut hyvin positiivista. Vietnamilaiset olivat eksoottisia ja kiinnostavia. Heidät oli toivotettu tervetulleiksi ja heitä oli toivottu Suomeen lisää. Hüllya oli mukana kehittelemässä pakolaisille elämää Suomessa yhdessä koulujen, poliisin ja kulttuuriväen kanssa.

Vuosien saatossa mukaan alkoi tulla myös negatiivisia sävyjä. Moni turkulainen oli vihainen siitä, että pakolaisille järjestettiin noin vain asunto. Turun normaalikoulun tiloissa Varissuolla järjestetyssä pakolaisillassa kuultiin paljon negatiivisia kommentteja, mutta myös auttamishalua löytyi yllin kyllin.⁹

Lisää ulkomaalaisia

Työssään Hüllya joutui seuraamaan, miten vaikeaa vietnamilaisten pakolaisten sopeutuminen Turkuun oli. Monet tulijat olivat traumatisoituneita vuosia kestäneen pakolaisuuden jälkeen. Useimmilla ei ollut tullessaan mukanaan muuta kuin kassillinen vaatteita. Koko elämä oli jäänyt Vietnamiin. Kieli, kulttuuri ja ilmasto olivat täysin erilaisia, eikä suomalaisen yhtenäiskulttuuriin ollut helppoa päästä sisälle.

Jo syksyllä 1987 vietnamilaisten ja turkulaisten nuorten välille syntyi pieniä tappeluitakin. Suomalaisten mielestä tulijat saivat liikaa etuisuuksia. Kaiken lisäksi suomalaiset tytöt olivat kiinnostuneita vietnamilaispojista. Vastakkainasettelua ei voinut välttää. Yleensä vietnamilaisista kyllä pidettiin, sillä he olivat kohteliaita ja työteliäitä. Silti Hissu joutui ensitöikseen selvittämään Varissuolla naapurikiistaa.

Kesällä 1988 käynnistyi Turun ensimmäinen monikulttuurinen nuorisoprojekti, jonka tarkoituksena oli kerätä suomalaisia ja vietnamilaisia nuoria yhteen. Pakolaiskoordinaattorina toiminut Hüllya onnistui vuokraamaan jokirannasta vanhan tehdastilan, jonne hankittiin soittimia. Suomalais-vietnamlainen bändi Ihmelapset pystyi näin aloittamaan harjoitukset. Mukaan toimintaan tuli viitisentoista nuorta, joista kaikki pojat olivat vietnamilaisia ja tytöt suomalaisia. Mustasukkaiset suomalaispojat eivät lähteneet mukaan.

Paljon muutakin yhteistä tehtiin. Erityisen suosituksi osoittautuivat vietnamilaiset ruokaviikot talvella 1988. Pehtoori-ravintola täyttyi päivittäin eksoottisia ruokia maistelevaan tulleista suomalaisista. Etnisiä ravintoloita oli tuolloin Turussa vain muutamia. Kiinalainen ravintolakin oli vielä erikoinen nähtävyys, vietnamilaista ruokaa ei ollut päässyt maistamaan juuri kukaan.

Vietnamilaisia tulijoita oli vuonna 1987 vielä niin vähän, että heidän avustamisensa onnistui yli odotusten. Poliisi, virastot, koulut ja päiväkodit olivat kaikki Turussa valmiina ottamaan nämä muutamat kymmenet tulijat vastaan.

– Vietnamilaisten pakolaisten asiat hoidettiin silloin loistavasti. Kaupungin viranomaiset suunnittelivat asiat yhdessä ja toimenpiteet tehtiin kunnolla, Hüllya muistelee.

– 1980-luvun Suomessa vasta opeteltiin ottamaan vastaan ulkomaalaisia. Ensimmäisiä tulijoita autettiin liikaakin, holhottiin, eikä ihminen sitten enää käytä omia aivojaan, Hüllya totesi vuosikymmeniä myöhemmin.¹⁰

Vietnamilaiset tulijat olivat tottuneet tekemään asioita yhdessä suurella joukolla, mutta heidän pienissä asunnoissaan Varissuolla ei ollut tilaa kokoontumisille. Suomalaisten naapurien kanssa kiistoja aiheutti sekin, että vietnamilaiset halusivat pitää ulko-oveaan auki ollakseen jatkuvasti yhteydessä toisiinsa. Sulkeutuminen pieneen asuntoon tuntui heistä ahdistavalta. Selvää oli, että vietnamilaiset kaipasivat paikkaa,

Vierellä Suomi-Turkki -seura järjesti muun muassa Turkkilaiset ruokaviikot, joita myös mainostettiin *Turun Sanomissa*.

jossa he voisivat viettää aikaa yhdessä. Ja jos mahdollista, myös tutustua kaupungin muihin ulkomailta tulleisiin sekä suomalaisiin.

Kaiken vietnamilaisten aiheuttaman mediakohun ja kurssitusten keskellä Hülly ymmärsi hyvin, että tänne muuttavat ulkomaalaiset tarvitsevat juuri sitä, mitä hänkin oli aikoinaan kaivannut. Eli toisia ihmisiä, vertaistukea ja yhteisöllisyyttä.¹¹

Suomen ottamien pakolaisten määrä nousi vuonna 1988 kolmeensataan ja seuraavana vuonna viiteensataan. Turkuunkin heitä tuli joka vuosi kymmeniä. Kaikki tulijat eivät enää olleet Vietnamista, vaan mukana oli varsinkin iranilaisia ja kurdeja eri maista. Vietnamlaisien sopeutumista auttoi se, että heidät tunnettiin työteliäisyydestään, joten työpaikan löytäminen ei ollut vaikeaa. Muilla tulijoilla ei aina ollut yhtä helppoa.

Ulkomaalaisten määrän lisääntyminen Suomessa ei herättänyt pelkästään positiivisia tuntemuksia. Monet suomalaiset pelkäsivät ulkomaalaisia, varsinkin arabimaista tulleita miehiä. Tummiin etelän miesten pelättiin vievän suomalaisilta naiset, työpaikat ja asunnot. Monia pelotti myös tautien lisääntyminen. Tuovatko ulkomaalaiset mukanaan aidsin tai tuberkuloosin?

Suomeen kaivattiin kuitenkin kipeästi lisää asukkaita, sillä uhkana oli kansan väestörakenteen muuttuminen vanhuspainotteiseksi. Maahanmuuttajia oli tuolloin vielä niin vähän, ettei heitä vielä osattu ajatella ongelman ratkaisuksi. Sen sijaan viranomaiset niin Turussa kuin koko Suomessakin yrittivät kannustaa kansaa synnytystalkoisiin.¹²

Haikaran perään haikaillaan taas kerran, sillä siimalla....Suomessa.

Yllä Turkulaisia kehoitettiin synnytystalkoisiin, koska kaupungin väkiluvun pelättiin muuten laskevan. 1980-luvulla ei vielä osattu kuvitella, että Suomen väestö voisi lisääntyä maahanmuuttajien ansiosta. *TS* 11.5.1988.

Yllä Suomi-Turkki-seuran puheenjohtajana Hissu järjesti paljon erilaista toimintaa. Menossa on turkkilainen illanvietto toukokuussa 1985.

Turussa asuvat "U L K O M A A L A I S E T" yhdessä järjestävät
K A N S A I N V Ä L I S E N I L L A N V I E T O N

Tiistaina 10.5.88 klo 18.30 alkaen Rantasipi IKITUURISSA.

T E R V E T U L O A

MUKANA OVAT: turkkilaiset, vietnamilaiset, kreikkalaiset,
tansanialaiset, neuvostoliittolaiset, marok-
kolaiset, amerikkalaiset, chileläiset,
filippiiniläiset, ym...

OHJELMA: Mahdollisuuksiemme asettamissa rajoissa:
mm. jokainen kansallisuus esittää oman
maansa m u s i i k k i a , t a n s s i a
ja y h t e i s l a u l u a .
Ikituuri valmistaa ja myy edullisesti
e r i m a i d e n r u o k i a .

KUTSUVIERAAT OVAT:
Kaupunginhallituksen- ja kulttuurilautakunnan
jäsenet.

V A P A A P Ä Ä S Y !

Järjestää: Kansainvälinen ystävyysseura

Yllä Kutsu Ikituurin illanviettoon, joka johti lopulta
Kansainvälisen kohtauspaikan perustamiseen. Ilman tätä
juhlaa kohtauspaikkaa ei ehkä olisi koskaan perustettu tai
siihen olisi ainakin mennyt paljon kauemmin.

KANSAINVÄLINEN KOHTAUSPAIKKA

Turku pyrki 1980-luvun lopulla profiloitumaan monikulttuuriseksi kaupungiksi, jossa ulkomaalaiset otetaan avosylin vastaan. Järjestötoimintaa alettiin viritellä vuonna 1987, jolloin niin sanottu monikulttuurinen järjestötoiminta otti ensimmäisiä askeleitaan.

Pioneerityötä

Toimintaa olivat aloittelemassa tuolloin vietnamilaisten asioita hoitanut Hüllya Kytö sekä Turun kulttuuritoimenjohtajaksi valittu tutkija Markku Aukia. Ensimmäiseen tilaisuuteen saapui myös useita Turussa asuneita ulkomaalaisia muun muassa Vietnamista, Chilestä ja Turkista. Näin sai alkunsa Kansainvälinen Ystävyyssseura, jonka puheenjohtajana Hüllya toimi ensimmäisen neljän vuoden ajan.

Uuden seuran tarkoituksena oli auttaa maahanmuuttajia käytännön asioissa, kuten erilaisten lomakkeiden täyttämässä ja muissa suomalaisen yhteiskunnan hankalissa käytännöissä, jotka edellyttivät kielitaitoa. Erityisesti haluttiin lisätä kanssakäymistä suomalaisten ja ulkomaalaisten välillä, ja sitä varten tarvittiin myös oma paikka.

Kansainvälinen Ystävyyssseura oli Suomessa edelläkävijä. Näin kirjoitti asiasta *Helsingin Sanomat* syksyllä 1988.

Turku on tehnyt Suomessa pioneerityötä ulkomaalaisten työllisyyskoulutuksessa ja saman linjan toivotaan jatkuvan. Viime keväänä perustettu Kansainvälinen Ystävyyssseura esittää, että Turun ammatillisessa kurssikeskuksessa jatkettaisiin vähintään kahdella ulkomaalaisten ns. TYKO-työllisyyskursilla vuosittain ja lisäksi järjestettäisiin erillisiä suomen kielen alkeis- ja jatkokursseja.

– Jotkut suomalaiset työnantajat ovat vaatineet ulkomaisen työvoiman tuomista Suomeen. Maassa on kuitenkin jo nyt joukko ulkomaalaisia, joiden työpanos jää käyttämättä puutteellisen kielitaidon ja työelämän tuntemuksen vuoksi, sanoo Ystävyyssseuran puheenjohtaja Hüllya Kytö. – Useimmat näistä ulkomaalaisista ovat naimisissa suomalaisen kanssa ja asuvat maassa pysyvästi. Esimerkiksi Turussa heitä on noin tuhat.

Erikoistyövoimaneuvoja Leena Koistinen Turun työvoimatoimistosta kertoo, että ulkomaalaisilla on ol-

Vierellä Kansainvälinen kohtauspaikka on avattu ja Hissulla on ensimmäinen virallinen työpäivä.

lut oma osasto toimistossa jo toistakymmentä vuotta. Turku aloitti myös ensimmäisenä maassa ulkomalaisille tarkoitetun työllisyyskoulutuksen 1985. Myöhemmin kurssit on aloitettu myös Helsingissä ja tänä vuonna Lahdessa ja Lappeenrannassa.

Lajissaan maan ainoa, Turun Kansainvälinen Ystävyyssseura, pyrkii edistämään ja helpottamaan ulkomalaisten sopeutumista Suomeen. Seura pyrkii myös avustamaan eri kansallisuusryhmiä, jotta ne voisivat säilyttää oman kielensä ja kulttuurinsa.¹³

Asiaan intohimoisesti suhtautunut Hüllya ryhtyi pommittamaan kaupungin päättäjiä kirjeillä, mutta yritykset hankkia toiminnalle oma tila eivät aluksi tuottaneet tulosta. Lopullinen ratkaisu tapahtui kansainvälisessä illanvietossa, jonka Kansainvälinen Ystävyyssseura järjesti toukokuussa 1988 Ylioppilaskylässä sijainneessa Ikituuri-hotellissa. Paikalla oli paljon muun muassa Chilestä ja Vietnammista tulleita pakolaisia, mutta myös muita ulkomaalaisia ja suomalaisia.

Illan aikana nähtiin musiikkia ja tanssia eri kulttuureista, yksi kohokodista oli itämainen napatanssiesitys. Illan tunnetuin esiintyjä oli yllätyksenä paikalle saatu turkulainen Beat-yhtye, mutta muutakin musiikkia kuultiin runsaasti. Hüllya esitti itsekin turkkilaisia lauluja. Käänteentekevä ilta sai runsaasti julkisuutta, sillä vastaavaa tapahtumaa ei ollut Suomessa koskaan ennen järjestetty.¹⁴

Ulkomaalaisten esityksiä katsellessaan ja eksoottisia ruokia maistellessaan kaupungin päättäjät lämpenivät Hüllyan ideoille. Illan päätteeksi hän sai lupauksen ulkomaalaiskeskuksen toteuttamisesta.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan tukea Aukian ja Kydön tekemää aloitetta kohtauspaikan perustamisesta. Vastaavaa kunnallista toimintaa ei vielä ollut missään muualla Suomessa. Kohtauspaikka perustettiin lopulta virallisesti 20. joulukuuta 1988, tosin aluksi vain vuoden kestäväenä kokeiluna. Toiminnan suunnittelijaksi ja toteuttajaksi valittiin Hüllya Kytö, jonka ensimmäinen työpäivä oli virallisesti 1. helmikuuta 1989. Turun

Vierellä Kansainvälisen kohtaupaikan toimintaa esiteltiin lehdistötilaisuudessa vuonna 1989.

– ja koko Suomen – ulkomaalaistyössä oli alkanut aivan uusi aikakausi.

Hallinnollisesti Kansainvälisestä kohtauspaikasta tuli osa Vanhan Suurtorin tiloissa jo muutaman vuoden ajan toiminutta Turun kulttuurikeskusta. Kaupunginvaltuusto oli päättänyt talvella 1984, että Vanhan Suurtorin rakennuksiin perustetaan Turulle uusi kulttuurikeskus. Se edellytti kuitenkin poliisilaitoksen siirtymistä uuteen rakennukseen, mikä tapahtui vuonna 1985. Kulttuurikeskuksen toiminta pääsi toden teolla vauhtiin kesällä 1987, jolloin sen johtoon valittiin Lassi Saressalo. Keskuksen käyttöön saatiin vähitellen yhä lisää Vanhan Suurtorin rakennuksia, jotka oli ensin kunnostettava vuosikymmenten virastokäytön jälkeen.

Saressalon myötävaikutuksella Kansainväliselle kohtauspaikalle löytyi tila Brinkkalan talon sisäpihalta. Huoneet olivat poliisien entisen autotallirakennuksen yläkerrassa. Aluksi paikkaa kutsuttiin ulkomaalaiskeskukseksi, mutta nimeksi vakiintui pian Kansainvälinen kohtauspaikka. Rahoitus loh-

kaistiin kulttuuritoimiston budjetista, mutta samana vuonna kaupunginvaltuusto myönsi sille lisäksi oman 100 000 markan lisärahoituksen. Myöhemmin kohtauspaikka alkoi saada myös valtionapua pakolaishuoltolain perusteella. Toiminta piti kuitenkin aloittaa aivan nollasta.

– Käytössä oli kaksi pientä huonetta. Sain kaupungilta puhelimen, kirjoituskoneen ja kahvinkeitTIMEN, kaikki muu oli hankittava itse. Huonekalut hain eri kierrätyskeskuksista. Lisäksi lähetin kirjeitä eri maiden lähetystöihin, joista toimitettiin paikalle laatikkokaupalla mainosmateriaalia, Hülyä muistele.

– Sanoin itselleni, että nyt olen saanut haluamani. Nyt on pakko näyttää, että tämä toiminta myös onnistuu. Mietin asioita yötä myöten ja paine oli valtava.

– Hissu aloitti toiminnan todella suurella sydämellä. Muuten Kansainvälinen kohtauspaikka ei olisi tehtävässään onnistunutkaan, Lassi Saressalo sanoo.

Kansainvälinen kohtauspaikka tunnettiin avaamisensa jälkeen Turun värikkäimpänä virastona. Kohtauspaikka oli auki kaikkina viikonpäivinä aamusta iltaan, joten sen pyörittämisessä riitti työtä. Nykypäivänä kenellekään tuskin edes juolahtaisi mieleen pitää paikkaa auki yhtä paljon, mutta Hül্যা oli paikalla lähes aina. Lisäksi ihmiset saattoivat soittaa hänelle myöhään illalla ja yölläkin. Työtunteja ei laskettu. Kohtauspaikka henkilöityi niin vahvasti Hül্যাan, että monet kutsuivatkin sitä Hissulaksi.

Mutta mitä kohtauspaikalla sitten tulisi tapahtumaan? *Helsingin Sanomissa* Hül্যা kertoi paikan tavoitteista, jotka tuntuvat paitsi moderneilta myös hyvin kunnianhimoisilta.

Hül্যা Kytö haluaa luoda keskuksesta klubimaisen kohtauspaikan, johon kuka tahansa voi halutessaan poiketa, lehti kirjoitti tammikuussa 1989.

– Keskukseen kerätään eri maiden kulttuuria, kirjoja, lehtiä, musiikkia ja videoita. Kouluissa käydään kertomassa kansainvälisyyskasvatuksesta ja keskuksessa jaetaan eri kielillä tietoa elämisestä Suomessa. Keskukseen kootaan sitä varten oma päivystysryhmänsä. Myös suomalaiset voivat osallistua perustettaviin kieliryhmiin.¹⁵

Hül্যা ja hänen kohtauspaikkansa saivat heti alusta lähtien paljon julkisuutta niin Turussa kuin muuallakin maassa. Julkisuus myös auttoi toiminnan kehittämisessä, koska se toi paikalle lisää kävijöitä. Hissu laittoi julkisuudessa persoonansa peiliin aivan eri tavalla kuin mihin Turussa oli totuttu.

Mitä alkuaikojen toiminta sitten piti sisällään? Julkisuudessa puhuttiin tuolloin erityisesti pakolaisten auttamisesta, mutta Turussa oli jo runsaasti muitakin maahanmuuttajia kuin pakolaisia. Mitään

valmiita toimintamalleja ei ollut olemassa, koska vastaavaa paikkaa ei Suomessa tai edes Pohjoismaissa ennen ollut. Siksi toimintaa oli mahdollista kehittää sitä mukaan kuin tarvetta ilmeni.

Tarkoituksena oli tehdä konkreettista ruohonjuuritason toimintaa, jollaista maahanmuuttajat tarvitsivat. Kohtauspaikassa maahanmuuttajat voisivat tavata toisiaan ja suomalaisia, jakaa kokemuksiaan sekä saada neuvontaa toisiltaan ja paikallisilta ihmisiltä. Tulkeille oli käyttöä monissa ongelmatilanteissa. Selväksi kävi, että kielen oppiminen on kaiken a ja o, joten kohtauspaikalla alettiin opettaa suomea, aluksi englannin avulla. Koska englantikin oli monille täysin tuntematon kieli, pian suomea opetettiin pääosin suomeksi. Myöhemmin mukaan tulivat muut kielikurssit. Oli englantia, ranskaa, arabiaa, somalia ja persiaa. Tärkeässä osassa olivat erilaiset illanvietot ja ruokaillat, joihin toivottiin mukaan mahdollisimman paljon myös suomalaisia.

Yhtenä tärkeänä tavoitteena oli saada Turkuun kansainvälinen basaari, jossa myytäisiin tavaraa ja ruokaa eri maista. Basaari oli esillä erilaisissa suunnitelmista vuodesta toiseen, mutta sellaista ei koskaan saatu. Toisaalta maahanmuuttajien määrän kasvaessa kaupunkiin alkoi muutenkin ilmestyä ulkomaalaisten perustamia eksoottisia ruokia ja tavaroita myyviä liikkeitä.

Kohtauspaikalla vieraili paljon paikallisia virkamiehiä, poliitikkoja ja jopa maan ylintä johtoa. Päättäjät olivat 1980-luvun lopulla yleensä hyvin maahanmuuttajamyönteisiä. Toiminnan keskipisteenä oli kuitenkin sanavalmis ja eloisa Hissu, joka oli poliitikkojen ja toimittajien suosikki. Ei siis ihme, että lehtijuttuja julkaistiin paljon.

Yllä Hissu onnittelukukkien
keskellä talvella 1989.

Hello Friends !

Ylinnä Kansainvälisen kohtauspaikan tapahtumista kerrottiin joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina *Turun Sanomien Hello Friends!* -palstalla. Tapahtumia oli uskomattoman paljon. Esimerkiksi marraskuussa 1990 tulossa oli uusi nuorten taidekurssi ja uusia kielikursseja (arabiaa, ranskaa ja turkkia), kerhotapaamisia, retkiä, luentoja, äiti-lapsijumppaa, musiikkipäiviä ja eri kulttuurien ruokailtoja. TS 5.11.1990.

Alinna Kansainvälisen kohtauspaikan menoa syyskuussa 1989.

Ottaa vai ei?

1980-luvun nousukauden aikana Suomen kansainvälistyminen näytti etenevän nopeasti ja vaivattomasti. Varoja voitiin laittaa pakolaisten vastaanottamiseen ja erilaisiin integroimis- ja kansainvälisyysprojekteihin.

Kohtauspaikalla vieraillut kaupunginjohtaja Juhani Leppä halusi saada Turkuun paljon lisää pakolaisia, koska kokemukset vietnamilaisista olivat olleet niin positiivisia. Aiemmin oli jo päätetty ottaa Turkuun 60–80 pakolaista vuosittain, mutta Leppä halusi nostaa luvun vähintään sataan. Ongelmaa oli hänen mielestään vain asuntojen saamisessa. Asuntohallitus oli jo luvannut kunnille rahaa asuntojen hankintaan. Turun kaupunginjohtajana vuosina 1989–1995 toiminut Leppä oli myös mukana valmistelemassa Suomen ensimmäistä maahanmuuttosuunnitelmaa, olihan Turku maan kansainvälisimpiä kaupunkoja.

Ulkomaalaiset kiinnostivat turkulaisia valtavasti. Turussa oli vuonna 1989 noin 200 pakolaista. Osa oli jo 1970-luvulla saapuneita chileläisiä, osa 1980-luvulla tulleita vietnamilaisia. Kyseessä oli joka tapauksessa varsin pieni joukko ihmisiä, vaikka tuon ajan Turussa määrää pidettiin valtavana. Suhautuminen tulijoihin oli vaihtelevaa, mikä kävi ilmi järjestetyissä yleisötilaisuuksissa.

Ajalle tyypillistä on, että julkisuudessa kuultiin lähinnä viranomaisten näkemyksiä. Mielipiteet vaikuttivat tuolloin varsin suoraviivaisilta. Viranomaisten mukaan kaikki pakolaiset on valittu erittäin tarkkaan, joten kenelläkään suomalaisella ei pitäisi olla mitään valittamista. Tarkoituksena oli integroida pakolaiset niin, että he oppisivat suomalaisiksi ja unohtaisivat oman kulttuurinsa. Alkukoulutuksen ja työhön ohjaavan vaiheen jälkeen pakolaiset voivat helposti siirtyä suomalaiseen työ-

elämään, kertoi Turun Ammatillisen Kurssikeskuksen Arja Asunmaa Maarian Maijojen järjestämässä keskustelutilaisuudessa toukokuussa 1989.¹⁶

Turun kouluviraston koulutussuunnittelija Satu Rosenqvist puolestaan kertoi, että Suomen tehokas koulujärjestelmä auttaa sopeuttamaan tulijat nopeasti. Suomalaisen kulttuurikoodin omaksuminen on välttämätön edellytys maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta. Vähälle huomiolle jäivät tuolloin tulijoiden oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen sekä nopean muutoksen aiheuttamat ongelmat.

Lapset integroituivat suomalaiseen kulttuuriin nopeasti, kun taas vanhemmat halusivat yleensä pitää kiinni vanhoista tavoistaan ja arvoistaan. Lapset joutuivat tasapainoilemaan kahden kulttuurin välimaastossa. Käytännössä kävi usein niin,

Yllä Kansainvälisen kohtauspaikan toiminnan esittelyä Brinkkalan sisäpihalla Turun päivänä syksyllä 1990. Rakenukset olivat tuolloin hyvin huonokuntoisia.

että suomen kielen oppineet lapset joutuivat toimimaan vanhempiansa tulkkeina. Lapset saattoivat jopa hävetä vanhempiaan ja näiden puutteellisia taitoja. Sukupolvien yhteentörmäys oli melkein väistämätön. Kyseessä on kansainvälinen ilmiö, mutta väliinputoajien kannalta se on laiha lohtu.

Suomessa näitä asioita ei vielä juuri pohdittu, vaikka samat ongelmat olivat olleet Euroopassa tuttuja jo vuosikymmenten ajan. Niihin olivat törmänneet esimerkiksi ne sadat tuhannet suomalaiset, jotka aikoinaan olivat muuttaneet paremman elämän perässä Ruotsiin tai kauemmaksi ulkomaille.

Vuonna 1989 maailma muuttui nopeasti. Itä-saksalaisia alkoi kesällä muuttaa sankoin joukoin läntiseen Saksaan Unkarin kautta. Kun Berliinin muuri syksyllä murtui, itäsaksalaisten vyöryä ei pidätellyt enää mikään. Romanianlaiset taas vapautuivat vuoden lopulla Nicolae Ceaușescun diktatuurista. Läntisessä Euroopassa ajauduttiin melkein paniikkiin tulijoiden määrän kasvaessa. Suomessa itäsaksalaisiin suhtauduttiin positiivisesti, mutta Suomeen asti heitä saapui vuonna 1989 vain muutamia kymmeniä. Romanianlaisten suhteen olikin jo toisin. Vuonna 1990 Suomeen Neuvostoliiton kautta saapuneet romanialaiset saivat kaikki kielteisen turvapaikkapäätöksen.¹⁷

Kohtauspaikka kiinnosti

Ulkomaalaisia kohtaan tunnettu kiinnostus näkyi Hüllyan arjessa. Hänellä oli vuonna 1989 kiire kulkea kertomassa Kansainvälisen kohtauspaikan toiminnasta ja maahanmuuttajien oloista kouluissa, eri järjestöissä ja muissa kaupungeissa, joihin oli tullut tai pian tulossa ulkomaalaisia asukkaita. Myöhemmin koulukäyntejä alkoivat tehdä myös Turkuun muuttaneet ulkomaalaiset itse.¹⁸

Yllä Kansainvälisellä kohtauspaikalla kävi usein myös valtakunnan tason vaikuttajia, kuten kuvassa oleva kansanedustaja Jan-Erik Enestam.

Valtavasta positiivisesta julkisuudesta huolimatta Kansainvälisen kohtauspaikan rahoitus oli aluksi uhattuna. Huhujen mukaan paikkaa oltiin lopettamassa, mutta näin ei ollutkaan. Syksyllä 1989 kaupunki järjesti tiedotustilaisuuden, jossa kerrottiin kohtauspaikan toiminnan jatkumisesta. Tiloja oli jopa järjestymässä hieman lisää. Tilaisuus oli suuri mediatapahtuma. Aina kun ulkomaalaisista puhuttiin, toimittajat tulivat varmasti paikalle.

Lehdistötilaisuudessa todettiin, että Turun vuoden kestänyt Kansainvälinen kohtauspaikka oli ollut niin suuri menestys, että kaupunki oli päättänyt perustaa vakituisen kulttuuriohjaajan viran. Siihen valittiin tietenkin Hüllyä.

Syksyllä 1989 Suomea olivat kohahduttaneet Tampereella sattuneet ulkomaalaisiksi oletettujen ihmisten kotien tuhopolttoyrietykset ja pakolaisten ahdistelu Vantaalla. Poliitikot pyrkivät lähinnä vähättelemään ongelmia. Suomalaisten oli vaikea myöntää, että maassa olisi rasismia tai minkään-

laisia ennakkoluuloja. Todellisuudessa Suomea pidettiin läntisen Euroopan viimeisenä valkoisena läiskänä, jonne ulkomaalaisten on melkein mahdotonta päästä. Vuonna 1988 turvapaikan hakijoita oli ollut vain 64, joista 22 sai turvapaikan tai oleskeluluvan.¹⁹ Näin pienet luvut tuntuvat 2020-luvulla käsittämättömiltä.

Kansainvälinen kohtaauspaikka muutti Brinkkalan talosta vähäksi aikaa Uudenmaankatu 1:een ja sitten isompiin tiloihin Hämeenkadun varrelle. Muutaman vuoden ajan Kohtaauspaikan yhteydessä toimi myös muslimien rukoushuone, mutta tavoitteena oli saada hankittua sille paremmat tilat muualta. Vuonna 1993 perustettiin Turun islamilainen yhdistys, joka hankki moskeijan Yliopistonkatu 7:stä. Samaan aikaan perustettu Turun Islam-keskus puolestaan hankki tilat Vanhalta Littoistentielle. Niinpä Kohtaauspaikka sai vapautuneet tilat omaan käyttöönsä vuoden 1993 aikana. Huoneet tarvittiin erityisesti suosiotaan kasvattaneiden kieliryhmien tarpeisiin.²⁰

Muualla Suomessa ei pitkään aikaan ollut mitään vastaavaa toimintaa, kunnes Turun mallin mukaisia kohtaauspaikkoja perustettiin myös muualle Suomeen. Turun kulttuurikeskuksesta Tampereen kulttuuri-toimenjohtajaksi siirtynyt Lassi Saressalo perusti kohtaauspaikan Tampereelle vuoden 1993 alussa. Jyväskylään kohtaauspaikka oli saatu jo lokakuussa 1992 ja seuraavina olivat vuorossa Oulu, Kuopio ja Lahti. Turusta haettiin mallia myös Helsingin kulttuurikeskus Caisaan, joka avautui 1996.

Kansainvälisyyskasvatusta

Sodat, kehitysmaiden syvenevä köyhyys ja kommunismin romahdus kasvattivat läntiseen Eurooppaan suuntautuvan pakolaisaallon vuonna 1990 ennätyslukemiin. Vuoden aikana Länsi-Euroopasta haki turvapaikkaa lähes puoli miljoonaa pakolaista, mikä oli enemmän kuin koskaan toisen maailmansodan jälkeen.²¹ Jälkikäteen ajateltuna ei ole ihme, että pakolaiset löysivät tiensä myös Suomeen. Tuolloin tilanteeseen ei kuitenkaan ollut varauduttu.

Yllä Hissu Kansainvälisen kohtaauspaikan ulko-ovella Brinkkalan talon sisäpihalla syksyllä 1989. Puitteet olivat alkuvuosina varsin vaatimattomat. *Suomen Kuvalehti* 42/1989.

Yllä Somalialaisia saapui junalla Neuvostoliitosta Helsinkiin vuodesta 1990 lähtien. Monen matka jatkui Turkuun. Kuva on julkaistu *Ilta-Sanomissa* joulukuussa 1990.

Kansainvälinen kohtaauspaikka oli perustettu juuri oikeaan aikaan, sillä pian Suomessa havahduttiin odottamattomaan pakolaisaaltoon. Jo vuoden 1990 alussa sanomalehdissä epäiltiin, että pakolaiset saattaisivat nyt löytää Suomen, sillä kaikkiiin muihin läntisen Euroopan maihin heitä oli tullut jo paljon enemmän. Viimeksi asiaan oli herätty Norjassa, jonne oli 1980-luvun puolivälistä lähtien saapunut tuhansia pakolaisia.²²

Nyt oli oikea aika auttaa suomalaisia kohtaamaan muualta tulleet. Hülya ja Kansainvälisen kohtaauspaikan ryhmä antoivat ensimmäisen kerran kansainvälisyyskasvatusta turkulaisille koululaisille

helmikuussa 1990. *Helsingin Sanomat* kirjoitti, miten viisi maahanmuuttajaa ja yksi suomalainen romani kävivät Puropellon yläasteella kertomassa kulttuuristaan. Idea tapahtumaan oli syntynyt Kansainvälisessä kohtaauspaikassa muutama viikko aiemmin. Kouluun lähti Hülyan ja suomalaisen romanin ohella puhujia Sambiasta, Trinidadista, Puolasta ja Yhdysvalloista. Opettajat hieman jännittivät, miten vaikeassa iässä olevat nuoret suhtautuvat esiintyjiin. Kaikki meni hienosti, vaikka koulun isossa juhlasalissa oli yli 200 nuorta. Jopa 9. luokan kovikset kuuntelivat irokeesi-intiaani Tom McElwainin kertomusta intiaanien satuperinteestä hiirenhiljaa.

– Ei tullut aika pitkäksi. Minusta tuntuu, että tämä hälvensi ennakkoluuloja, totesi yksi oppilaista.

– Tämä on meidän ensimmäinen keikkamme. Toivottavasti muutkin koulut kiinnostuvat, toivoi Hülya. Ja monet koulut tosiaan innostuivat, kun tieto asiasta levisi lehtijutun ja opettajien hyvien kokemusten myötä.²³

Somalit tulevat

1990-luvun alkaessa Suomen pakolaisrintamalla oli vielä varsin hiljaista. Kaikki muuttui toukokuussa 1990, jolloin Neuvostoliitosta alkoi saapua junissa kymmenittäin Somalian kansalaisia pyytämään turvapaikkaa Suomesta. Myöhemmin syksyllä yhdellä junalla saattoi tulla satakin turvapaikanhakijaa.

Pakolaisaalto oli valtava yllätys niin viranomaisille kuin muillekin suomalaisille, sillä täällä oli yleensä ajateltu, että syrjäiseen Suomeen tulisi pakolaisia vain kiintiöiden kautta. Ilmiö oli suomalaisille suuri mysteeri, sillä neuvostoviranomaiset olivat aina ennen estäneet ilman viisumia liikkeellä olleiden ihmisten pääsyn Suomen rajalle. Jostain syystä niin ei nyt aina tehtykään, eikä neuvostoviranomaisilta uskallettu kysellä syitä. Välillä neuvostoliittolaiset estivät somalien tulon Suomeen, toisinaan he taas päästivät tulijat rajalle. Suomalaiset eivät olleet osanneet odottaa pakolaisia tiukasti kontrolloidun Neuvostoliiton suunnasta.²⁴

Somalia oli itsenäistynyt vuonna 1960, minkä jälkeen maassa oli aina ollut levotonta. Varsinainen sisällissota alkoi vuonna 1988, mutta pääkaupunki Mogadishuun se levisi vasta pari vuotta myöhemmin. Somalia oli solminut 1970-luvulla Neuvostoliiton kanssa YYA-sopimuksen, minkä takia maasta pääsi helposti lentämään Moskovaan. Länsimaiden viisumia oli sen sijaan melkein mahdotonta saada. Miljoonan ihmisen muuttoaalto oli aivan ennen näkemätön ilmiö Somalian historiassa.²⁵

Syksyllä 1990 Suomen tilannetta pidettiin jo niin kriittisenä, että sisäministeri Jarmo Rantanen kertoi hallituksen harkitsevan somalien käännättämistä takaisin Neuvostoliittoon heti rajalta. Se olisi kuitenkin ollut täysin kansainvälisten pakolais-sopimusten vastaista. Marraskuun lopulla kaikki maan pakolaiskeskukset olivat aivan täynnä, joten sadat tulijat jatkoivat matkaansa itärajalta suoraan Turkuun hotellimajoitukseen.²⁶ Pakolaisten asuttaminen hotelleihin herätti paljon pahaa verta. Eihän kukaan suomalainen asunnoton voinut kuvitellakaan pääsevänsä hotelliin.

Ajan hermolla ollut Kansainvälinen kohtauspaikka järjesti marraskuussa somali-illan, jossa so-

malialainen turvapaikanhakija Mohamad Ibrahim kertoi tarinansa ja vastaili ihmisten kysymyksiin.²⁷

Turussa jouduttiin nyt ensimmäistä kertaa kokemaan satojen pakolaisten vyöry. Kaupungissa tuskailtiin sen kanssa, että turvapaikan hakijoiden asioiden käsittely eteni todella hitaasti. Marraskuussa kerrottiin, että Turkuun tulleiden 300 somalin hakemuksista vain 33 oli saatu käsiteltyä, koska koko käsittelymenettely oli vielä aivan kehittymätöntä. Kaikki tulijat haastateltiin poliisi-aseamalla, ja yhteisen kielen löytäminenkin oli usein vaikeaa. Myönteisen päätöksen oli saanut vain 11 henkilöä. Apulaiskaupunginjohtaja Ilkka Järvinen toivoi, että käsittelystä pitäisi heti aluksi karsia pois kaikki ne, joilla ei ole mitään mahdollisuutta saada myönteistä päätöstä.²⁸

Vuoden 1990 aikana Suomeen saapui yli 1 400 somalia. Se oli valtava määrä maassa, jossa oli aiemmin puhuttu muutamista kymmenistä pakolaisista vuosittain. Koko järjestelmä oli Suomessa mitoitettu korkeintaan 60 tulijalle vuodessa. Mutta somalien maahanmuutto vain kiihtyi.

Tammikuun 1991 alkupäivinä uutiset kertoivat, että somaleja oli alkanut saapua Suomeen Leningradin kautta myös linja-autoilla. Yhdessä yössä maahan oli tullut tavallisilla linja-autovuoroilla 64 uutta pakolaista, jotka kaikki olivat rajalla pyytäneet turvapaikkaa. Seuraavien päivien bussitkin oli jo varattu täyteen ja Moskovassa tiedettiin odottelevan vielä tuhansia mahdollisia tulijoita. Tuolloin Suomeen saapui lopulta kolmisen sataa turvapaikanhakijaa. Osa somaleista oli tulossa Turun SPR:n vastaanottoasemalle, jota parhaillaan remontoitiin.²⁹

Viranomaiset arvelivat muuttomatkojen Somaliasta Suomeen olevan hyvin organisoitua liiketoimintaa. Kukaan ei vielä tuolloin uskaltanut sanoa ääneen, että kyseessä voisi olla jopa turvallisuus-

Turvapaikkapyyntöjä yhä 2 500:n suma sisäministeriössä

Kolmen kuukauden käsittelyaikaan ei päästä

Vierellä Suomen viranomaiset eivät olleet valmiita tuhansien pakolaisten tuloon. Käsittelyajat venyivät kuukausien mittaisiksi.
HS 5.9.1991.

palvelu KGB:n ohjaama toiminta. Moskovassa haluttiin lähettää somalit mahdollisimman pian kohti Suomea, koska heidän ei haluttu jäävän pa-lelemaan talvisen Moskovan kaduille.³⁰

Talvella somaleita oli aikeissa saapua Suomeen myös laivalla Tallinnasta, mutta Suomen viran-omaiset estivät tämän reitin. Suomeen päätyneet somalit olivat yleensä valtavan onnellisia siitä, että olivat päässeet turvalliseen maahan. Silti vain pie-nelle osalle hakijoista myönnettiin turvapaikka, muut saivat oleskeluluvan. Kun Neuvostoliitto syk-syllä 1991 romahti, myös somalien saapuminen Suomeen lakkasi joksikin aikaa. Vuosikymmenen lopulla somalia äidinkielenään puhuvia oli Suo-messa noin 6 000 henkilöä.³¹

Suomalaisten mielipiteet olivat aluksi hetken aikaa positiivisia, mutta tunnelmat alkoivat muut-tua, kun tulijoita oli yhä enemmän. Miten käy paikallisten asenteille maahanmuuttajien määrän kasvaessa? Joidenkin mielestä syrjintä ja ulkomaalaisvastaisuus nostavat päätään tulijoiden määrän kasvaessa. Tulijat kilpailevat samoista työpaikoista ja rajallisista voimavaroista paikallisten kanssa. Tai

sitten ennakkoluulot vähenevät, kun paikalliset ih-miset tutustuvat maahanmuuttajiin, kontakteja on enemmän ja ystävyyssuhteita syntyy. Osa suoma-laisista tutustui maahanmuuttajiin, osa taas ei. Näin suomalaisten asenteet saattoivat liukua aivan eri suuntiin. Lama-ajan Suomessa tosin ulkomaalais-vastaisuutta alkoi näkyä yhä enemmän. Maan talou-den heikentyessä yleinen mielipide kääntyi tulijoita vastaan. Vuonna 1993 tehdyn kyselyn mukaan 45 prosenttia suomalaisista oli sitä mieltä, että ulko-maalaisten muutttoa maahan pitäisi rajoittaa niin kauan kuin Suomessa on työttömyyttä. Laman jäl-keen asenteet pehmenivät selvästi.³²

Hülyan mielestä vastakkainasettelua ruokki 1990-luvun alun Suomessa erityisesti se, että soma-lit olivat tummaihoisia muslimeja ja ylpeää kansaa.

– Somalit eivät olleet koko ajan kiittämässä saa-mastaan avusta, kuten vietnamilaiset olivat tehneet, Hissu sanoo.³³

Sen sijaan suomalaiset suhtautuivat hyvin positiivisesti inkeriläisten, virolaisten, pohjoismaalaisten ja anglosaksien maahanmuuttoon. Kielteisimmin suhtauduttiin somaliaalaisten lisäksi venäläisiin ja

arabeihin, joiden kielen ja kulttuurin koettiin olevan hyvin erilaista kuin Suomessa. Arabit eivät juurikaan vieneet työpaikkoja suomalaisilta, joten sikäli suhtautumisen olisi voinut luulla olevan positiivista. Heitä syytettiin sen sijaan sosiaaliturvan varassa elämisestä. 2000-luvulla tehtyjen tutkimusten mukaan turkulaiset suhtautuivat erityisen positiivisesti virolaisten ja kiinalaisten maahanmuuttoon.

Lamakauden alkaessa kansa ei halunnut antaa rahaa pakolaisten avustamiseen. Uutiset siitä, että pakolainen saa lähes 2 000 markkaa toimeentulotukea kuukaudessa, ärsyttivät monia suomalaisia.³⁴ Valtionjohtokaan ei enää halunnut maahan lisätä pakolaisia. Jopa presidentti Mauno Koivisto vaati viranomaisia käännyttämään rajalle tulijat. Somali-läisten ihonväri, pukeutuminen ja tavat poikkesivat niin paljon suomalaisesta, että he herättivät paljon ennakkoluuloja. Ulkomaalaisiin tottumattomat turkulaiset saattoivat jopa pelätä kaupungilla liik-kuneita somaliperheitä. Tutkimusten mukaan Turussa kuitenkin suhtauduttiin somaleihin muuta maata positiivisemmin.³⁵

Somalialaisille itselleen oli suuri shokki joutua lähtemään kotimaastaan ja olla yhtäkkiä pakolaisina täysin vieraassa pohjoisessa maassa. Useimmat halusivat Ruotsiin tai Isoon-Britanniaan, mutta ensin oli pakko jäädä Suomeen. Ensimmäiset tulijat olivat yleensä hyvin koulutettuja miehiä, eivätkä vastanneet lainkaan suomalaisten mielikuvia kärsivistä pakolaisista. Varsinkin kun maahan tultiin solmio kaulassa ja tavarat kalliissa Samsoniten matkalaukuissa. Somalit eivät paenneet köyhyyttä vaan uusien vallanpitäjien vainoa.³⁶

Vaikeaa oli myös Somaliasta tulleilla lapsilla ja nuorilla, sillä ero somalialaisen ja suomalaisen kulttuurin välillä oli niin suuri. Moni koki navigoimisen kahden kulttuurin välimaastossa hyvin raskaana.³⁷

Yllä Ensimmäisiä somalipakolaisia Helsingin rautatie-asemalla joulukuussa 1990.

Lisää tulijoita

Somalialaisten tulo maahan oli ollut suomalaisille valtava yllätys, mutta yllätyksiä oli pian tulossa lisää. Varsinaisesti maahanmuutto nimittäin pääsi vauhtiin vasta vuoden 1990 jälkeen. Somalian sodan lisäksi siihen vaikuttivat aluksi erityisesti sota Irakissa, Neuvostoliiton inkeriläisille myönnetty paluumuuttajan asema sekä entisen Jugoslavian alueen sota ja etninen hajoaminen. Itsenäistyneestä Virosta lähti Suomeen paljon työvoimaa. Vuosikymmenen lopulla saapui tuhansia kosovolaisia. Somalialaisten tulo maahan ei siis ollutkaan yksittäinen tapahtuma, kuten Suomessa oli yleisesti luultu.

Ensimmäiset pakolaiset Iranista saapuivat Turkin kautta Suomeen helmikuussa 1990. Heistä 35 sijoitettiin Turkuun. Tulijat olivat nuoria ja hyvin koulutettuja, mutta poliittisesti ja uskonnollisesti vainottuja.³⁸

Yllä Nations United -jalkapallojoukkue koostui pelaajista, joiden juuret olivat monissa eri maissa. TS 15.4.1992.

Inkeriläisten paluumuutto alkoi presidentti Mauno Koiviston lausuttua Ylen *Ajankohtaisen Kakkosen* haastattelussa huhtikuussa 1990, että inkerinsuomalaisiin tulisi soveltaa takaisinmuuttajien kriteerejä. Inkerinmaan suomalaiset olivat muuttaneet Suomenlahden etelärannalle 1600-luvulla, jolloin alue oli osa Ruotsin valtakuntaa. Suomen kieli oli säilynyt alueella halki vuosisatojen.

Lausunto oli suuri yllätys suomalaisille ja erityisesti inkerinsuomalaisille itselleen. Yllättävää oli sekin, että hajoamassa ollut Neuvostoliitto salli muuttoliikkeen. Paluumuutto alkoi heti ja kiihtyi Neuvostoliiton hajottua vuonna 1991. Suomeen saapui lopulta noin 30 000 inkerinsuomalaista.³⁹

Länsimaat vastustivat Jugoslavian hajoamista, mutta se ei estänyt alueen maiden itsenäistymistä. Sodat alkoivat kesäkuussa 1991 Slovenian ja Kroatian julistauduttua itsenäiseksi. Muutamaa vuotta myöhemmin Suomeen saapui pakolaisia varsinkin Kosovosta. Jugoslavian alueelta tulleita perheitä sijoitettiin aluksi moniin suomalaisiin pikkukaupunkeihin, mutta olot eivät heitä yleensä miellyttäneet. Suomen maaseudulla ei ollut totuttu ulkomaalaisiin, joten vähitellen tulijat siirtyivät suurempiin kaupunkeihin, erityisesti Helsinkiin ja Turkuun. Useimmat halusivat säilyttää kulttuurinsa, uskontonsa, kielensä ja ruokaperinteensä, mikä luonnollisesti onnistui paremmin suuressa ryhmässä kuin yksin.

Tulijoiden määrän nopea lisääntyminen näkyi myös Kansainvälisessä kohtauspaikassa. Työn määrä alkoi olla valtava, sillä Hülya oli ainoa vakituinen palkattu työntekijä. Paikalla oli toki myös muita lyhytaikaisia työntekijöitä. Osa oli työllistämistöissä, osa siviilipalvelustaan suorittavia miehiä ja osa suomalaisia tai ulkomaalaisia opiskelijoita, jotka viipyivät töissä muutaman viikon tai kuukauden. Kielikursseilla oli omat opettajansa ja vapaaehtoisia tuli ja meni. Päävastuu kaikesta oli kuitenkin Hülyalla.

Työtunteja ei laskettu, sillä kohtauspaikan pyörittäminen vei tunnit vuorokauden ympäri. Hissun lapsetkin tiesivät, että äidin löytää varmemmin kohtauspaikalta kuin kotoa.

Uusia toimintamuotoja luotiin koko ajan. Kohtauspaikalla käyneet maahanmuuttajat olivat toimintaan tyytyväisiä. Mutta lamavuosien aikana suomalaisten mielipiteet ulkomaalaisia kohtaan muuttuivat entistä jyrkemmiksi.

Yllä Kaupunginjohtaja Juhani Leppä (toinen vasemmalta) ja apulaiskaupunginjohtaja Armas Lahoniitty (toinen oikealta) lounaalla *Suomi maailmankartalla* -ohjelman kuvaamisen lomassa syksyllä 1992.

Syksyllä 1992 Hülya suunnitteli ja toteutti paikalliselle PTV-kanavalle seitsenosaisen tv-sarjan *Suomi maailmankartalla*, jossa 34 ulkomaalaista kertoi omasta kulttuuristaan sekä elämästään Turussa. Tavoitteena oli osoittaa, että ulkomaalaiset ovat aivan samanlaisia ihmisiä kuin suomalaisetkin eivätkä mitään kummajaisia. Sarja sai runsaasti kiitosta, mutta se oli Hülyalta suuri ponnistus kaiken muun työn ohessa. Lisäksi hän auttoi paikallisoradio Radio Robin Hoodia, jossa esitettiin viikoittain kansainvälistä ohjelmaa eri kielillä.

Kiireet eivät loppuneet tähän, sillä kohtauspaikalla toimi myös turkkilainen kansantanssiryhmä ja afrikkalainen orkesteri. Hülya oli myös Suomen ulkomaalaisjärjestö AFF:n (Association for Foreigners in Finland) puheenjohtaja.

Keväällä 1992 perustettiin jalkapallojoukkue Nations United, jonka perustajajäsen ja sihteeri Hülya oli. Seuran valmentajana toimi costarica-

Yllä Työntekijöitä Kansainvälisessä Kohtauspaikassa kesällä 1994: Leena Koivusalo, Hissu Kytö ja Valerie Kronlöf.

lainen José Rojas. Aluksi pelaajien kunto ei ollut kummoinen, mutta taitoa ja innostusta riitti sitäkin enemmän. Joukkueeseen kuului 17 jäsentä muun muassa Libanonista, Irakista, Turkista, Romanianasta, Argentiinasta, Egyptistä ja Ghanasta. Palloliiton silloisten sääntöjen mukaan ulkomaalaisista koostunut joukkue voi pelata kuudennessa divisioonassa ja nousta korkeintaan neljänteen divisioonaan.⁴⁰

Maahanmuuttajanaiset

Vuoden 1990 naistenpäivän yhteydessä maahanmuuttajanaisten asema oli näkyvästi esillä julkisuudessa. Aihetta piti esillä varsinkin *Helsingin Sanomat*.⁴¹

Ulkomaalaisista puhuttaessa tarkoitettiin usein vain miehiä, vaikka lähes puolet Suomen ulkomaalaisväestöstä oli naisia. Useimmat olivat avioi-

Vierellä Tunnelmia DaisyLadies ry:n perinteiseltä Naistenpäivän kävelyä.

tuneet suomalaisen miehen kanssa, joten heidän asemansa oli täysin miehestä riippuvainen. Jos avioliitto esimerkiksi purkautui alle kahdessa vuodessa, naiselle ei myönnetty oleskelulupaa. Nainen oli myös voinut allekirjoittaa avioehdon ymmärtämättä mitä se tarkoittaa. Suuri osa ulkomaalaisnaisista ei ollut ennen Suomeen tuloaan ollut työelämässä, joten heidän koulutuksensa ja taitonsa olivat vähäisiä.

Helsingin Sanomien artikkelissa haastateltiin niin Hülyää kuin Turun sosiaalikeskuksen ulkomaalaiskuraattorina toiminutta Kathleen Valtostakin. Trinidadista 1970-luvulla tullut Valtonen kertoi olleensa Suomessa aluksi niin outo ilmiö, ettei ihmisillä ollut oikein mitään ennakkokäsityksiä. Hänen mielestään naisten kannalta pahinta Suo-

messä on se, ettei heillä yleensä ole juuri lainkaan kontakteja kodin ulkopuolelle ja avun hakeminen on vaikeaa.

– Minulle muistutettiin siitä, että olen päässyt maahan, jossa lapset syntyvät hopealusikka suussa. Minun oletettiin kehuvan naisen asemaa täällä. Sain rivien välissä kyselyjä siitä, olenko hyvä palvelija, Hissu kertoi lehdessä. Suomalaisten mielestä Hissu oli tehnyt ”hyvät kaupat” päästyään naimisiin Suomeen, jossa naisten asiat ovat kunnossa. Todellisuus oli varsin erilainen.

Helsingin Sanomien pääkirjoituksessakin myönnettiin, että tasa-arvon suhteen Suomessa oli paljon tehtävää. Naisten tasa-arvo ja syrjimättömyys työelämässä olivat täälläkin lähinnä myytti, joka ei näkynyt esimerkiksi samapalkkaisuutena.⁴²

Rasismia ja kiusantekoa

1990-luvun lama-ajan pitkittyessä suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin muuttui. Väestöntutkimuslaitoksen julkaiseman selvityksen mukaan sekä pakolaisiin että ulkomaalaisiin työntekijöihin suhtauduttiin negatiivisemmin kuin ennen lamaa. Muutos tapahtui erityisesti vuosien 1993 ja 1995 välisinä vuosina. Varsinkin suomalaisten naisten asenteet koventuivat. Ulkomaalaiset koettiin entistä enemmän rasitteeksi kuin voimavaraksi. Myös koko Euroopan Unionin alueella pelättiin vieraanpelon ja rasismin olevan nousussa.⁴³

Monien mielestä tilanne muuttui erityisesti somalien tultua ja saatua negatiivista julkisuutta. Kathleen Valtosen mukaan ulkomaalaisten perään on kaduilla huudeltu enemmän kuin ennen. Hänen mielestään huudot loukkaavat, mutta pitää vain esittää kovaa, aivan kuin ei välittäisi.

Poliisimestari Juhani Salonen kertoi *Turun Päivälehdessä* haastattelussa, miten ulkomaalaisten tekemät pahoinpitelyt ovat Turussa vielä harvinaisia. Sen sijaan rasismi oli nostanut päätään ja otteet ulkomaalaisia kohtaan koventuneet. Aiheesta järjestettiin keskustelutilaisuus myös Kansainvälisessä kohtauspaikassa. Katunuorisotyöntekijä Pekka Mattila oli huomannut selvästi rasismin lisääntyneen Turussa.

Valtiovaltaa pidettiin osaltaan syyllisenä rasismin nousuun. Ulkomaalaisvaltuutettu Antti Seppälän mielestä valtio suojelee ulkomaalaisvihaa puhumalla rajojen sulkemisesta ja pakolaisongelmasta sekä pelottelemalla muun muassa itämaafian saapumisella maahan. Syylliseksi mainittiin media, joka kirjoittaa mielellään ulkomaalaisten tekemistä rikoksista syyllistämällä samalla koko etnisen ryhmän rikollisiksi. Positiivisia uutisia näkyi harvemmin.⁴⁴

Vaikka ulkomaalaisia oli 1990-luvulla vähän, ulkomaalaisten tulo Suomeen ärsytti joitakin suomalaisia. Yleinen sanonta oli, että omat asiat on laitettava ensin kuntoon, sitten vasta voidaan ottaa maahan ulkomaalaisia tai lähettää rahaa kehitysmaihin. Tosin maailmassa ei taida olla yhtään maata, jonka asiat olisivat täysin kunnossa.

Asenteiden koveneminen näkyi myös Kansainvälisessä kohtauspaikassa. Toiminnanjohtajana Hülya näki aitiopaikalta, miten vaikeaa joidenkin suomalaisten oli sopeutua näihin vuosikymmenen alun nopeisiin muutoksiin. Turussa oli erityisesti eläkeläisiä ja skinheadeja, joiden mielestä ulkomaalaiset ovat tulleet maahan vain hyötyäkseen Suomen sosiaaliturvasta.

Yllä Television visailuohjelmassa 1990-luvun alussa yhdessä viihteen monitoimimies Erkki Liikasen kanssa.

Yllä Hülly oli ehdokkaana kunnallisvaaleissa vuonna 1992.

Hüllyan kotiosoite ei ollut yleisesti tiedossa, joten häiriköiden kohteena oli yleensä Kansainvälinen kohtaauspaikka. Sen osoite ja puhelinnumerot olivat tietenkin aivan julkisia. Hissun toiminnan saama runsas positiivinen julkisuus ärsytti joitakin suomalaisia. Kohtaushaikalalle saapui haukkumakirjeitä, puhelimella soitettuja uhkauksia ja kaikenlaista kiusaamistarkoituksessa lähetettyä postia. Kohtaushaikalalle muun muassa tilattiin paljon kaikenlaista tavaraa postimyyntiliikkeistä. Kohtaushaikan osoitteella, mutta keksityillä nimillä oli liitytty kirjakerhoihin, joista saapui jatkuvasti kirjoja ja laskuja. Tällaiset kiusat oli 1990-luvulla helppo toteuttaa täyttämällä lehdissä julkaistuja tilauskuponkeja. Syyllistä ei ollut mahdollista jäljittää.

Eräs kohtaushaikalalla vierailut afrikkalainen ryhmä tiedusteli, miten vartiointi on järjestetty. Mitä henkilökunta tekee, jos paikalle saapuu aseistettu terroristi? Sellaista mahdollisuutta ei ollut 1990-luvun alun Suomessa vielä kovin paljon mietitty. Sen verran turvatoimia oli ajateltu, että rakennukseen sisään päästäkseen oli soitettava ovisummeria. Kynnys tulla paikalle täytyi kuitenkin pitää matalana, sillä kohtaushaikalpaikka ei voinut olla mikään linnoitus. Joissakin virastoissa, kuten poliisilaitoksella, turvatoimia oli 1980-luvulla kiristetty, mutta yleensä kaupungin virastoissa tai kauppoissa ei vielä tuolloin ollut vartijoita. Turun poliisilaitoksella oli myös nimetty kohtaushaikan asioita varten oma poliisi, konstaapeli Antti Tamminen.⁴⁵

Turvallisuuskäsitteeseen alettiin 1990-luvun myötä kiinnittää enemmän huomiota, sillä toisinaan paikalle ilmestyi räyhääjiä. Erityisesti Hissun mieleen on jäänyt erään iäkkään suomalaismiehen saapuminen toimistolle.

– Hän nosti pöydälleni muovikassin ja sanoi: ”Laita akka rahaa tänne”. Mies oli lehtijuttujen perusteella siinä luulossa, että kohtaushaikalalla jaetaan ulkomaalaisille kassikaupalla käteistä.

Eipä silti, välillä paikalle saapui ulkomaalaisiakin, jotka toivoivat saavansa rahaa esimerkiksi erilaisten juhlien tai muiden tilaisuuksien järjestämiseen. Kohtaushaikalpaikka ei kuitenkaan ollut mikään rahaa jakava sosiaalitoimisto. Vaikeista tilanteista selvittiin lopulta aina puhumalla, vaikka välillä nähtiin varsin kiivaita ja pitkään jatkuneita kiistoja.

Hissu alkoi 1990-luvun alussa saada monenlaisia haukkumakirjeitä ja jopa tappouhkauksia. Väkivallalla uhkailu kohdistui myös hänen lapsiinsa. Joku täytti Hissun auton pakoputken sinitarralla.

Sietokyky alkoi ylittyä, kun Hissu kerran löysi kotinsa eteisestä luodin ja lapun, jossa luki ”Kohta tämä on kallossasi”. Poliisit sanoivat, etteivät voi tehdä mitään eikä lähettäjää voida jäljittää.⁴⁶

Satoja tapahtumia

Kohtauspaikan järjestämistä tapahtumista voitiin ilmoittaa näkyvästi *Turun Sanomissa*, sillä lehti oli luvannut painaa joka kuukausi englanninkielistä *Hello friends* -nimistä palstaa ilman korvausta. Kohtauspaikalla tehtiin monen vuoden ajan myös omaa lehteä nimeltä *International Culture Magazine*, jota jaettiin kävijöille ilmaiseksi. Lehti kertoi kohtauspaikan tapahtumista, mutta myös muista ulkomaalaisten kannalta tärkeistä asioista. Ensimmäisessä numerossa esiteltiin eri uskontoja sekä suomalaisia juhlapyyhiä. Artikkeleita oli myöhemmin niin suomeksi kuin englanniksikin. Lehti syntyi henkilökunnan omin voimin, erityisesti sitä tekivät kohtauspaikalla töissä olleet siviilipalvelusmiehet, joista useimmat olivat kulttuurialan ammattilaisia.

Eniten ulkomaalaisia ja suomalaisia kokosivat yhteen kohtauspaikan kaksi vuosittaista juhlaa eli kevätjuhla ja joulujuhla. Niitä järjestettiin yleensä Kulttuurikeskuksen tiloissa, mutta toisinaan juhlille hankittiin suuremmat puitteet VPK:n talosta. Erityisen näkyviä tapahtumia olivat kansainväliset naamiaiset, joissa nähtiin toinen toistaan upeampia pukuja.

Tärkeä osa toimintaa olivat erilaiset kurssit. Suosituimpia olivat suomen kielen kurssit, joita järjestettiin kohtauspaikan tiloihin kuuluneessa luokahuoneessa. Pienen huoneen tuolit eivät aina tahtoneet riittää kaikille kurssilaisille. Suosituinta olivat myös etniset ruokaillat, joissa opetettiin eksoottisten ruokien valmistamista. Kohtauspaikan pieni keittiö oli kooltaan varsin vaatimaton siihen nähden, että kiinnostuneita saattoi olla kymmeniä.

Kerran kuussa järjestetyt ystäväillat kokosivat yhteen maahanmuuttajia ja suomalaisia. Iltojen kuluessa keskusteltiin ja juotiin kahvit ja joskus paikalla oli muutakin ohjelmaa. Vuonna 1990 kokeiltiin myös maahanmuuttajien ja suomalaisten yhteistä äiti-vauva-kerhoa. Mikäpä

Yllä Kansainvälisen kohtauspaikan naamiaiset joskus 1990-luvun alussa.

Yllä *International Culture Magazine* oli Kansainvälisen kohtauspaikan oma lehti. Kuvassa vuoden 1995 ensimmäinen numero.

yhdistäisi naisia enemmän kuin äitiys ja vauvojen kehittymisen seuraaminen.

Maahanmuuttajien ongelmia

Maahanmuuttajat toivat mukanaan ongelmia, joita Suomessa ei juuri ollut huomioitu. Monilla oli takanaan rankkoja kokemuksia, jotka olisivat vaatineet mielenterveyspalveluja. Kodista oli usein jouduttu lähtemään nopeasti ja vastentahtoisesti ja monet olivat viettäneet jopa vuosia pakolaisleireillä. Sodassa tai kidutettaessa saadut vammat eivät olleet harvinaisia. Pakolaiseksi lähteminen ei todellakaan ollut yhtä helppoa kuin lomamatkalle matkustaminen. Monet maahanmuuttajat kärsivät posttraumaattisista stressioireista.

Suomalaisten oli usein vaikea ymmärtää tulijoiden taustoja ja tapoja, vaikka hyvää tahtoa olisi ollutkin. Lähtömaan ongelmat ja ristiriidat seurasivat muuttajien mukana uuteen kotimaahan. Esimerkiksi Irakista päätyi Suomeen 1990-luvun alusta ihmisiä, jotka edustivat kilpailevia ryhmittymiä. Joidenkin

maahanmuuttajaryhmien käsitykset sukupuolten rooleista, naisten asemasta, lasten kasvatuksesta ja suvun maineesta olivat kaukana suomalaisesta kulttuurista. Tällaiset syvään juurtuneet kulttuuriset ilmiöt eivät muutu hetkessä, vaikka asuinmaa vaihtuukin.⁴⁷

Tammikuussa 1993 Turussa törmättiin aivan uudenslaiseen ja yllättävään ongelmaan. Kaupunkiin tullut irakilainen pakolaisnainen kuoli, eikä hänelle löytynyt hautapaikkaa. Hautaaminen olisi pitänyt tehdä kolmen päivän kuluessa ja ilman arkkua, mutta se ei ollut mahdollista. Hautapaikaksi tarjottiin ensin Itäharjun kolerahautausmaata, mutta kristillinen hautapaikka ei vainajien sukulaisten mielestä ollut sopiva. Kuljettaminen takaisin Irakiin ei myöskään tullut kyseeseen.⁴⁸

Asiasta kirjoitti jopa *Helsingin Sanomat* pääkirjoituksessaan. Lehden mukaan tapaus oli osoitus ”makaaberista kirkkobyrokratiasta”. Sen mielestä oli suomalaisen holhousvaltion ja luterilaisen byrokratian vika, ettei sopivaa hautapaikkaa heti löytynyt.⁴⁹ Lehdessä pidettiin

selvänä, että suomalaisten pitää joustaa, ei maahan tulleiden. Asiasta kiisteltiin kaupungin ja seurakuntien välillä pari viikkoa. Ratkaisu saatiin, kun Hül্যা teki maaherra Pirkko Työläjärvelle aloitteen shiia muslimien hautausmaan perustamisesta. Runosmäkeen Kärämäen hautausmaalle perustettiin pikavauhtia uusi laajennusosa shiia muslimien omaksi hautausmaaksi, jollaisena se toimii edelleen.⁵⁰

Maahanmuuttajien uskontoon ei aiemmin ollut kiinnitetty oikeastaan lainkaan huomiota. Suomessa uskonnosta usein vaietaan, koska sitä pidetään hyvin henkilökohtaisena asiana toisin kuin monissa muissa kulttuureissa.

Elämä muuttuu

Tarkoitus oli ollut, että kohtaustapaikka toimisi myös ilman Hissua, mutta käytännössä hän oli paikan sielu. Syksyllä 1992 työtä ja muuta elämää ei enää voinut erottaa toisistaan. Neljä vuotta rankkaa työntekoa kohtaustapaikan ohjaimissa alkoi näkyä.

– Moniin kohtaustapaikalla käyneisiin ihmisiin syntyi hyvin henkilökohtainen suhde. Yhdessä naurettiin ja itkettiin. Häden hetkellä ihmisiä ei voinut jättää yksin, joten työpäivät venyivät, Hissu muistelee.

– Luulin, etteivät minulta voimat ja ideat loppu. Lopulta minulla ei ollut minuuttiakaan aikaa itseleni ja perheelleni, mietin vain muiden ongelmia.

Viimeinen pisara olivat syytökset taloudellisista väärinkäytöksistä syksyllä 1992. Hül্যান väitettiin ylittäneen kaupungin Kansainväliselle kohtaustapaikalle myöntämät määrärahat. Väite oli käsittämätön, koska kohtaustapaikalla ei edes ollut erillistä budjettia, vaan koko rahaliikenne kulki kulttuurikeskuksen kautta ja kulttuurikeskuksen johtajan

oli aina hyväksyttävä kaikki kohtaustapaikan menot. Kohtaustapaikan toiminta kuitenkin jäädytettiin marraskuussa puoleksitoista kuukaudeksi. Negatiivisten lehtijuttujen myötä Hissulle alkoi tulla entistä ilkeämpää postia.⁵¹

– Oli todella rasittavaa olla koko ajan vihan kohteena. Olin asunut Turussa puolet elämästäni, mutta yhtäkkiä olinkin taas suomalaisten mielestä muukalainen.

Seurauksena oli työuupumus eli burn out, jonka takia Hül্যা joutui vuoden 1993 alussa jäämään pois töistä vuoden ajaksi. Kohtaustapaikan toiminnanjohtajana toimi sen aikaa Ursula Arlén. Paikalla kävi jatkuvasti ihmisiä kyselemässä, missä Hissu on. Mutta Hissua ei saanut häiritä, eikä hänen puhelinnumeroaan antaa kyselijöille. Toiminta kuitenkin jatkui, kielikursseja ja ruokailtoja järjestettiin vuoden 1993 aikana entiseen tapaan.

Hül্যা tunsu jääneensä ongelmiansa kanssa täysin yksin. Työnantajan taholta ei tullut minkäänlaista tukea ja suomalaiseen tapaan ystävätkin antoivat Hissun selvittää yksin. Tuolloin kävi mielessä myös muutto takaisin Turkkiin. Mutta maa oli vuosikymmenten kuluessa muuttunut niin paljon, ettei se enää oikein tuntunut kodilta.

Vuoden 1994 alussa Hül্যা päätti palata takaisin Kansainvälisen kohtaustapaikan johtoon. Entiset kiireet ja vaikeudet palasivat kuitenkin samantien, ja myös konflikteja oli jatkuvasti. Turussa oli tuolloin jo lukuisista eri maista saapuneita maahanmuuttajaryhmiä, joilla oli hyvin erilaisia intressejä ja keskinäistä kilpailua. Ulkomaalaiset eivät olleet mikään yhtenäinen joukko ja heidän välillään alkoi olla entistä enemmän kaunaa ja epätasa-arvoa. Jotkut ulkomaalaiset alkoivat painostaa Hülüyaa erilaisilla vaatimuksilla ja suhtautua koko kohtaustapaikan toimintaan negatiivisesti.

Vierellä Hülya vieraili syksyllä 1999 Turkin maanjäristysalueella. Kuva on julkaistu *Turun Sanomissa* 24. lokakuuta 1999.

Syyskuussa 1994 iranilaisten Rasol-ryhmä syytti Hülyaa Iranin hallituksen terroristisen propagandan levittämisestä. Iranin suurlähettiläs oli käynyt tutustumassa Kansainväliseen kohtauspaikkaan osana islamilaisuudesta järjestettyäluentotilaisuutta, jossa oli puhujia eri yliopistoista. Iranin pakolaiset eivät voineet sulattaa tällaista vierailua, sillä he kokivat Iranin hallituksen vainoavan heitä. He vaativat Hülyan erottamista ja levittivät viestejään laajalti. Tapaus ei kuitenkaan johtanut mihinkään toimenpiteisiin, vaan kaupunginjohtaja Armas Lahoniitty vakuutti kohtauspaikan olevan edelleen täysin epäpoliittinen.⁵² Iranilaisten keskuudessa tapahtumat aiheuttivat kuitenkin paljon jännitteitä ja ongelmia.

Ongelmat alkoivat jälleen kasaantua ja seuraavana vuonna Hissu joutui jäämään työkyvyttömyyseläkkeelle. Sen jälkeiset vuodet olivat vaikeita. Uuvuttavien työvuosien lisäksi takana oli raastava avioero kahdenkymmenen avioliittovuoden jälkeen. Näistä vaikeuksista hän on kirjoittanut tar-

kemmin DaisyLadies ry:n julkaisemassa kirjassa *Kuka minä olen*.

– Jos turkkilaiset sukulaiseni olisivat tienneet, millaista elämäni silloin Suomessa oli, he olisivat varmasti pakottaneet minut kokonaan takaisin Turkkiin. Kun Suomessa eroaa miehestä, eroaa samalla koko tämän suvusta. Olin äkkiä täysin yksin lasten kanssa ja elämä tuntui olevan jumissa.

Kaiken lisäksi Suomessa elettiin edelleen masentavia lamavuosia. Hülyan seuraavat vuodet kuluivat pääosin Turkissa toipumassa raskaista työvuosista. Elämä Suomessa tuntui olevan ohi, vaikka ikää oli vielä alle 50 vuotta. Turkissa oli paljon sukulaisia, ja yhteydet Turussa asuviin lapsiin ja suomalaisiin ystäviin olivat myös edelleen tiiviitä. Kansainvälisen kohtauspaikan asioista hän ei kuitenkaan halunnut kuulla mitään, eikä Turussa käydessään edes kulkea paikan läheltä.

Samaan aikaan tilanne Suomen maahanmuuttoasioissa muuttui täysin, kun Suomesta vuoden 1995 alussa tuli osa Euroopan unionia. EU:n kan-

salaiset voivat matkustaa, työskennellä ja asua vapaasti missä tahansa EU:n alueella. Rajoja ei voinut enää sulkea. Työntekijöitä alkoi saapua maahan Euroopan alueelta. Maa kansainvälistyi vauhdilla.

Pari vuotta tämän jälkeen suomalainen ulkomaalaispolitiikka koki suuren käänteen. Valtioneuvosto teki vuonna 1997 periaatepäätöksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseksi ohjelmaksi, jonka keskeiset linjaukset sisällytettiin vuonna 1999 säädettyyn kotouttamislakiin. Kaikki maahanmuuttajat pitäisi kotouttaa joustavasti ja tehokkaasti. Samana vuonna valtioneuvosto teki myös periaatepäätöksen hallinnon toimenpiteistä suvaitsevaisuuden lisäämiseksi ja rasismien ehkäisemiseksi.⁵³

Sellaiset sanat kuin kotouttaminen ja kotoutuminen olivat 1990-luvulla vielä aivan tuntemattomia. Ne otettiin lakitekstiin vuonna 1999, koska englannista johdettu integroiminen ja integroituminen eivät enää tuntuneet riittäviltä sanoilta.

Miten Kansainväliselle kohtaauspaikalle sitten kävi Hissun jälkeen? Toiminta jatkui Sari Kanervon luotsaamana. Vuonna 1998 kohtaauspaikka muutti uuteen paikkaan eli Vanhan Suurtorin varrella olevaan Brinkkalan taloon. Hyvä niin, sillä kaksi vuotta myöhemmin toukokuussa 2000 Hämeenkatu 15:ssä koettiin laaja ullakkopalo, jonka sammutusvedet aiheuttivat pahan vesivahingon myös kohtaauspaikan entisiin tiloihin.

2000-luvun edetessä Turun kulttuurilautakunta oli kaikessa hiljaisuudessa aikeissa lakkauttaa koko kulttuurikeskuksen toiminnan. Vanha Suurtori ja sen kulttuuritoiminnot hiipuivat. Turun kulttuurikeskus ja samalla Kansainvälinen kohtaauspaikka lopetettiin vuonna 2009.⁵⁴ Samoin on käynyt myös muualle maahan 1990-luvulla perustetuille

Yllä Hissusta ja Kansainvälisestä kohtaauspaikasta julkaisiin satoja lehtijuttuja. Tämä kuva on julkaistu *Me Naiset* -lehdessä 12. maaliskuuta 1993. Tekstissä kerrottiin hänen kokemastaan työuupumuksesta.

Kansainvälisille kohtaauspaikoille. Niiden tehtäviä siirrettiin muille kunnallisille ja kolmannen sektorin toimijoille, Turussa aluksi kulttuuriasiakskeskuskeskelle.

Paluu Suomeen

Elämä työkyvyttömyyseläkkeellä ei Hülyalle pitkän päälle maistunut. Kotielämä Istanbulissa parvekekasveja hoitaen kävi pian pitkästyttäväksi.

Uusi aktiivisuus sai alkunsa Turkissa elokuussa 1999, jolloin maassa koettiin valtava maanjäristys. 7,4 Richterin järistyksen keskipiste oli vain noin 100 kilometrin päässä Istanbulista Izmitin kaupungissa. Onnettomuudessa menehtyi yli 17 000 ihmistä, ja puoli miljoonaa menetti kotinsa. Seutu

Yllä vasemmalla Etnon hyvän tahdon lähettiläitä Säätytalolla syksyllä 2002.

Yllä oikealla DaisyLadies-ryhmän alkuaikojen voimakaksikko Hülja Kytö ja Ljudmila "Lucy" Volosatova.

Vierellä ETNO:n hyvän tahdon lähettiläät Säätytalolla syksyllä 2002: M'hammed Sabour, Heli Koivula, Anssi Kela, Ritva Siikala, Pertti Arajärvi ja Hissu Kytö.

oli Hissulle hyvin tuttua, ja muun muassa suvun rakas pieni kesämökki tuhoutui. Hissu päätti, ettei voi vain katsella tätä kaikkea sivusta, vaan matkusti auttamaan telttakylään. Siellä hän kohtasi tuhansittain ihmisiä, jotka olivat menettäneet koko omaisuutensa. Olot leirillä olivat karut ja vesikin oli keitettävä ennen kuin se kelpasi juotavaksi.

– Katsoin ympärilleni ja päätin, että vanhojen asioiden murehtiminen saa nyt loppua. Näin, että ihmiset olivat menettäneet kaiken, mutta he halusivat silti elää ja löytää itselleen kodin sortuneen tilalle. Tunsin herääväni uudelleen eloon. Minulahan on kuitenkin asiat hyvin, on koti, kolme ihaana lasta, terveyttä ja kykyä ajatella.⁵⁵

Hülja oli käynyt Suomessa jatkuvasti 1990-luvun lopullakin, mutta joulun edellä 1999 hän palasi pysyvästi Turkuun. Jo vuosia aiemmin oli tullut selväksi, ettei suomalaisiin tapoihin tottuneella naisella ole helppoa Turkissa.

– En tottunut naisen asemaan Turkissa, vaikka kuinka yritin. Olin liian suomalaistunut elääkseni maassa, jossa naisen asema on huono. Paluu oli mukava. Suomi näytti aivan samalta kuin ennen, tutulta ja turvalliselta, hän totesi tuolloin lehtihaastattelussa.⁵⁶

– Suomessa voin esimerkiksi mennä Vaakahuoneelle keskellä päivää ja juoda lasillisen viiniä. Kukaan ei ajattele, että olisin huono nainen.

MAAHANMUUTTAJANAISTEN DAISYLADIES

Maailma muuttui 2000-luvun alkuvuosina nopeasti. Maahanmuuttovastaisuuteen ja rasismiin haluttiin puuttua entistä tiukemmin, niin Suomessa kuin koko Euroopan Unionissakin. Vaikka Suomessa oli vuosituhannen alussa edelleen suhteellisen vähän maahanmuuttajia, lukumäärä kasvoi nyt paljon entistä nopeammin. Turku oli hyvin erilainen kuin 1980-luvulla.

Huomio naisten ongelmiin

Vuonna 2000 ulkomaalaisten nettolisäys Suomessa oli 5 000 henkeä, vuonna 2004 vastaavasti 7 000 ja vuonna 2008 jo 15 400 henkeä. Vuoden 2002 alussa Suomessa ylitettiin 100 000 ulkomaa-laisen raja.⁵⁷ EU:n alueella maahanmuutto kasvoi samaa tahtia. Vielä 1990-luvulla maahanmuutto-politiikka oli hoidettu pääosin valtiokohtaisella lainsäädännöllä, mutta nyt koko EU:n laajuiselle politiikalle oli yhä enemmän tarvetta. Tilanne näkyi muun muassa kansainvälisinä projekteina ja konferensseina, joita järjestettiin paljon.

Turkuun palattuaan Hülya huomasi heti, että varsinkin maahan tulleet naiset jäivät usein ongelmiseen yksin ja erilaisiin maahanmuuttajien pro-

jekteihin osallistuivat enimmäkseen miehet. Nais-ten asiat jäivät aina vain sivuosaan.

DaisyLadies sai alkunsa, kun Hülya tapasi Turussa venäläisen Ljudmila ”Lucy” Volosatovan. Pian mukaan liittyi joukko muita maahanmuuttajanaisia, joiden kanssa tavattiin erilaisilla kokoonpanoilla. Niinpä DaisyLadies käytännössä alkoi muotoutua vuonna 2000, jota voidaan juhlia yhdistyksen syntymävuotena.

Kyseessä ei kuitenkaan vielä ollut virallinen yhdistys vaan maahanmuuttajanaisten keskustelu-seura. Ryhmässä keskusteltiin maahanmuuttajanaisten elämästä ja erityistarpeista. Eri kansallisuuksien edustajat löysivät paljon samanlaisia

Yllä DaisyLadies ry:n järjestäytymiskokous Kansainvälisen kohtaustilan tiloissa 24. kesäkuuta 2003.

ongelmia, joihin pohdittiin yhdessä myös ratkaisuja. Lisäksi tiedotettiin erilaisista tapahtumista, kursseista ja koulutuksesta. Välillä paikalle kutsuttiin asiantuntijoita kertomaan erilaisista aiheista. Ryhmän nimi syntyi kuin itsestään.⁵⁸

– Olemme sitkeitä, vahvoja, osaavia naisia, aivan kuten daisy eli päivänkakkarat, jotka kasvavat ja pärjäävät kaikissa olosuhteissa, jos saavat tarpeeksi lämpöä ja ravintoa, Hissu kertoo.

– Kun tulin Suomeen, huomasin, että pitää olla vahva. Nimitän kaikkia naisia päivänkakkaroiksi. Mielestäni kukka symboloi hyvin sitä, millaisia olemme, Hülya sanoo.

– Olen itse saanut opetella suomen kielen, kulttuurin ja käytännöt kantapään kautta. Nyt haluan tehdä työtä sen eteen, ettei muiden maahanmuuttajien tarvitse tehdä samoin, hän totesi tuolloin.

Ryhmä kokoontui vuosien ajan epävirallisena keskustelulerhona, paikkana oli usein Hülyan olohuone tai jokin kahvila. Toiminta oli pakostakin

hyvin pienimuotoista, sillä seuralla ei ollut tulonlähteitä eikä vakituista tapaamispaikkaa.

Ennen pitkää tuli ajankohtaiseksi muodostaa ryhmästä virallinen yhdistys, jolloin toiminta saataisiin varmemmalle pohjalle ja varojen hankinta helpottuisi. Uuden yhdistyksen perustajajäseniä olivat Hülyan lisäksi Delma Peltovirta Filippiineiltä, Nadine Niemelä Ranskasta, Thamina Jabir Irakista, Diana Berber Meksikosta, Lucy Volosatova Venäjältä, Suham Jamal Irakista, Susana Nevado Espanjasta, Emine Djavidan Turkista ja Marina Kantonen Venäjältä.

Yhdistyksen rekisteröinnistä päätettiin kesäkuussa 2002, mutta se toteutui vasta kesäkuussa 2003. Yhdistyksen hallituksen ensimmäinen virallinen kokous pidettiin 24. kesäkuuta 2003 Kansainvälisen kohtaustilan tiloissa. Syksyn loput hallituksen kokoukset ja jäsenkokoukset järjestettiin Coffee & Cake -kahvilassa Uudenmaankatu 3:ssa.

DaisyLadies oli käytännössä Suomen ensimmäinen maahanmuuttajataustaisten naisten asioihin keskittynyt yhdistys. Pääkaupunkiseudulla aiemmin aloittaneet maahanmuuttajanaisten organisaatiot olivat toimineet jonkin muun yhdistyksen alaosastona eivätkä omana yhdistyksenään.⁵⁹

Yhdistyksen motoksi tulivat sanat *mahdollisuus ja luottamus*. DaisyLadies haluaa tarjota maahanmuuttajataustaisille naisille mahdollisuuden ja turvallisen tilan, jossa he voivat jakaa ja ilmaista piileviä kykyjään sekä esitellä perintöään ja kulttuuriaan maailmalle. Heitä kannustetaan myös käyttämään taitojaan tulojen hankinnassa. Näin syntyy luottamus yhteiskuntaan ja suomalaisten luottamus maahanmuuttajiin.

Kokoontumisten lisäksi auttava puhelin oli konkreettinen toimintamuoto, jonka yhdistys aloitti heti. Soittamalla sai apua ja vertaistukea monenlaisiin ongelmiin. Terveysongelmat, kotona koettu fyysinen ja psyykinen väkivalta, viranomaisten kohtaaminen, lastenkasvatus ja monenlaiset arjen isot ja pienet ongelmat olivat asioita, joihin soittajat halusivat apua. Monet suomalaisen yhteiskunnan käytännöt olivat luonnollisesti outoja maahanmuuttaneille naisille.

Yhdistyksen toiminnassa haluttiin erityisesti huomioida ikääntyvät maahanmuuttajanaiset, joiden ongelmat ovat aivan erilaisia kuin nuoremmilla. Maahanmuuttajien ajatellaan usein olevan nuoria tai parhaassa työiässä olevia. Iäkkäiden maahanmuuttajien ongelmiin ja erityistarpeisiin ei ole juurikaan kiinnitetty huomiota, vaikka maahanmuuttoajalla on kauaskantoisia vaikutuksia henkilön vaiheisiin uudessa kotimaassa.⁶⁰

Monet vanhuksat ovat Suomeen tullessaan kieli- taidottomia, joten hyvin helposti he jäävät kotiin ja sitä kautta täysin yhteiskunnan ulkopuolelle

osaamatta hakea apua edes kiireellisimpiin terveysongelmiinsa. Työllistyminen on mahdotonta ja koko sosiaalinen turvaverkko on jäänyt kotimaahan.⁶¹

Haaveena Muistojen koti

Vuonna 2002 Suomessa asui noin 6 500 yli 65-vuotiaasta maahanmuuttajaa, joista Turussa tai lähialueilla noin 900.⁶²

Niinpä yhdistyksen keskeiseksi tavoitteeksi nousi aluksi erityisesti iäkkäämpien ulkomaalaisten tukeminen. Kesällä 2002 Hülya kertoi *Helsingin Sanomien* haastattelussa näin:

– Haaveeni on, että ulkomaalaisvanhuksille perustettaisiin oma vanhainkoti, muistojen koti. Se olisi kaikille maahanmuuttajille yhteinen, ja hoitajiksi koulutettaisiin nuorempia ulkomaalaisia. Kieli ja kulttuuri yhdistävät nämä ihmiset jo entuudestaan. Työttömät saisivat samalla töitä ja koulutuksen. Säästöähän siinä syntyisi.⁶³

Yllä Väkeä Kuninkojalla sijainneen Muistojen kodin verannalla.

Muistojen kodista tuli yksi uuden yhdistyksen toiminnan tärkeimmistä hankkeista. Muistojen kodista haluttiin luoda paikka, jossa vanhaa kotia voisi muistella rauhassa muiden kanssa. Muistojen kotiin voisi tuoda kuvia ja muistoesineitä vanhasta kodista ja kotimaasta, jota voisi muistella turvallisesti yksin tai suuremmassa ryhmässä.

Muistojen koti oli keskeinen hanke, koska iäkkäiden maahanmuuttajien syrjäytymisvaara on ilmeinen. Lähtömaissa vanhukset voivat yleensä luottaa siihen, että perhe, sukulaiset, naapurit ja ystävät auttavat hädän hetkellä. Useimmissa kulttuureissa juuri iäkkäitä ihmisiä kunnioitetaan erityisen paljon. Suomessa tilanne on aivan toinen. Suomalaisetkin vanhukset kokevat paljon yksinäisyyttä, vaikka ovat asuneet maassa koko ikänsä. Iäkäs ja kielitaidoton maahanmuuttaja on vielä paljon suuremmassa vaarassa jäädä yksin vieraassa kulttuurissa, vailla juttuseuraa ja ihmisiä, jotka ymmärtäisivät hänen kokemuksiaan.

Ryhmä alkoi verkostoitua nopeasti. Yhteistyökumppaneiksi haettiin eri oppilaitoksia sekä monenlaisia etnisiä yhdistyksiä ja naisjärjestöjä. Alkuaikojen yhteistyökumppaneita olivat muun muassa Paasikivi-Opisto, Turun kristillinen opisto (nyk. Linnasmäen opisto), Suomen pakolaisapu ry, Vanhusten Keskusliitto, Turun koulutoimi, Ammattikorkeakoulu, Ammatti-instituutti, Auralan kansalaisopisto, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, Naisjärjestöjen Keskusliitto, Siirtolaisuus-instituutti, Africarewo ry ja Zivar Kurdinaisten verkosto ry. Tiloja esimerkiksi juhlien ja muiden tilaisuuksien järjestämiseen saatiin Siirtolaisuus-instituutista, Manillasta, Paasikivi-opistolta ja Turun kulttuurikeskuksesta.⁶⁴

Yhteistyö Paasikivi-opiston kanssa tuotti pian lisää tulosta. Vuonna 2003 opiston suomalaiset

opiskelijat saivat tutustua maahanmuuttajanaisiin näiden järjestämällä kursseilla. Kursseja pitämässä oli yhteensä yhdeksän maahanmuuttajaa, muun muassa japanilainen Naoko Hara-Karikoski, joka opetti origamia. Vuonna 2004 yhteistyö Paasikivi-opiston ja Aikuiskoulutuskeskuksen kanssa mahdollisti monenlaisten kieli- ja harrastekurssien järjestämisen.⁶⁵

Sumuvaloa

Pian DailysLadies-ryhmän perustamisen jälkeen alkoi useita erilaisia projekteja. Hülyalla alkoi jälleen olla monta rautaa tulessa aivan kuin kymmenen vuotta aiemmin Kansainvälisen kohtauspaikan kiireisimpinä aikoina. Osa töistä tuli vastaan aivan yllättäen.

Hülya kävi jo vuonna 2001 TE-keskuksessa keskustelemassa siitä, että Turkuun olisi luotava paikka, jossa Suomessa pitempään olleet maahanmuuttajat voisivat kouluttaa uudempia tulijoita tukihenkilöinä. Asiaan tarttui Turun kristillinen opisto, jossa oli aiemminkin järjestetty suomen kielen kursseja maahanmuuttajille.

Euroopan Pakolaisrahasto palkkasi Hülyan keväällä 2002 maahanmuuttajien tukihenkilökoulutuksen projektisihteeriksi. Tarkoituksena oli kouluttaa ulkomaalaisista nuorista kulttuuriohjaajia. Tukihenkilöiden koulutuksesta vastasi Turun kristillinen opisto sekä Turussa että Tampereella. Koulutuksessa haluttiin tavoittaa erityisesti syrjäytyneitä ja koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria sekä täysin suomen kieltä osaamattomia vanhuksia, jotka kärsivät yksinäisyydestä.⁶⁶

Projektin tavoitteena oli kehittää yhteisöllistä kriisi- ja traumatyön hoitomallia, joka ottaa huomioon ihmisten erilaiset tarpeet ja lähtökohdat.

Yllä Sumuvalo-projekti alkoi Kristillisellä opistolla vuonna 2002.

Projektin kautta kouluttautuneiden maahanmuuttajien mielestä tällainen koulutus ja tukitoiminta olivat välttämättömiä jatkossakin. Muuttaminen uuteen maahan pakolaisena on niin traumaattinen kokemus, että siihen tarvitaan apua. Vaikka alku vieraassa maassa sujuisikin hyvin, elämän muutos on niin valtava, että masennus voi seurata myöhemmin. Vuosien kuluessa koti-ikävä voi vahvistua, vaikka sitä ei alussa tuntisikaan.⁶⁷

Hülyan työ sai paljon julkisuutta, kun hallituksen asettama Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO nimesi hänet Hyvän tahdon lähettilääksi syksyllä 2002. Muita nimettyjä olivat rouva Tellerö Koivisto, valiokuntaneuvos Pertti Arajärvi, valtioneuvos Harri Holkeri, kirjailija Märta Tikkanen, professori M'hammed Sabour, teatteriohjaaja Ritva Siikala, kolmiloikkaaja Heli Koivula, muusikko Anssi Kela ja maratoonari Janne Holmén.

Nimitys oli suuri yllätys, mutta se ei jäänyt syksyn ainoaksi yllätykseksi. Itsenäisyyspäivänä His-

sulle myönnettiin Valkoisen ruusun ritarikunnan I luokan ritarimerkki. Vuosikymmeniä jatkuneeseen työhön alettiin nyt todella kiinnittää huomiota.⁶⁸

Hyvän tahdon lähettiläänä Hülya sai kulkea useilla puhujamatkoilla niin Suomessa kuin ulkomailla.

– Kaikkein ikimuistoisin tuohon aikaan liittyvä puhetilaisuus oli Vehmaalla, jonne minut pyydettiin pitämään itsenäisyyspäiväjuhlan puhe. Tilaisuus jännitti etukäteen valtavasti, koska en ollut aikaisemmin pitänyt tämänkaltaista puhetta. Puhkeen lopuksi olin vähällä purskahtaa itkuun, kun kerroin siitä, miten vaikeaa on lähteä pois kotiseudultaan ja muuttaa uuteen maahan. Yleisö ymmärsi tämän täydellisesti, koska monilla oli juuret Karjalassa. Tilaisuuden jälkeen kiitoksista ei tahotonut tulla loppua.

Vuoden mittainen Sumuvalo-projekti alkoi Turun kristillisessä opistossa helmikuussa 2002. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät estävät maahanmuuttajien kotoutumista ja millaisia selviytymiskeinoja eri kulttuureista tulevat ovat kehittäneet. Projektin tavoitteena oli muun muassa tukea kriisissä olevien ja traumatisoituneiden pakolaisten kotoutumista ja luoda yhteisöllinen kriisi- ja traumatyön hoitomalli, joka ottaisi huomioon maahanmuuttajien tarpeet ja lähtökohdat. Moni maahanmuuttaja on traumatisoitunut, joten tarkoituksena oli pystyä levittämään tietoa siitä, mitä traumatisoitumisesta seuraa ja miten tietoa voitaisiin käyttää hyväksi asiakastyössä.⁶⁹

Yhtenä Sumuvalon tärkeänä tavoitteena oli kouluttaa maahanmuuttajille tukihenkilöitä.

– Tukihenkilöt eivät tee asioita maahanmuuttajien puolesta, vaan ovat tukena, Hülya täsmensi lehtihaastattelussa.

Yllä Itämaista tanssia puisto-
tapahtumassa syyskuussa 2010.

– Yhdessäolo on ihana asia. Kun on laulua, tanssia, musiikkia ja ruokaa, kielitaito ei ole niin suuri este. Laulu koskettaa tunteita ja siitä nauttii. Viihdyn toisten kanssa, kun saan hyvää ruokaa. Kun asioita tekee yhdessä, oppii tuntemaan toisia.

Vaikka Suomessa ihmisten asiat ovat yleensä taloudellisesti ottaen hyvin, monet maahanmuuttajat jäävät selviämään asioista yksin. Suomalaiset eivät näytä tunteitaan samalla tavalla kuin mihin monessa eteläisemmässä maassa on totuttu. Moni pitää siksi suomalaisia kylminä ja etäisinä.

– Tuntuu kuin ihmisillä olisi verho kasvojen edessä. Ei voi tietää, onko henkilö oikeasti surullinen vai iloinen. Tunteita ei näytetä ja se on tuskallista maahanmuuttajille, joista monet elävät tunteilla.

Yllä Daisy-nuoret Yuliana Bilyakovychja ja Aino Telkinen vuonna 2004.

Monissa kulttuureissa perhe ja suku ovat kaikki kaikessa. Ihminen ei ole koskaan yksin, vaan ympärillä on paljon sukulaisia, naapureita, ystäviä ja koko kylän väki. Yleensä maahanmuuttaja ei osaa varautua sellaiseen yksinäisyyteen, jota hän kohtaa Suomessa.

– Maahanmuuttaja ei voi olla samanlainen eläkeläinen kuin suomalainen. Suomalaisella on takanaan työ, omat eläkeläisjärjestöt tarjoavat toimintaa, matkoja ja kulttuuriohjelmaa. Maahanmuuttaja ei pääse nauttimaan niistä, koska tausta puuttuu. Nämä yksinäiset eläkeläiset ovat pian Suomelle suuri ongelma, Hissu totesi vuonna 2002, jolloin Sumuvaloa aloiteltiin.⁷⁰

– Kun ihminen alkaa dementoitua, lapsuus puhkeaa uudelleen esille. Muistot, koti ja oma äidin kieli tulevat tärkeimmiksi.

Maahan muuttaneet vanhukset joutuvat suomalaisessa vanhainkodissa aivan uudenlaiseen ympäristöön. Hissun toiveissa oli, että vanhainkoteihin saataisiin pieniä eri kulttuurien nurkkauksia.

– Näin vanhus voisi tuntea edes jotain tuttua. Ai, tuo on minun maani taulu tai minun maani musiikkia.⁷¹

– Avun pitää olla kaikille sama. Jos tarvitset paljon apua, niin saat paljon. Jos tarvitset vain perusasiat, saat ne. Olit sitten suomalainen tai ulkomalainen, Hülja mietti.

– Oma kulttuuri on ihmisen perusoikeus. Sen mukana ei kuitenkaan saa tuoda pahoja asioita kuten kunniamurhaa. Ruotsissa valtavasti huomiota herättänyt Fadimen tapaus voisi aivan hyvin tapahtua myös Suomessa. Mutta lain pitää olla sama kaikille, Hülja sanoi viitaten tapaukseen, jossa kurdi-isä murhasi 26-vuotiaan tyttärensä, koska ei voinut hyväksyä tämän poikaystävää.

Syksyllä 2004 DaisyLadies aloitti maahanmuuttajaaideille suunnatun koulutuksen. Sen aluksi tehtiin kartoitus, jolla selvitettiin millaista koulutusta, kurssitusta ja toimintaa kotiäidit tarvitsevat. Eniten oli tarvetta suomalaiseen elämään ja erityisesti suomalaiseen työelämään tutustumiselle. Tehty opintokokonaisuus muodostui erilaisista lyhyistä kursseista, joissa opiskeltiin muun muassa suomen kieltä ja tietojenkäsittelyä. Mukana oli myös ompelukurssi. Tärkeänä osana koulutusta oli osallistuminen erilaisiin tapahtumiin ja tutustumiskäynnit eri kohteisiin. Toimintaa aloiteltiin tuolloin yhdessä Turun Aikuiskoulutuskeskuksen kanssa.⁷²

DaisyLadies ry:llä oli siis hengästyttävä määrä erilaista toimintaa jo ensimmäisinä vuosina. Niin paljon, ettei kaikkia tapahtumia voi edes alkaa lueteloimaan. Menestyksellinen toiminta alkoi levitä nopeasti myös muualle. Vuonna 2004 Forssaan, Tampereelle ja Ouluun saatiin sisaryhdistykset. Niiden toiminta jäi kuitenkin lyhyeksi, koska sopivia ja asialle omistautuneita vetäjiä ei pitemmän

Vierellä Hissun syntymäpäivien juhlintaa vuonna 2007 yhdessä DaisyLeidien kanssa.

päälle löytynyt. Pienillä resursseilla tehtävä vapaaehtoistyö vaatii tekijältään paljon.

Syksyllä 2010 YLE uutisoi, että DaisyLadies-toiminta on leviämässä laajemmallekin Eurooppaan. Yhdistyksen toimintaa esiteltiin useille kielille käännettyssä EU-rahoitteisessa opetuselokuvasssa, joka oli suunnattu kouluille, yrityksille ja yhteisöille ympäri maanosan.⁷³

Työperäinen maahanmuutto

2000-luvun puolella suomalaisessa maahanmuuttopolitiikassa tapahtui aivan oleellinen käänne. Humanitaarisen avun rinnalla alettiin korostaa aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa, jonka tarkoituksena oli saada Suomeen lisää työntekijöitä.

Maahanmuutossa ei ollut enää kyse vain hyvän tekemisyydestä. Ymmärrettiin, että maahan on pak-

ko saada lisää väkeä. Syntyvyys väheni Suomessa huolestuttavan nopeasti, eivätkä esimerkiksi Turun kaupungin lukuisat yritykset kääntää syntyvyys nousuun olleet tuottaneet tulosta.⁷⁴ Alkoi olla selvää, ettei suomalaisia tule muutaman vuosikymmenen jälkeen olemaan tarpeeksi. Vuonna 2003 hallitus otti ensimmäistä kertaa tavoitteeksi työperäisen maahanmuuton edistämisen. Lisäksi linjattiin, että turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten ohella myös työn perässä Suomeen muuttavat ja heidän perheenjäsenensä tarvitsevat opastusta suomalaiseen yhteiskuntaan asettumisessa. Tämä oli melkoinen muutos maan politiikassa. Siksi myös erilaisia projekteja maahanmuuttajien kotoutumisen helpottamiseksi toteutettiin runsaasti.⁷⁵

– Kampanjoita, hankkeita ja projekteja riittää, mutta maahanmuuttajien osallistuminen ei lisääntynyt. Johtaviin asemiin ja erilaisten projektien joh-

toon pitäisi saada ulkomaalaistaustaisia henkilöitä, jotta heidän oma äänensä kuuluisi. Esimerkiksi koulutuksessa heidät pitäisi ottaa entistä enemmän huomioon, Hissu totesi tuolloin.

Toinen toistaan seuraavat seminaarit maahanmuuttopolitiikasta Hissu halusi jo lopettaa.

– Niissä aina suomalainen puhuu, esittelee, valmistelee, jakaa kopiaituja esitelmiä eikä koskaan ole aikaa oikeasti kuunnella, mitä mieltä maahanmuuttajat itse ovat. Suomalainen ikään kuin nostaa itsensä jo alussa paremmaksi, osaavammaksi ja koulutetummaksi. Virkamiesten kieli on myös kankeaa eikä viesti mene perille. Tuntuu, että monet seminaarit on tehty vain suomalaisille. Pitäisi osata kysyä, antaa tilaa keskustelulle, ja näin pienellä kysymyksellä löytäisi paljon fiksua maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, Hissu sanoi vuonna 2006.⁷⁶

– Suomessa asuvien ulkomaalaisten välillä on nykyään kaunaa, riitaa ja epätasa-arvoa. Kuitenkin maahanmuuttajat niputetaan yleensä samaan nippuun, mikä ei tee heille oikeutta. Hissu sanoo.

Hyvää tarkoittavia julkisen sektorin projekteja tulee ja menee.

– Ensín ihmistä opetetaan ja sitten unohdetaan. Se ei vie minnekään.⁷⁷

Työllistymistä helpottamaan kehitettiin vuonna 2006 DaisyRekry, monikulttuurinen työnvälityspalvelu, joka helpotti eri kulttuureista tulevien naisten ja suomalaisten virkailijoiden kohtaamista.⁷⁸ DaisyRekry on osoittautunut tarpeelliseksi ja sen toiminta on vain laajentunut vielä 2020-luvullakin.

Kansalaisuuspäivä

Yksi Hüllyan ajatuksista oli 2000-luvun alussa syntynyt idea Suomen kansalaisuuden saaneille järjestettävästä kansalaisuuspäivästä.

– Kansalaisuuspäätöksen saaminen on tärkeä ja hieno asia kaikille muuttajille, mutta ainoa merkki siitä on postilaatikosta putoava kirje. Pienessä juhlatilaisuudessa uusille kansalaisille voitaisiin kertoa myös heidän velvollisuutensa. Oikeudet ovat useimmiten silloin jo ihmisten tiedossa, Hülly kertoi *Helsingin Sanomien* haastattelussa.⁷⁹

Alla Ensimmäisen kansalaisuuspäivän juhlintaa Turun kaupungintalolla tammikuussa 2004.

Turku edelläkävijä uusien kansalaisten juhlistamisessa

Yllä Myös sanomalehdet huomioivat ensimmäisen kansalaisuuspäivän ainutlaatuisuuden. *Nykypäivä* 6.2.2004.

Ensimmäisen kerran Hüllya oli tehnyt asiasta aloitteen presidentin kansliaan jo vuonna 1992. Vastausta ei koskaan kuulunut. Hän otti uudelleen yhteyttä 2000-luvun alussa palattuaan taas työelämään. Kahteen lähetettyyn kirjeeseen ei nytkään vastattu mitenkään. Sen sijaan kirje Turun päättäjille tuotti lopulta tulosta. Vuonna 2004 Hüllya otti yhteyttä myös *Turun Sanomiin* ja Veikko Valtosen avulla juhla saatiin lopulta aikaiseksi.

Turussa alettiin juhlistaa kansalaisuuspäivää ensimmäisenä Suomessa. *Turun Sanomat* julkaisi näyttävän artikkelin ensimmäisistä juhlista tammi-

kuussa 2004. Kaupungintalolle oli kutsuttu 189 turkulaista, jotka olivat edellisen vuoden aikana saaneet Suomen kansalaisuuden.⁸⁰

Hissun neuvot uusille Suomeen muuttaneille tuntuvat tutuilta:

– Pidä oma kulttuurisi. Ihminen ei ikinä muutu, hän on oman maansa tuote. Yritä sopeutua yhteiskuntaan ja opettele kieli.⁸¹

Kansalaisuuspäivän juhlinta on sittemmin jatkunut vuosittain Turun kaupungin järjestämänä tapahtumana. Kesäkuussa 2025 DaisyLadies ry lähetti Suomen päättäjille aloitteen siitä, että vastaava juhla pitäisi järjestää kaikilla hyvinvointialueilla.

DaisyNews

Huhtikuussa 2005 DaisyLadies alkoi julkaista *DaisyNews*-lehteä, jonka avulla haluttiin levittää tietoa yhdistyksen toiminnasta niin maahanmuuttajille itselleen kuin kantaväestöllekin. Kyseessä oli Suomen ensimmäinen maahanmuuttajanaisten oma lehti. Sen tekeminen tuli mahdolliseksi, kun yhdistykselle voitiin palkata työharjoittelija. Lehti ilmestyi aluksi 800 kappaleen painoksena kolme kertaa vuodessa ja vuosina 2007–2008 kaksi kertaa vuodessa. *Turun Sanomat* sponsoroi lehteä huolehtimalla taitosta ja painatuskuluista.

Lehdessä esiteltiin yhdistyksen tapahtumia, yhdistyksessä työtä tekeviä ihmisiä sekä toiminnassa mukana olevia maahanmuuttajia ja heidän elämäntarinoitaan. Naiset kertoivat edustamastaan kulttuurista, uskonnosta, perinteistä ja tavoista sekä esittelivät ruokakulttuuriaan. Lehdessä nähtiin kirjoituksia suomeksi ja englanniksi ja välillä

monilla muillakin kielillä. Samalla yhdistyksen toiminnassa mukana olevia naisia kannustettiin ottamaan vastuuta ja tekemään itsensä näköisiä tapahtumia, joista voi kertoa lehdessä.⁸²

Lehden julkaiseminen oli suuri ponnistus, mutta se toi mukanaan niin paljon näkyvyyttä, että se kannatti. Vuoden 2008 jälkeen lehden julkaisemiseen ei enää ollut varoja, joten sen tekeminen loppui yli vuosikymmenen ajaksi.

Lehti alkoi ilmestyä jälleen vuonna 2020, jolloin sen voi lukea paperilehtenä tai yhdistyksen kotisivulta löytyvänä digitaalisena versiona. Vuonna 2020 DaisyLadies ry täytti 20 vuotta, joten lehden herättäminen uudelleen henkiin oli osa juhlovuoden ohjelmaa. Sen jälkeen lehti on jälleen ilmestynyt säännöllisesti ja paljon muhkeampana kuin alun perin. Lehdistä löytyy kymmenien maahan muuttaneiden ja yhdistyksen toiminnassa mukana olleiden naisten elämäntarinoita ja muistoja.

Alla DaisyNews-lehden kansikuvia vuosien varrelta: kaikkien aikojen ensimmäisen numero sekä syksyllä 2020 julkaistu 20-vuotisjuhlanumero.

Juhlavuoden tervehdyksiä

Sirpa Pietikäinen,

Leena Meri,

Saara-Sofia Sirén &

Pihla Keto-Huovinen

KUVA: SIRPA PIETIKÄINEN

OLEN ILOINEN mahdollisuudesta tervehtiä DaisyLadies ry:tä tämän hienon historiikin kautta. Yhdistyksellä on takanaan vuosien mittainen, vaikuttava tarina työtä yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden puolesta, jonka keskiössä ovat naiset, heidän äänensä ja voimansa.

Tutustuin DaisyLadiesin toimintaan Hüllya ”Hissu” Kytön kautta, ja löysin heti yhteyden arvoille, jotka ovat olleet minulle politiikan perusta koko urani ajan: ihmisoikeudet, perusoikeudet ja inhimillinen kohtaaminen. DaisyLadies yhdistää ainutlaatuisella tavalla käytännönläheisen työn ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen, ja tekee sen intersektionaalisesta näkökulmasta tunnistuen, että sukupuoli, etninen tausta ja maahanmuuttajatausta risteävät tavalla, joka vaikuttaa monien naisten arkeen syvästi ja monikerroksisesti.

DaisyLadiesin toiminnassa näkyy se, kuinka tärkeää on kohdata ihminen kokonaisuutena – ei vain tilastoina, vaan yksilöinä, joiden kokemukset ja tarpeet ansaitsevat tulla kuulluiksi. Yhdistyksen työ on vaikuttavaa sekä yksilötasolla että laajemmin. Se auttaa naisia kotoutumaan, löytämään

omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta aktiivisina yhteiskunnan jäseninä.

Toiminta on ollut minulle paitsi inhimillisesti koskettavaa, myös poliittisesti merkityksellistä. Se on vahvistanut käsitystäni siitä, että tarvitsemme konkreettisia keinoja tukea maahanmuuttajanaisia sekä paikallisesti että myös Euroopan laajuisesti. Tässä työssä DaisyLadies on esimerkillinen suunnannäyttäjä. Erityisesti NordicLadies-projekti, jonka suojelijana minulla on ollut kunnia toimia, on tuonut näkyväksi, miten tärkeää on tarjota tilaa ja tukea naisille, jotka etsivät paikkaansa uudessa yhteiskunnassa.

Kiitos DaisyLadiesille rohkeudesta, sinnikkyydestä ja toivon luomisesta. Olette osoittaneet, miten ruohonjuuritason työ voi kantaa yhteiskunnallista muutosta. Olen ylpeä saadessani kulkea rinnallanne ja toivotan teille sydäimestäni voimaa, valoa ja menestystä myös tulevaisuudessa.

*Lämmöllä,
Sirpa Pietikäinen
Euroopan parlamentin jäsen*

ONNITTELEN LÄMPIMÄSTI DaisyLadies ry:tä – joka on ensimmäinen Suomessa toimiva yhdistys, joka keskittyy maahanmuuttajanaisten hyvinvointiin ja osallisuuteen.

Pidin Ystävänpäivänä 14.2. tänä vuonna pyöreän pöydän tilaisuuden, johon olin kutsunut maahanmuuttajajärjestöjen edustajia sekä oikeudenhoidon eri toimijoita keskustelemaan kunniaan liittyvästä väkivallasta, erityisesti oikeussuojan toteutumisen näkökulmasta. Tilaisuudessa oli mahdollisuus antaa ääni niille, joiden kokemukset ovat liian usein jääneet katveeseen. Ääni niille, joiden elämässä

kunniaan liittyvä väkivalta, sosiaalinen kontrolli tai pelko ulkopuolisuudesta ovat arkea, ei poikkeus. Tässä tilaisuudessa sain tutustua paremmin myös DaisyLadies ry:n arvokkaaseen toimintaan.

Kunniaan liittyvä väkivalta on monimuotoinen, usein näkymätön ja hiljaisuuden suojaama rakenteellinen ongelma, joka ulottuu sukupuolten tasa-arvon ja oikeusturvan ytimeen. Suomessa tehdyissä selvityksissä on todettu, että erityisesti ulkomaalaistaustaiset naiset kohtaavat tätä väkivaltaa, mutta joka jää usein viranomaisten ja yhteiskunnan tuen ulottumattomiin. Näin ei saa olla.

Kunniaan liittyvä väkivalta ei kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan, vaan se on vastoin suomalaista oikeusjärjestystä ja ihmiskäsitystä. Kunniaan liittyvä väkivalta ei myöskään häviä sillä, että katsomme muualle. Maahanmuuttajanaisten asema ei muutu pelkillä sanoilla. Tarvitaan konkreettisia toimia – koulutusta, työllistymismahdollisuuksia, toimivaa oikeussuojaa ja ennen kaikkea aitojen osallistumismahdollisuuksien varmistamista.

Suomessa olevien maahanmuuttajatyttöjen ja -naisten on tärkeä olla osana suomalaista yhteiskuntaa täysivertaisina perheenjäseninä ja yksilöinä. Nainen ei ole Suomessa kenenkään omaisuutta tai alisteinen miehen tai suvun tahdolle. Naisen pitää voida kouluttautua, mennä töihin ja harrastaa ja tulla kohdatuksi omana itsenään. Nämä oikeudet kuuluvat kaikille – mutta niiden toteutuminen ei ole itsestäänselvyys. Moni nainen kohtaa Suomessa arjessaan oman yhteisönsä sisäisiä odotuksia, jotka asettavat maahanmuuttajanaishille rajoja. Suomessa tulee jatkossakin puolustaa sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta,

sekä edellyttää maahanmuuttajayhteisöjen elävän maassa maan tavalla. Suomessa ei tule olla samaan aikaan useampia erilaisia sääntöjä tai oikeudellisia järjestelmiä sisältäviä rinnakkaisyhteiskuntia.

DaisyLadies ry:n toiminta on juuri sellaista, jolla maahanmuuttajainaiset tuodaan osaksi yhteiskuntaa. Lisäksi se konkretisoi kotoutumisen merkityksen ja keinot, joita ovat muun muassa kieliryhmät, työharjoittelut ja yhteisölliset tilat mahdollistavat oman äänen löytämisen ja uskalluksen vertaisten naisten ryhmissä.

Toivon, että DaisyLadies ry jatkaa urauurtavaa toimintaansa muutoksen välineenä. Meidän on rakennettava yhteiskuntaa, jossa jokaisella tytöllä ja naisella – taustastaan riippumatta – on vapaus valita oma tiensä, elää turvassa ja osallistua täysivaltaisena yhteiskunnan toimijana.

Onnittelen 25-vuotiasta yhdistystä vielä kerran hienosta työstä!

Helsingissä 10.7.2025

Oikeusministeri Leena Meri

OLEN KOLMANNEN KAUDEN varsinaissuomalainen kansanedustaja Saara-Sofia Sirén. Olen tutustunut turkulaislähtöisen DaisyLadies ry:n toimintaan erilaisten yhteistöiden kautta. On ollut hienoa nähdä, kuinka paikallisesta toimijasta on kehkeytynyt valtakunnallisesti vaikuttava järjestö, joka tuo yhteen ja tukee maahanmuuttajainaisia. Olen iloinen, että olen päässyt osallistumaan tähän tärkeään tasa-arvotyöhön. Jatketaan hyvää yhteistyötä!

Saara-Sofia Sirén
Kansanedustaja

KUVA: MIKKO MÄNTYNIEMI

KUVA: MIKKO MÄNTYNIEMI

ON HIENOA, että meillä on DaisyLadies ry:n kaltaisen yhdistys, joka työllään edistää Suomeen muuttaneiden naisten kotoutumista, osallisuutta ja hyvinvointia tarjoamalla vertaistukea, toimintamahdollisuuksia ja tilan eri taustoista tulevien naisten kohtaamiselle.

Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääminen yhteiskunnassamme sekä kohtaamiset, joissa kaikki oppivat toisiltaan ovat tärkeitä. Ystäväni, joka teini-iässä pakeni Ruandan kansanmurhaa, on auttanut minua ymmärtämään millaista on elää paperittomana pakolaisena eri maissa. Hän on kertonut, kuinka saapui lopulta kiintiöpakolaisena Suomeen. Maahan, josta hän ei tiennyt mitään. Kun aloittaa elämän täysin alusta vieraassa maassa, jonka kielikään ei ole helpoimmasta päästä, se vaatii valtavasti rohkeutta ja sitkeyttä. Ihailen ystävääni, joka on raivannut oman polkunsu työelämässä kohtaan haasteista ja syrjinnästä huolimatta. Hänellä on nykyään oma menestyvä yritys ja esimerkiksi luisteleminen sujuu häneltä jo paremmin kuin itseltäni.

Suomen perustuslaki sekä laki kotoutumisen edistämisestä velvoittavat yhteiskuntaa edistämään yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja ihmisoikeuksien toteutumista kaikille. Jokaisella tulisi siis olla mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan tasa-arvoisesti. Valitettavasti nämä tavoitteet eivät vielä toteudu yhteiskunnassamme kaikilta osin.

Maahanmuuttaneet naiset kohtaavat Suomessa moninaisia ja päällekkäisiä haasteita. He voivat joutua kokemaan syrjintää sekä sukupuolensa että maahanmuuttajataustansa vuoksi, mikä heikentää heidän mahdollisuuksiaan täysipainoiseen osallistumiseen yhteiskunnassa. Moni Suomeen muuttanut nainen kohtaa edelleen esteitä osallisuudelle, työllistymiselle ja kuulluksi tulemiselle. Siksi tarvitsemme yhä määrätietoista työtä, joka purkaa rakenteellisia esteitä ja rakentaa tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa.

Tässä työssä DaisyLadiesillä on ollut merkittävä rooli jo 25 vuoden ajan. Työ ei ole vielä valmis ja tarvitsemme edelleen sekä poliittista tahtoa että konkreettisia toimia, jotta jokainen voi tuntea olevansa arvokas, kuultu ja osallinen. DaisyLadiesillä on tässä muutoksessa merkittävä rooli. Planin työtöpalkinnon tuomaristo myönsikin vuonna 2024 erityisen kunniainnoksen DaisyLadies ry:lle, yhdistyksen tekemästä merkittävästä ruohonjuuritason työstä ja tuesta erityisesti Suomeen muuttaneiden perheenäitien kotoutumiseen. Lämpimät onnittelut DaisyLadiesille 25-vuotistaipaleen johdosta ja on ollut ilo tehdä yhteistyötä kanssanne ja tavata osaavia ja upeita naisia eri maista! Tästä on hyvä jatkaa.

*Pihla Keto-Huovinen
Kansanedustaja*

Yllä DaisyLadies ry:n työharjoittelijat
järjestivät vuonna 2010 tarjoilut satojen
henkilöiden juhliin VPK:n talolla.

Yllä Muistojen koti ehti muuttaa moneen otteeseen ennen kuin DaisyLadies ry sai käyttöönsä tilat Linnankatu 41:ssä. Kuvassa vietetään Linnankadun kiinteistön ensimmäisiä grillijuhlia vuonna 2014.

UUSIA TILOJA, UUSIA TOIMINTOJA

Kokoontuminen kotona ja kahviloissa eivät enää muutaman toimintavuoden jälkeen riittäneet. Oli selvää, että yhdistyksen on saatava toimintaansa varten pysyvät tilat sekä ennen pitkää myös Muistojen koti.

Vaihtuvia toimistoja

Yhdistys sai keväällä 2004 Paasikivi-opistolta käyttöönsä toimistotilan, joka sijaitsi kulttuurikeskus Manillassa. Siellä järjestettiin paljon myös muuta DaisyLadies-toimintaa. Muun muassa Radio Robin Hood aloitti vieraskieliset uutiset, joita luettiin monilla eri kielillä. Samaan aikaa toimintaa aloiteltiin myös Varissuolla, jossa järjestettiin suomen kielen kurssi yhdessä Turun Aikuiskoulutuskeskuksen (AKK) kanssa.⁸³

Vuoden 2005 alusta lähtien yhdistyksen toimisto oli kaupungin tuolloin omistamassa virastotalossa osoitteessa Linnankatu 61, jossa toimi Siirtolaisuusinstituutti. Lisäksi kaupunki toimitti yhdistyksen käyttöön tietokoneen. Keväällä 2005 kaupunki osoitti yhdistykselle paikan myös Varissuolta Majanummen koululta, joka oli jäänyt tyhjäksi homeongelmien takia. Luonnollisesti paikka ei ollut ihanteellinen. Homeen lisäksi ongelmana oli sijainti, joka oli kylläkin loistava Varissuolla asuvien kanalta, mutta muille pitkän matkan päässä.

DaisyLadies sai koululta käyttöönsä yhden huoneen. Koulun oli vuokrannut itselleen Varissuon Työttömät ry (sittemmin Varissuon Työ ja Toiminta VT ry), joka vuokrasi tiloja edelleen tarvitseville, joita oli monia muitakin kuin vain DaisyLadies ry. Majanummen tiloissa pystytettiin järjestämään pienimuotoista toimintaa, käytössä oli muun muassa ompelukone.

Yllä Hissu tasavallan presidentti Tarja Halosen vieraana Naantalissa Kultarannassa kesällä 2011.

Muistojen koti

Syksyllä 2005 yhdistyksessä oli 116 jäsentä ja se tarvitsi kipeästi suuremmat ja pysyvämmät tilat. Niinpä kaupunki löysi yhdistyksen Muistojen kotia varten Kuninkojan varrella sijainneen vanhan omakotitalon. Rahoitusta saatiin Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY).

Turun Sanomat kertoi yhdistyksen uudesta talosta 16. syyskuuta 2005.

Suomeenmuuttajajanaisten yhdistyksen, DaisyLadies ry:n suuri toive on toteutumassa. Turun kaupunki on vuokrannut yhdistykselle Kuninkojalta talon, josta tulee Muistojen koti etenkin ikääntyneille mutta kaikin mokomin myös kaikenikäisille suomeenmuuttajille.

– Kaupungin kanssa on sovittu, että loppuvuoden vuokra kuitataan taloa kunnostamalla. Työhön on jo ryhdytty ja sitä riittää, sanoo DaisyLadies ry:n puheenjohtaja Hissu Kytö.

Talo on melko huonokuntoinen, mutta kaupunki on luvannut kustantaa peruskorjaukseen tarvittavat tarpeet kuten tapetit ja maalit. Sähkölaitteiden saataminen asialliseen kuntoon kuuluneeseen myös vuokrantajan velvollisuuksiin.

– Tämä paikka on ja tulee olemaan kaikille avoin, vaikka ikääntyneitä erityisesti ajatellaankin. Arkisin talo on avoinna klo 10–18, viikonloppuisin vain ryhmille ja sopimuksesta. Ketään me emme ole tänne varsinaisesti kutsuneet, mutta viidakkorumpu toimii ja ihmisiä tulee jo koko ajan, Hissu myhäilee.

Väkeä talossa todella on ja kansallisuuksia yllin kyllin. Keittiössä makeita herkuja rakentelevat naiset Irakista, Libanonista, Bulgariasta, Vietnamista ja Uruguaysta.

– DaisyLadies ry:ssä on tällä hetkellä jäseniä noin 120, kaikkiaan 35:stä eri maasta, ja lisää tulee koko ajan, Hissu kehaisee.

Muistojen kodissa on myöhemmin tarkoitus järjestää mm. eri aloilta infotilaisuuksia eri kielillä, Muistojen päiviä, joissa ihmisten tarinoita dokumentoidaan mahdollisesti myöhemmin julkaistavaksi, eri kulttuurien esittelyiltoja, kursseja ja harrastustoimintaa.

Sitä ennen tarvitaan kuitenkin paljon työtä, ja muitakin tarpeita toki on. Yhdistyksen toivelistalla on mm. bensiinikäyttöinen ruohonleikkuri, isot pensas-sakset, tiskikone, kottikärryt, lumikola ja -lapio, televisio, video, dvd-soitin, tietokone ynnä muuta.

Jos kellä moisia ylimääräisiä on, voi ottaa yhteyttä vaikkapa Hissuun tai DaisyLadies ry:n sihteeriin Lylianiin. Muistojen kodin osoite on Kuninkojantie 80, 20230 Turku.

Muistojen kodin toimintaa varten perustettiin ohjausryhmä, jonka jäseniksi kutsuttiin muun muassa Kristillisen opiston ja TE-keskuksen edustajia. Apua kunnostukseen ja muuhun toimintaan saatiin useilta turkulaisilta. Raision yläasteen erikoisluokkalaiset laittoivat pihaa kuntoon opettaja Matti Schreyn johdolla keväällä 2006.⁸⁴ Myös Puolalan koulun oppilaat haravoivat pihaa ja iltalukiolaiset korjasivat vanhaa saunaa. SPR järjesti paikalta sauvakävelyä.

Aluksi paikka vaikutti idylliseltä, olihan sen ympärillä puutarha kasvimaaineen ja grillipaikkoineen. Mutta hyvin nopeasti kävi selväksi, ettei talo soveltunut Muistolaksi. Sijainti Nättinummen kaupunginosassa oli syrjäinen. Rakennus oli huonokuntoinen ja siinä oli jyrkkiä portaita, jotka olivat monille hankalia kiivetä. Talosta oli luovuttava parin vuoden jälkeen.⁸⁵

Vuoden 2008 alussa kaupungilla oli tarjota yhdistykselle taas uusi paikka, tällä kertaa aivan Turun keskustasta Juseliuksen talon toisesta kerrok-

sesta osoitteessa Uudenmaankatu 1. Tupaantuliaisten yllätysvieraana oli sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälä. Tilat eivät olleet suuret, vaan kyseessä oli aluksi yksi sali ja yksi pieni huone sekä keittiö. Lisää tilaa järjestyi kuitenkin pian, kun Valokuvakeskus Peri muutti muualle. Näin DaisyLadies sai luokkahuoneeksi soveltuvan tilan, jossa aloitettiin muun muassa kielikurssien järjestäminen.⁸⁶

Kielen opettaminen on alusta alkaen ollut yksi yhdistyksen keskeisiä tehtäviä. Opiskelijat ovat hyvin motivoituneita ja kodinomaisessa ympäristössä oppiminen onnistuu helpommin kuin perinteisessä oppilaitoksessa. Epäonnistumista ei tarvitse jännittää. Vaihtuvuus on ryhmässä suurta, koska kaikilla on eri elämäntilanne. Joku on mukana vain kuukauden harjoittelun ajan, toiset taas vuosia. Jokainen oppii omaan tahtiinsa. Opettajan kannalta tilanne on tietenkin haasteellinen, koska ryhmien kokoonpano vaihtuu niin usein. Tilanne on tuttu esimerkiksi kaikissa kansanopistoissa, joissa annetaan kieliopetusta hyvin erilaisista oloista tuleville maahanmuuttajille.⁸⁷

Yllä Eri puolueiden edustajia vaalipaneelissa Uudenmaankatu 1:n tiloissa. Puhumassa kaupunginvaltuutettu Mirka Muukkonen.

Vierellä Pieni aamujumppa kuului 2010-luvun alussa oppituntien ohjelmaan, kuten kuuluu edelleenkin.

– Toimintamme on ruohonjuuritason toimintaa. On mahdotonta opettaa kieltä ja kulttuuria ihmiselle, joka ei ehkä koskaan ole ollut koulussa tai kuullutkaan työajoista. Monet Suomeen saapuvat pakolaiset tulevat maaseudulta ja useat meistä perusasioilta tuntuvat normit ovat heille täysin vieraita. Teemme työtä, jotta he sopeutuisivat yhteiskuntaan alkaen tulo- ja menoajoista. Tekemällä ja opettelemalla oppii, ei kuuntelemalla, Hülya sanoi.⁸⁸

– Lyhyt kotoutuminen harvoin riittää naisille ja siksi he syrjäytyvät helposti. Jokaiselle pitäisi räätälöidä sopiva kotoutumishjelma.

– Ja tietenkin tähän työhön liittyy lämpö, ystävällinen ote, luottamus ja iso, iso sydän. Todella iso sydän, Hissu painotti.⁸⁹

Kielen oppimisen ohella toinen keskeinen asia on ollut ruoanlaitto, joka on suurelle osalle maailman naisista aivan oleellinen taito. Useimmat maahan-

muuttajanaiset osaavat laittaa kotimaansa ruokia ja myös opettaa taitojaan muille.

Keskeinen osa Uudenmaankadun vaihetta oli Raha-automaattiyhdistyksen tukema kolmivuotinen Palveluohjausmalli maahanmuuttajille -projekti, jonka idea oli syntynyt yhdistyksessä arjen kokemusten perusteella. Turun kaupunki tuki toimintaa vuokran alennuksen muodossa. Palveluohjauksessa maahanmuuttajille järjestettiin ohjausta, neuvontaa, kielenopetusta ja kuntouttavaa työtoimintaa. Tavoitteena oli työntekijän ja asiakkaan kumppanuus siten, että asiakas saisi juuri tarvitsemaansa apua ja tukea elämänhallintaan.⁹⁰ Näitä periaatteita DaisyLadies on noudattanut projektin jälkeenkin.

Työharjoitteluun tulevat henkilöt haastateltiin ja heidän osaamisensa kartoitettiin. Työharjoittelu sisälsi monenlaista toimintaa kuten ruoanlaittoa,

minkä ansiosta yhdistyksessä toimi jo tuolloin pitopalvelu. Työharjoittelun aikana naiset pääsivät eteenpäin jollakin elämän osa-alueella ja myös kielitaito karttui.

Uudet tilat mahdollistivat monenlaisen uuden toiminnan. Vuonna 2008 muun muassa Luetaan yhdessä -kampanjan, joka oli tarkoitettu luku- ja kirjoitustaidottomille maahanmuuttajanaيسille. Se tavoitti naisia, jotka olivat jääneet viranomaisten kotouttamisohjelmien ulkopuolelle. DaisyLadies ry:n toteuttamassa kampanjassa olivat mukana Zonta-yhdistys, Unifem ja Akateemiset naiset.⁹¹

Ennen vuoden 2008 kunnallisvaaleja yhdistyksen tiloissa järjestettiin vaalipaneeli eri puolueiden ehdokkaiden kesken. Tilaisuuden jälkeen naiset lähtivät joukolla äänestämään.

Reilun vuoden ajan Muistojen koti sijaitsi Turun Lähimmäispalveluyhdistyksen Kotikunnas-asuinkodissa Allinkadulla Lonttisissa. Kotikunnaksen Muistojen kodin avajaisia vietettiin huhtikuussa 2012. Tavoitteena oli, että suomalaiset eläkeläiset tapaavat ulkomaalaisia, jolloin ennakkoluulot haihtuvat. Kyseessä oli pilottihanke, jonka päämääränä oli luoda aivan uudenlainen kohtaamispaikkamalli. Tarkoituksena oli, että maahanmuuttajat voisivat löytää tukea ja ohjausta suomalais-senioreilta. Hanke sai rahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä ja se toteutettiin yhteistyössä DaisyEläkeläiset ry:n ja Turun Lähimmäispalveluyhdistys ry:n kanssa.

Paikalla päivysti pari DaisyLadies-yhdistyksen työharjoittelijaa ja sieltä löytyi myös sairaanhoitaja. DaisyLadies laittoi paikalle myyntipöydän, josta sai kahvia ja leivonnaisia. Yhdellä pöydällä oli suuri palapeli, jota kaikki voivat koota yhdessä. Perjantaisin järjestettiin Afternoon tea, jolloin Kotikunnaksen asukkaille esiteltiin aina jonkin maan perinteisiä herkkuja. Ovet olivat joka arkipäivä auki maahanmuuttajanaيسille. Viikko-ohjelmassa oli monenlaista tekemistä, kuten vesijumpaa ja saunottelua.⁹²

Yllä Kotikunnas-asuinkodissa esiteltiin perjantaisin asukkaille eri kulttuureita. Kuvassa on menossa iranilainen afternoon tea, jossa esiteltiin niin maata kuin sen ruokiakin. Kuva on vuodelta 2014.

Vierellä Kokkausta Muistojen kodin keittiössä kesän 2014 grilli-juhlija varten.

Toiminta alkoi erittäin hyvin, mutta lopulta Kotikunnaksen johto epäili asukkaiden häiriintyvän tällaisesta toisinaan äänekkäästä toiminnasta. Tämä oli suuri pettymys DaisyLadies-yhdistykselle. Raha-automaattiyhdistyksestä ehdotettiin, että parasta on etsiä toiminnalle uusi paikka.⁹³

Uusi Muistojen koti

Muistojen koti toimi Kotikunnaksen tiloissa vuoteen 2013 saakka, minkä jälkeen DaisyLadies löysi toiminnalle uuden osoitteen. Turun kaupunki tarjosi niin sanottua Köydenpunojantaloa Linnankatu 41:ssä. Rakennus on sokkeloinen ja huonekorkeudeltaan hyvin matala, sillä se on peräisin 1600–1700-lukujen vaihteesta. Kaupunki oli ostanut talon vuonna 1927, minkä jälkeen siinä oli

ollut useita vuokralaisia. Toisen maailmansodan aikaan talossa asui jopa 22 ruokakuntaa, mutta viimeisetkin asukkaat muuttivat pois 1960-luvun lopulla. Kaupunki remontoi historiallisesti arvokkaan talon virastokäyttöön, ja vuosina 2003–2008 tiloja käytti Turun ympäristö- ja rakennusvirasto. Sen jälkeen rakennus oli viiden vuoden ajan tyhjänä.

Edessä oli viikon kestänyt suursiivous, jonka aikana paikka pestiin ja laitettiin kuntoon. Raha-automaattiyhdistyksen avulla käytiin ostamassa käytetyt huonekalut Ekotorilta. Kaikki tarvittava onneksi löytyi, vieläpä alennettuun hintaan.

– Kaikki oli valtavan työn takana. En ole varma, jaksaisinko vastaavaa urakkaa enää nykyään. Tuntuu, että koko ajan mentiin vastavirtaan ja uusia ongelmia tuli jatkuvasti, Hissu toteaa noista ajoista.

Yllä Muistojen kodin pihaa kunnostetaan kesäkuussa 2014.

Vierellä Ensiapukoulutusta uudessa Muistolassa kesällä 2014.

Yllä vasemmalla Hissu on saanut yllättävän syntymäpäiväkakun syksyllä 2014.

Yllä oikealla Hyvän tahdon lähettiläs tohtori Pentti Arajärvi käymässä Muistojen kodissa vuonna 2014.

Paikasta tuli kuitenkin Muistojen kodille eli Muistolalle pysyvä tila, jossa on paljon hyviä puolia, kuten keskeinen sijainti, runsaasti huoneita ja mukavan suojaisa piha-alue. Uudenmaankatu 1:n tila eli Daisylä oli edelleen yhdistyksen käytössä. Daisylä oli tarkoitettu erityisesti työikäisille maahanmuuttajille ja Muistola puolestaan ikääntyneille maahanmuuttajille ja niille, jotka vielä harjoittelivat suomen kielen taitoaan. Kesällä 2017 päätettiin kuitenkin, ettei kahden kaukana toisistaan sijaitsevan paikan ylläpitäminen kannata, vaan kaikki toiminnot siirrettiin Muistolaan elokuun alusta lähtien. Näin saatiin aikaan myös huomattavaa säästöä.⁹⁴

Nuoret, miehet ja eläkeläiset

Vuonna 2009 perustettiin DaisyEläkeläiset ry. Sen tarkoituksena oli nimensä mukaisesti järjestää toimintaa eläkeikäisille, jotta he eivät jäisi istumaan yksin neljän seinän sisälle. Idea yhdistyksen perustamisesta syntyi Eläkeläiset ry:n kesäleirillä Nauvossa, jossa suomalaiset ja maahanmuuttajataustaiset eläkeläiset tapasivat.

– Niinhän se aina käy. Turku on ensimmäinen ja muut tulevat perässä, Hissu hymyili lehtihaastattelussa.⁹⁵

DaisyEläkeläiset ry toimi useiden vuosien ajan, mutta nykyään sen toiminta erillisenä yhdistyksenä on loppunut ja sulautunut takaisin DaisyLadies ry:n kanssa.

Vuonna 2009 aloitti toimintansa Daisy Young Club, joka sekin rekisteröitiin heti omaksi yhdistykseksi. Sen tarkoituksena on edistää ja kehittää Turun seudulla asuvien maahanmuuttajataustaisten sekä syntysuomalaisten nuorten kanssakäymistä yhteisen tekemisen kautta. Yhdistys pyrkii yhdistämään eri kulttuureista tulevia nuoria ja tukemaan heidän kulttuuri-identiteettiään suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhdistyksessä keskustellaan nuorison ajankohtaisista asioista ja nuorten omista ajatuksista.

Monikulttuurisen yhdistyksen toiminta on tarkoitettu kaikille alle 29-vuotiaille nuorille. Tavoitteena on nimenomaan tuoda yhteen niin maahanmuuttajanuoret, toisen polven maahanmuuttajat kuin kantasuomalaisetkin. Tapaamalla ja yhdessä puuhaamalla opitaan uusia asioita ja kulttuuri-vaihtoa.

Daisy Young Clubin toimintaan ovat kuuluneet juhlat, ruuanlaitto, askartelu, lukeminen ja liikuminen sekä retket eri kohteisiin. Toimintaa on pyöritetty sen perusteella, mitä nuoret itse haluavat tehdä ja sen toiminta on ollut täysin avointa

Yllä vasemmalla DaisyLadies ry ja DaisyYoungClub ry osallistuivat yhteispohjoismaiseen Youth in Action -hankkeeseen sekä Islannissa järjestettyyn koulutusviikkoon liittyen ihmiskauppaan ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. Kuva on mielenosoituksesta Reykjavikista 25. lokakuuta 2010.

Yllä oikealla DaisyEläkeläiset picnic-risteilyllä syksyllä 2015.

kaikille. 2020-luvulla sen pääpainona on ollut erityisesti nuorten naisten ja tyttöjen mielenterveys ja hyvinvointi. Daisy Young Clubin jäsenet ovat kokoontuneet viikoittain Muistolassa. Toiminta oli välillä erittäin vilkasta, mutta vuosina 2024 ja 2025 se on ollut tauolla, koska ryhmästä ei ole löytynyt aktiivista vetäjää pyörittämään yhdistyksen toimintaa. Tämä on yhdistystoiminnassa yleinen ongelma.

Maahanmuuttajamiehille perustettiin vuonna 2012 DaisyGentlemenClub ry. Myös sen toiminta on loppunut, mutta miehille suunnatulle toiminnalle olisi jälleen 2020-luvulla selkeästi tilausta.

Yllä Sieniretkellä lokakuussa 2015.

Eri yhdistysten kattojärjestöksi perustettiin vuonna 2014 Daisyliitto, johon kuuluivat DaisyLadies ry, DaisyEläkeläiset ry, Daisy Young Club ry ja DaisyGentlemenClub ry. Daisyliitto kävi kuitenkin muutaman vuoden jälkeen tarpeettomaksi, kun DaisyEläkeläisten ja DaisyGentlemenClubin toiminta vähitellen hiipui ja loppui.

Vuonna 2012 syntyi Hissun ideasta lähtenyt Golden Daisy -osuuskunta.

– Me tapaamme täällä DaisyLadiesin tiloissa joka arkipäivä. Kerran katsoin sivusta, kun naiset tekivät ruokaa, leikkasivat hiuksia, hieroivat ja touhusivat. Ymmärsin, miten valtavasti osaamista meillä on, Hissu sanoo.

Kymmenen naisen perustama Golden Daisy tarjosi ensi vaiheessa kahdeksaa erilaista palvelua, muun muassa pitopalvelua, kotiapua, graafista suunnittelua ja kerhotoimintaa. Golden Daisy oli Suomen ensimmäinen maahanmuuttajanaisten osuuskunta. Sen toiminta kuitenkin loppui muutaman vuoden kuluttua.

Työkenttä laajenee

Vuonna 2011 Varsinais-Suomen asukkaista 4,7 prosenttia puhui äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Turussa prosenttiosuus oli 8 eli vain pääkaupunkiseudulla oli Suomessa prosentuaalisesti enemmän ulkomaalaisia. Vieraista kielistä ylivoimaisesti eniten

Alla vasemmalla Markku Koski Dysleksia ry:stä opettaa suomen kieltä vuonna 2010.

Alla oikealla AMK:n opiskelijat opettavat naisen anatomiaa. Monissa kulttuureissa aihe on tabu, josta ei koulussa kerrota.

Yllä Vuoden 1996 Miss Suomi Lola Odusoga (*kolmas vas.*) oli mukana yhdistyksen toiminnassa vuonna 2015. Kuvassa myös yhdistyksen vieraana ollut Li Andersson (*toinen oik.*), joka oli juuri valittu kansanedustajaksi.

puhuttiin venäjää ja viroa, mutta Turussa oli myös merkittävä määrä kurdia, somalia ja arabiaa puhuvia. Koko Suomen vieraskielisistä Turussa asui tuolloin 9 prosenttia. Maakunnan väestönkasvu oli täysin vieraskielisten varassa. Tällaista kehitystä ei kukaan olisi osannut arvata vielä 1990-luvulla.

Turun tilanteelle on erityistä se, että vieraskieliset maahanmuuttajat ovat sijoittuneet kaupungissa hyvin epätasaisesti erityisesti kolmelle alueelle eli Varissuolle, Lausteelle ja Halisiin. Varissuo on jopa koko Suomen monikulttuurisin lähiö.

Tärkein syy maahanmuuttajien alueelliseen keskittymiseen on kyseisten alueiden suuri vuokra-asuntotarjonta. Lähiöissä sijaitsevat sekä kaupungin että yleishyödyllisten

vuokranantajien vuokra-asunnot, jotka ovat osalle maahanmuuttajista helpoin asumismuoto. Ja kun alueella jo asuu paljon maahanmuuttajia, se vetää paikalle lisää tulijoita. Tähän asumisen keskittymiseen kiinnitettiin Turussa huomiota jo 1990-luvulla, mutta kehitystä ei pystytty estämään.

Suomen lainsäädäntö muuttui jälleen ripeästi. Uusi laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan syksyllä 2011. Keskeisenä tavoitteena oli saada kotouttamispalvelut kaikkien maahanmuuttajien ulottuville. Laissa korostettiin valtion ja kuntien lisäksi kolmannen sektorin toimijoiden merkitystä kotouttamistyössä. Vuonna 2016 laki muuttui jälleen, kun hallitus hyväksyi uudenlaisen kotouttamisen toimintasuunnitelman. Järjestelmästä oli tarkoitus tehdä entistä joustavampi ja yksilökeskeisempi, jotta kaikille saataisiin juuri sopivat palvelut. Kielen ja suomalaisten tapojen oppiminen nousivat keskiöön. Lakia uudistettiin jälleen 2023.⁹⁶

DaisyLadies ry:n toiminta oli 2000-luvun alussa lähtenyt liikkeelle nimenomaan eläkeikäisten maahanmuuttajien auttamiseksi, mutta 2010-luvulle tultaessa yhdistyksen toiminta oli laajentunut huomattavasti käsittämään kaikki ikäryhmät. Koulutusta ja työharjoittelua oli tarjolla myös työikäisille maahanmuuttajille.

KÄÄNTEENTEKEVÄ VUOSI 2015

Vuosi 2015 muodostui koko Euroopassa käänteentekeväksi maahanmuuton kannalta. Syynä olivat Syyrian sisällissota ja Irakin levottomuudet, jotka pakottivat valtavan määrän ihmisiä vaeltamaan turvaan Turkin kautta Eurooppaan. Pakolaistulva kiihtyi, kun Saksan liittokansleri Angela Merkel toivotti syyrialaiset ja muut Lähi-Idän pakolaiset tervetulleiksi. Eurooppaan ei ollut toisen maailmansodan jälkeen koskaan tullut yhtä paljon pakolaisia yhden vuoden aikana, kaikkiaan noin 1,3 miljoonaa. Tulijat olivat pääosin syyrialaisia, mutta mukana oli paljon myös irakilaisia, pakistanilaisia ja afganistanilaisia. Samaan aikaan pakolaisia saapui Eurooppaan myös Libyasta ja muualta Afrikasta, usein hengenvaarallisen merireitin kautta.

Pakolaiset Turussa

Suomessa elettiin pian jännittäviä aikoja. Vielä keväällä 2015 kukaan ei uskonut eteläisen Euroopan pakolaisaallon vaikuttavan Suomeen juuri mitenkään. Erityisesti irakilaisten keskuudessa alkoi keuhkokuume leviää, jonka mukaan Suomeen pääsee helposti ja kaikille tulijoille riittäisi töitä ja asunto. Monet halusivat Suomeen senkin takia, että Keski-Euroopan maat olivat jo niin täynnä pakolaisia. Täällä ei osattu lainkaan varautua siihen, että niin paljon turvapaikanhakijoita voi kulkea halki useiden eri Euroopan maiden kaukaiseen Suomeen.⁹⁷

Syyskuun alussa DaisyLadies ja yhteensä noin neljäkymmenen henkilön joukko kokoontui Teatterisillalle muistamaan pakolaiskriisin aikana Välimereen hukkuneita pakolaisia, joita lasketaan olleen lähes 3 800 pelkästään vuoden 2015 aikana. Vainajia kunnioitettiin heittämällä kukkia Aurajokeen.

Kaikkien yllätykseksi syksyn 2015 aikana Suomeen saapui enemmän turvapaikanhakijoita kuin koskaan aiemmin. Erityisesti yksi syyskuun lopun viikko jäi historiankirjoihin, sillä sen aikana Suo-

messä rekisteröitiin lähes 4 000 turvapaikanhakijaa. Ilmassa alkoi olla suorastaan paniikkia, sillä tulijoiden asuttaminen kävi vaikeaksi. Heitä oli lopulta lähes 33 000. Syyrialaisia enemmän Suomeen saapui irakilaisia erityisesti Bagdadin ympäristöstä. Suomalainen yhteiskunta heräsi aivan uudella tavalla viranomaisyhteistyöhön. Suomen Punaiselle Ristille kyseessä oli suurin rauhanajan operaatio.⁹⁸

Hülya oli jälleen kerran aitiopaikalla näkemässä, miten isoja pakolaisaaltoja otettiin Suomessa vastaan. Eräänä syyskuun aamuna hän huomasi poliisilaitoksen edustalla pitkän jonon. Irakilaiset ja syyrialaiset olivat löytäneet tiensä myös Turkuun. Nuoret miehet jonottivat rekisteröidäkseen turvapaikkahakemuksensa. Jonosta ei voinut liikkua minnekään, muuten olisi menettänyt paikkansa. DaisyLadies ryhtyi heti toimiin ja toi jonottajille ruokaa ja juomaa. Viranomaiset eivät olleet tällaiseen toimintaan vielä havahtuneet.

Maahantulijat olivat nuoria ja halusivat innokkaasti töihin ja kotoutumaan. Turkuun tuli jopa 50 uutta turvapaikanhakijaa päivässä. Noin sata heistä majoitettiin aivan poliisilaitoksen ja Muis-tojen kodin välissä sijaitsevaan entiseen retkeilymajaan.

– He olivat täynnä ideoita ja energiaa. He halusivat osallistua yhteiskunnan toimintaan. Mutta heille sanottiin, että istu ja odota. Ja sen jälkeen odottamaan joutuneet haluavat vain istua, Hissu toteaa.

– Maahanmuuttajan ei koskaan pitäisi joutua olemaan toimeettomana kuukautta kauempaa. Odottaminen syö motivaatiota ja alkuinnostus katoaa nopeasti. Suurin osa maahanmuuttajista tulee maista, joissa ei ole minkäänlaista sosiaaliturvaa. Siellä on totuttu tekemään töitä ja huolehtimaan omasta perheestä. Minusta pitäisi perustaa vaikka suuri työ-

paja, joka työllistäisi maahanmuuttajia. Jotain pitäisi tehdä työttömyysrahaa vastaan.

Toinen vastaava virhe oli tasapäistäminen. Tulijoille tarjottiin samoja kielikursseja, vaikka jotkut olivat korkeasti koulutettuja ja toiset täysin kouluja käymättömiä. Pulpetissa istuminen ei toimi kaikille, mutta sitä tarjottiin ratkaisuksi jokaiselle taustasta riippumatta.⁹⁹

Hülya ei voi olla kiittelemättä ystäväänsä Mika Hartikaista hänen antamastaan avusta, joka tuli tarpeeseen erityisesti juuri syksyllä 2015. Laajan suhdeverkostonsa ansiosta hän pystyi keräämään paljon varoja tulijoiden auttamiseen.

– Pidän erittäin tärkeänä sitä, että maahanmuuttajanaisilla on paikka, jonne he voivat tulla turvallisesti. Muuten he voivat jäädä kokonaan ilman kontakteja Suomessa. Siksi haluan auttaa yhdistyksen toiminnassa mahdollisuuksien mukaan, sanoo Hartikainen, joka on työskennellyt Tasavallan presidentin kansliassa useiden eri presidenttien aikana.

Turkulainen-lehti julkaisi lokakuussa 2015 mielipidepalstalla Hülyan kirjoituksen, jossa hän toivoi viranomaisilta aivan uudenlaista ajattelua kotouttamistyöhön. Hän ehdotti, että maahanmuuttajat voisivat itse ottaa entistä enemmän osaa uusien tulijoiden kotouttamiseen. Paras apu uudelle tulijalle on samasta kulttuurista aiemmin saapunut ihminen, joka on jo oppinut uuden maan tavoille. Häneltä tulija saisi täsmälleen niitä tietoja, joita hän kaipaakin. ”Kokemuksen kautta syntynyt ehdotukseni on, että käytettäisiin ja hyödynnettäisiin sitä tietotaitoa ja resurssia, joka löytyisi Suomen kulttuuriin jo integroituneilta ihmisiltä, joilla on monenlaista kielitaitoa, erilaisia taustoja, omakoh-taista kokemusta ja kykyä ja halua auttaa tulokkaita.”¹⁰⁰

Vierellä Hissu lähti itäiseen Turkkiin viemään avustuspaketteja Syyriasta paenneiden ihmisten auttamiseksi. Varat oli kerätty yhdessä turkulaisen Inanna ry:n kanssa.

Yllä vasemmalla Operaatio Ruokakassin avulla saatiin kerättyä paljon ruokaa Turkuun syksyllä 2015 tulleiden maahanmuuttajien auttamiseksi.

Yllä keskellä ja oikealla DaisyLadies ry:n keittiössä ja pihalla valmistetaan ruokaa jaettavaksi poliisilaitoksen ulkopuolella jonottaville turvapaikanhakijoille.

Vierellä DaisyLadies ry:n ja Suomen Punaisen Ristin yhteinen DaRe-ryhmä auttoi turvapaikanhakijoita syksyllä 2015. Kuva on julkaistu *Turkulainen*-lehdessä 6. tammi-kuuta 2016.

Löydä minut

Yllä Löydä minut -ryhmän tapaa-
misessa vuonna 2017.

Viereisellä sivulla Daisyt Mahdol-
lisuuksien torilla Turun Vanhalla
Suurtorilla syyskuussa 2017.

DaisyLadies ry:n iäkkäille suunnattu Löydä minut -ryhmätoiminta alkoi vuonna 2017. Kyseessä oli etsivän työn pilottihanke maahan muuttaneiden ikäihmisten parissa. Hanke levittäytyi Turkuun ja sen lähialueille. Projektin rahoitti Turun kaupunki ja se päättyi 2020.

Löydä minut -ryhmiä kokoontui Muistolassa, mutta myös Turun eri kaupunginosissa eli Runosmäessä, Jyrkkälässä, Lausteella ja Varis-
suolla. Ryhmien tarkoituksena oli järjestää iäkkäille hyvinvointia kehit-
täviä matalan kynnyksen aktiviteetteja ja nimensä mukaisesti vähentää
yksinäisyyttä. Ryhmiin ei ollut mitään sitoutumispakkoa, ja kaikki sai-
vat tulla niihin mukaan silloin kuin halusivat. Ryhmät olivat monikult-
tuurisia ja monikielisiä.¹⁰¹

Kotoutumisen kannalta on aivan oleellista, mikä on maahanmuut-
tajan tausta, motivaatio ja aktiivisuus. Tutkimuksen mukaan suurella
osalla somalian- ja arabiankielisistä ei ole lainkaan kantaväestöön kuu-
luvia ystäviä tai tuttavuuksia. Yksinäisyys on yleistä myös Lähi-Idästä ja
Afrikasta tulleiden parissa.¹⁰² Löydä minut -toiminta pyrki vastaamaan
juuri tähän ongelmaan.

– Edelleenkin en tajua suomalaisten tarvetta yksityisyyteen. Mihin ihmeeseen sitä tarvitaan? Eihän siinä menetä mitään, että ystävystyy muiden kanssa, Hissu ihmettelee.

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuminen on ollut yhdistyksen toiminnan keskiössä erityisesti vuodesta 2017 lähtien. Kyseisenä vuonna järjestettiin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvä seminaari otsikolla ”Pakeneva nainen ja arjen haasteet” sekä useita keskustelutilaisuuksia. Ensimmäinen seminaari oli Vimmassa, sen jälkeen tilaisuuksia on järjestetty kaupungintalolla ja viimeksi virastotalossa. Osallistujia on ollut satoja ja puhujina on ollut johtavia virkamiehiä sekä päättäjiä sekä monen eri alan asiantuntijoita Turusta, muualta Suomesta ja jopa maailmalta. Seminaarien tarkoitus on ollut tuottaa aivan konkreettisia toimenpi-

teitä, joilla naisten ja tyttöjen hyvinvointia voidaan edistää.

Vapaaehtoistyön merkitys yhdistykselle on valtava. Esimerkiksi vuonna 2017 vapaaehtoisia oli noin 35, useimmat toimivat ohjaajina opettaen suomen kieltä, yhteiskunnallisia asioita, ompelua ja käsitöitä, ruuanlaittoa sekä järjestäen liikunta- ja musiikkihetkiä. Vapaaehtoiset tulivat eri yhdistyksistä kuten Gamma-naiset, SPR ja Turun Seudun TST, mutta kaikilla ei ollut taustalla mitään yhdistystä. Osa oli esimerkiksi eläkeläisiä ja osa työelämän ulkopuolella olevia kuntoutujia. Vapaaehtoiset myös kokivat toimintansa hyvin tarpeelliseksi ja monipuoliseksi. Ilmapiiri koettiin hyväksi ja ihmiset mukaviksi. Vapaaehtoiset kokivat, että naiset kiinnostuivat oppimistaan asioista ja saivat kontakteja ja perusvalmiuksia elämäänsä.¹⁰³

Yllä DaisyLadies ry:n jalkapallokerho kokoontui Mikaelin koulun liikuntasalissa vuonna 2018.

Näkyvyyttä yhdistys sai joulukuussa 2017, jolloin sen käytössä oli yksi Turun kauppatorin joulutorin majoista. Siellä myytiin itse tehtyjä käsitöitä villasukista joulukuusenkoristeisiin sekä syötävää tiikerikakuista hummukseen. Tämä antoi maahanmuuttajanaishille käytännön oppia myyntityöstä ja asiakkaiden kanssa kommunikoinnista. Yhteen hiiheen puhaltamalla joulutoriurakasta selvittiin hienosti.

Yksi 2010-luvun lopun tärkeitä hankkeita oli Tienhaara, jolle opetushallitus myönsi rahoitusta vuosille 2018–2020. Hankkeessa järjestettiin ryhmämuotoista omankielistä kotoutumista edistävää mentori- ja vertaistukitoimintaa arabi- ja somalitaustaisille maahanmuuttajanaishille, joiden kieli- ja lukutaito oli hyvin vähäistä. Tiettyinä päivinä naiset voivat tuoda myös kouluikäiset lapsensa mukaan ryhmätoimintaan.¹⁰⁴

Yllä DaisyLadies-yhdistyksen naiset risteilyllä vuonna 2018.

Vierellä Hülya sai Kritiikin punuksen syksyllä 2015. Mukana kuvassa Turun kirjamessujen ohjelmajohtaja Jenni Haukio. Samaan aikaan palkittiin myös Pekka Vartiainen (vas.) ja nukke-teatteriverkosto Aura of Puppets.

Palkintoja

Hülyan toiminta Suomeen muuttaneiden ulkomaa-laisten auttamiseksi ei ole jäänyt huomaamatta, vaan hän – ja DaisyLadies ry – on saanut 2000-luvun aikana lukuisia erilaisia palkintoja ja huomion-osoituksia niin Turussa kuin kansallisella tasolla. ETNOn hyvän tahdon lähettiläs -nimitys ja kunniamitali mainittiin jo aiemmin.

Kesällä 2006 Hissu vastaanotti positiivisin turkulainen -nimityksen. Valinnan tekee vuosittain Turun nuorkauppakamari ja aiempien Turun Positiivisten muodostama valintalautakunta. ”Valintalautakunta katsoo Kydön osoittaneen todellista tahdonvoimaa, sisua ja ahkeruutta toimiessaan jo vuosikymmeniä lukemattomin eri tavoin Turkuun tulleiden ulkomaa-laisten asioiden ajajana ja kulttuuriimme kotouttajana”, lautakunnan peruste- luissa mainittiin.¹⁰⁵

Myös *Kotiliesi*-lehti myönsi Hülyalle Kotiliesi-palkintonsa syksyllä 2010 nimenomaan maahanmuuttajanaisten hyväksi tehdystä työstä.¹⁰⁶

Turkulainen-lehti järjesti vuonna 2012 ”Mitä Turun keskustalle pitäisi tehdä” -kilpailun. DaisyLadies osallistui kilpailuun ja ideoi uutta elämää Kauppatorille. Kaikki kilpailuehdotukset esiteltiin lyhyesti lehdessä. Raadin mielestä DaisyLadies ry:n ehdotus oli paras ja se voitti myös yleisöäänestys- sen. Raadin puheenjohtaja Antti-Pekka Pietilän mukaan ehdotus sisälsi monia aivan uusia ideoita.

Tulosta syntyi, kun 17 eri maasta kotoisin olleet naiset alkoivat yhdessä miettiä, mitä isolle aukiolle voisi tehdä. DaisyLadiesin naisten mielestä Turun kauppatori on niin keskeinen paikka, että sen uusi ilme uudistaisi samalla koko keskustaa. Kauppatorilla pitäisi korostaa suomalaisuutta ja turkulai-

Yllä vasemmalla Hissu vastaanottamassa John Morton -palkintoa vuonna 2015. Puhumassa Siirtolaisuusinstituutin johtaja Ismo Söderling.

Yllä oikealla DaisyLadies-yhdistyksen lähetystö noutamassa Hissun kanssa John Morton -palkintoa kaupungintalolla.

suutta, joten esimerkiksi myyntipaikat voisivat sijaita Turun linnasta tuttuun keskiaikaiseen tyyliin rakennetun katoksen ja pylväskäytävän alla. Myyntikatosten uloimmilla sivuilla voisi olla esillä kuvia Turun historiasta. Tärkeä rooli olisi valaistuksella ja turkulaisten taiteilijoiden tekemillä veistoksilla. Lasten leikkialue, kahvila ja penkit toisivat torille elämää. Kilpailuehdotuksen piirsi Sibel Kantola.¹⁰⁷

Suomen Arvostelijain liiton Turun jaosto myönsi Hüllylle syksyllä 2015 Kritiikin punnukset. Kilon punnus myönnettiin tälläkin kertaa hänen Varsinais-Suomessa tekemästään monivuotisesta ja tuloksellisesta kulttuurityöstä muun muassa maahanmuuttajien kielitaidon kehittämisen ja kotouttamisen parissa.¹⁰⁸

Turussa toimiva Siirtolaisuusinstituutti on ainoa muuttoliikkeiden tutkimukseen ja dokumentoimiseen erikoistunut laitos Suomessa. Instituutin hallitus perusti vuonna 2010 John Mortonin nimeä kantavan tunnustuspalkinnon, jota myönnettiin 2010-luvulla vuosittain muuttoliikkeiden ja monikulttuurisuuden hyväksi tehdystä erittäin ansiokkaasta työstä tai teosta. Morton oli suomalaissyntyinen tuomari, joka oli yksi USA:n itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajista.

Vuonna 2015 palkinnon sai Hülly Kytö, jonka ansioiksi laskettiin muun muassa DaisyLadies-yhdistyksen ja kansainvälisten kohtaupaikkojen perustaminen sekä aloitteen tekeminen valtakunnallisen kansalaistamisjuhlan aikaansaamiseksi. Lisäksi Hülly oli voimakkaasti edistänyt Suomeen muuttaneille tarkoitettua tiedottamista ja kielikou-

Yllä Hissu Kytö ja Heikki Salmela valittiin vuoden 2016 positiivisimmiksi turkulaisiksi.

lutusta. 2 000 euron suuruinen palkinto luovutettiin Turun kaupungintalossa toukokuussa 2015 järjestetyn Siirtolaisuus ajassa -juhlaseminaarin yhteydessä.

”Voidaan perustellusti sanoa, että Hissu Kydön uraan liittyy läheisesti Suomen muuttuminen siirtolaisia vastaanottavaksi, monikulttuuriseksi yhteiskunnaksi. Hän on aina ollut pyyteettömästi käytettävissä, kun uusia aloitteita ja uudistuksia tarvitaan Suomeen muuttaneiden asioiden edistämiseksi”, perusteluissa todettiin.¹⁰⁹

Vuoden 2017 demokratiapalkinnon sai DaisyLadies ry ja sen Muistojen koti. Oikeusministeriön myöntämä palkinto jaettiin Suomi 100 -demokratiaviikkojen juhlaseminaarissa 30. maaliskuuta 2017. Palkinnon perusteena oli se, että yhdistys parantaa Suomen muuttaneiden naisten asemaa ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Valinnan teki monista elokuvista ja tv-sarjoista tuttu näyttelijä ja professori Elina Knihtilä. ”Maahanmuuttajataustaisten ja syntysuomalaisten naisten

kohtauspaikassa vältetään yksinäisyyttä, tuetaan hyvinvointia, lisätään tietoa, osallisuutta ja oman arvontuntoa. Dialogisuus ja aidot kohtaamiset, joissa opitaan toinen toisiltamme, ovat tavoitteita, joita me kaikki tarvitsemme ajassamme”, Knihtilä totesi perusteluissaan.¹¹⁰

Puun päivää on vietetty Turussa vuodesta 2007 alkaen syyskuussa Vesan päivänä. Päivää on yleensä juhlistettu istuttamalla puita Turun puistoihin. Syyskuussa 2018 Hüllylle istutettiin oma nimikkopuu Vasaramäelle tekeillä olleeseen Maailmanpuistoon.¹¹¹

Nordic Ladies

Yksi tärkeä ja ajankohtainen toimintamuoto on vuonna 2019 alkanut Nordic Ladies -hanke. Sen ideana on ennaltaehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä edistää maahanmuuttajataustaisten naisten ja tyttöjen hyvinvointia ja asemaa kaikkialla Pohjoismaissa. Turvallisuuskysymykset olivat olleet yhdistyksen toiminnan keskiössä jo vuosien ajan.

Hankkeen pohjoismaiset juuret ovat jo paljon kauempana. Hülly sai jo vuonna 2005 kutsun IKF:n (Internationella Kvinnoföreningen / The International Women's Organization) Ruotsin Malmössä järjestämään tilaisuuteen edustamaan DaisyLadies-yhdistystä. Aiheena oli ikääntyvien maahanmuuttajien olojen parantaminen. Vastaavia seminaareja järjestettiin sittemmin myös muissa maissa.

DaisyLadies ry:n toiminnassa turvallisuusnäkökulma oli koko ajan esillä. Teemaa käsiteltiin muun muassa Turussa maaliskuussa 2012 järjestetyssä Arjen turvallisuus-paneelikeskustelussa, jonka puheenjohtajana oli *Turun Sanomien* päätoimittaja

Vierellä DaisyLadies ry:n edustajat matkustivat Islantiin toukokuussa 2023 Nordic Ladies -hankkeen tiimoilta. Kuvassa keskellä Islannin presidentti Guðni Thorlacius Jóhannesson ja hänen vaimonsa Eliza Reed. Ympärillä vasemmalta turkulaiset Meri Kytö, Saara Ilvessalo, Iina Antinluoma, Sofia Henttunen, Theresia Bilola ja Mira Reunanen.

Yllä Nordic Ladies -hankkeen logo.

Riitta Monto. Naisten turvallisuudesta keskusteltiin seminaareissa myös vuosina 2017 ja 2018.

Nordic Ladies -hanke starttasi varsinaisesti vuonna 2019, jolloin DaisyLadies ry aloitti pohjoismaisen verkoston luomisen Ruotsin, Tanskan ja Islannin naisjärjestöjen kanssa. NordicLadies-projektin ideana on edistää naisten ja tyttöjen hyvinvointia ja asemaa Pohjoismaissa verkostoyhteistyön kautta. Hankkeen suojelijaksi saatiin europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen. Tärkeimpänä osana hanketta on naisten osallistaminen ja aktivointi mukaan yhteiskuntaan. Toiveena oli saada tilaisuuksiin mukaan myös päättäjiä. Resursseja säästyisi paljon, jos Pohjoismaissa voitaisiin ottaa oppia naapurimaiden kokemuksista.

Työryhmän suunnittelutapaamisia ja kansainvälisiä seminaareja on järjestetty eri Pohjoismaissa. Näiden lisäksi on järjestetty säännöllisiä infotilaisuuksia, pop up -neuvontaa, keskustelutilaisuuksia ja luentoja naisten tasa-arvoon, oikeuksiin, hyvinvointiin ja väkivallan ennaltaehkäisyyn liittyen.

Hankkeen tavoitteena on luoda verkosto Pohjoismaissa asuvien maahanmuuttajatyötä tekevien järjestöjen ja muiden toimijoiden vä-

lille sekä näissä maissa asuvien maahanmuuttajanaisten välille. Verkoston kautta naiset voivat vaihtaa kokemuksiaan, ideoita ja tietoja keskenään sekä levittää oppimiaan asioita eteenpäin. Tarkoituksena on tukea ja kannustaa maahanmuuttajanaisten omaa toimijuutta niin, että naiset työskentelevät itse aktiivisesti verkoston rakentamiseksi, ylläpitämiseksi ja laajentamiseksi sekä alkavat järjestää näitä tilaisuuksia itse.

Kaikessa toiminnassa on keskeistä lähestyä arkaa aihetta naisten omaa kulttuuria kunnioittaen. Perheväkivaltaan liittyvä valistustyö on hyvin kulttuurisensitiivistä ja se rikkoo monissa kulttuureissa vallitsevia tabuja. Monissa maissa perheväkivallasta puhumista pidetään häpeällisenä. Henkistä väkivaltaa ja alistamista ei välttämättä edes tunnusteta.

Vuonna 2019 islantilaisen ja tanskalaisen naisjärjestön edustajat vierailivat Suomessa ja puhuivat naisten ja nuorten hyvinvointia käsittelevässä seminaarissa Kaupungintalolla. Osana projektia turkulaiset DaisyLadies-yhdistyksen edustajat pääsivät toukokuussa 2023 matkaamaan Islantiin, jossa oli runsaasti tapaamisia sekä W.O.M.E.N.-yhdistyksen järjestämä ”Fighting gender based violence” -seminaari liittyen naisten kokemaan väkivaltaan. Matkan aikana turkulaiset tapasivat jopa Islannin presidentin Guðni Thorlacius Jóhannessonin puolisoineen. Islantilaiset puolestaan vierailivat vuonna 2024 Turussa puhumassa seminaarissa. Vieraana oli tuolloin myös Islannin suurlehtiläs.¹¹²

NordicLadies -hanke tähtää koko yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseen naisten ja perheiden elämänlaatua kohentamalla. Tähän liittyen Muistolassa alkoi helmikuussa 2020 viikoittainen maksuton väkivaltatapauksiin liittyvä oikeudellinen neuvontapalvelu, josta lisää myöhemmin.

Yllä Nordic Ladies -hankkeen suojelija, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen (*istumassa oik.*) vieraillemassa Muistojen Kodissa 27. helmikuuta 2020. Mukana myös diakoniajohtaja Teemu Hälli (*vas.*) sekä kaupunginvaltuutetut Ville Valkonen ja Olli A. Manni.

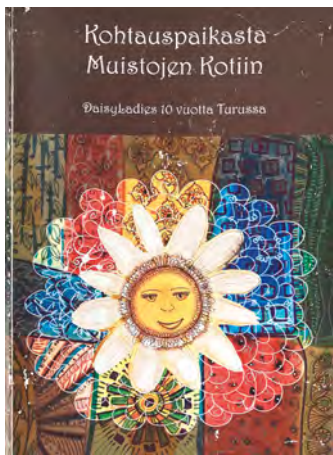

Yllä Nordic Ladies -työryhmään kuuluvat muun muassa Maryam Samaian, Anays Piirainen, Sofia Henttunen, Neriman Al Take ja Hissu Kytö. *TS* 24.8.2019.

Ylinnä *Flikat Maailman Turuilta* oli ensimmäinen DaisyLadies ry:n julkaisema kirja.

Alinna DaisyLadies ry:n kymmenvuotishistoriikki ilmestyi vuonna 2012.

Hankkeeseen on pyritty sitouttamaan mukaan myös päättäjiä, joiden tehtävänä on viedä eteenpäin hankkeen kannalta keskeisiä asioita yhteiskunnassa ja päätöksenteossa. Onko projekti ollut onnistunut?

– Osittain kyllä, mutta päättäjiä on ollut vaikea saada mukaan tilaisuuksiin ottamaan oppia ruohonjuuritason kokemuksista. Sama ongelma toistuu vuodesta toiseen, Hülya sanoo.

DaisyKirjoja

Ennen tätä 25-vuotisteosta DaisyLadies ry:llä on ollut useita muitakin kirjaprojekteja vuodesta 2011 lähtien.

Ensimmäisenä ilmestyi Hülya Kydön ja Heidi Rautionmaan kirjoittama *Flikat maailman Turuilta*. Kirjaa varten haastateltiin parikymmentä maahanmuuttajaa, jotka kertoivat tarinansa. Kirjan teemana on perheessä oppiminen ja erityisesti sukupolvien välinen oppiminen. Elinikäinen oppiminen on noussut keskeiseen asemaan kaikkialla, sillä nopeasti muuttuvassa maailmassa tietoja ja taitoja on päivitettävä jatkuvasti. Kirja liittyi myös Uskot ilman rajoja ry:n -projektiin Oppia ikä kaikki, joka sai tukea Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Vuonna 2011 DaisyLadies julkaisi myös monikielisen äänikirjan, jonka helpotti Suomeen muuttaneiden sopeutumista. Äänikirja sisälsi selkeitä ohjeita siitä, miten Suomessa löytää eri viranomaisen palveluita ja ratkaisuja ongelmatilanteisiin. CD-levynä julkaistu äänikirja toteutettiin 11 eri kielellä, jotka olivat suomen lisäksi albania, arabia, bosnia, englantia, espanja, kurdi, persia, portugali, ranska ja venäjä. Äänikirjan sai toimistolta ilmaiseksi ja myöhemmin se oli pitkään kuunneltavissa yhdistyksen nettisivulla.

Joulukuussa 2012 ilmestyi kirja DaisyLadies-yhdistyksen historiasta nimellä *Kohtauspaikasta Muistojen kotiin*. Kirjan teksti on pääosin Anja Tuomiston käsialaa. Aivan kuten nyt käsissäsi oleva teos, sekin kertoo Hülya Kydön varhaisemmista vaiheista, Kansainvälisen kohtauspaikan perustamisesta sekä erityisesti DaisyLadies ry:n toiminnasta. Vuoden 2012 jälkeen on ehtinyt tapahtua paljon.

Yhdistyksen toiminnasta valmistui vuonna 2016 Turun yliopiston sosiologian oppiaineen pro gradu -tutkielma, Marjo Melan kirjoittama *'En halua istua kotona. En halua istua kotona vaan': akkulturaatioasenteet ja vertaistuen merkitys Suomeen muuttaneille naisille suunnatussa Daisy-*

Ladies-järjestössä. Siinä tutkittiin DaisyLadiesin työkokeiluun osallistuneiden naisten sopeutumista suomalaisen kulttuuriin ja erityisesti työkokeilusta saatuja hyötyjä.¹¹³

Maiju Toiviainen puolestaan tutki Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään DaisyLadies ry:n asiakkaiden näkemyksiä työllistymisestä Suomessa. Laura Takalan Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä keskityttiin pakolaistaustaisten naisten ajatuksiin liikunnasta. Tutkimuksen tilasi DaisyLadies ry. Yhdistyksen tilaus työnä tehtiin myös Aalia Adenin ja Hodan Yusufin Savonia-ammattikorkeakoulussa toteuttama tutkimus somalinaisten synnytyskokemuksista.

DaisyLadies on julkaissut myös keittokirjan. Vuonna 2020 ilmestyi *Makuja Muistolasta – Monen kulttuurin keittiöstä*. Kirjassa 34 naista 23:sta eri maasta esittelee reseptien lisäksi ruokiin liittyviä muistoja ja kokemuksia. Muistolassa kokoontuu päivittäin kymmeniä naisia useista eri kulttuureista. Talo on täynnä erilaisia tapoja ja kieliä – ja erityisesti ruokaa, joka on kaikkia yhdistävä tekijä. Kirja on etnisen ruoanlaiton aarreaitta.

Yllä Valokuvaaja Kamene M Traça otti sarjan upeita henkilökuvia *Flikat maailman Turuilla* -kirjaa varten. Näissä kuvissa ovat Galina Demidova, Begoña del Barrio ja Jaroen Thajan.

Elämäntarinaprojekti

Syksyllä 2017 Muistolassa käynnistyi Elämäntarinaprojekti, jossa Ruotsista aikoinaan takaisin Suomeen muuttanut Ritva Jansson haastatteli DaisyLadies-yhteisön naisia. Jansson oli osallistunut vuodesta 2016 alkaen DaisyLadies ry:n erilaisiin ryhmätoimintoihin, kuten allasjumpan ja lauluhetkien vetämiseen ja tarvittaessa hän oli ollut myös suomen kielen opetuksessa tukiohjaajana. Paluumuuttajana häntä kiinnostivat muiden ihmisten tarinat.

Projektissa naisia pyydettiin kertomaan elämäntarinansa lapsuudesta aina Suomeen tuloon ja nykyhetkeen asti. Janssonin mielestä tarinan koamisella ja kertomisella sekä sen jakamisella vertaisryhmälle oli suuri merkitys Muistolan naisille. Useimpien elämä on olosuhteiden pakosta pirstoutunut ja katkeillut.

Yllä Kansanedustaja Saara-Sofia Sirén (ylärivissä toinen vasemmalta) DaisyLadies ry:n vieraana vuonna 2018.

Alla Mira Reunanen signeeraamassa *Kuka minä olen* -kirjaa CafeDaisyn emännälle Tahereh Gol Girille julkaisutilaisuudessa maaliskuussa 2025.

Yllä Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Lauri Kattelus ja kulttuurilautakunnan puheenjohtaja Elina Rantanen tutustumassa Muistojen kotiin vuonna 2018.

Hankaluutena oli kieli, kuten niin usein ennenkin. Kännykkää ja internettiä tarvittiin jatkuvasti, kun sanoja etsittiin. Toiset tulkkasivat parhaansa mukaan. Haastattelut aloitettiin joulukuussa 2017 ja aluksi niitä tehtiin viikoittain. Haastattelujen rinnalla käynnistyi myös Elämäntarinaryhmä, joka muotoutui syksyn 2018 aikana, jolloin Kaisa Frost tuli toiseksi ryhmänvetäjäksi. Jansson teki haastatteluja harvakseltaan useiden vuosien ajan ja niitä kertyi yli 30.¹¹⁴

Projekti heräsi uudelleen eloon, kun *Kuka minä olen?* -hanke sai rahoituksen Turun kaupungin järjestämässä ideakilpailussa vuonna 2022. Hankkeen kautta sukkellettiin ihmisen minuuden juurille. Naiset pääsivät jälleen kertomaan oman elämäntarinansa, muistelevaan lapsuuttaan ja nuoruuttaan, jakamaan kokemuksia ja samalla saamaan uusia ystäviä sekä vertaistukea. Ritva Janssonin ja Kaisa Frostin haastatteluiden lisäksi elämäntari-

noita oli kerrottu keskustelupiireissä. Monilla oli kerrottavanaan mukavia lapsuudenmuistoja, mutta toisilla muistot saattoivat olla hyvinkin satuttavia.

Hankkeen tuloksena syntyneen *Kuka minä olen?* -kirjan julkistustilaisuus pidettiin maaliskuussa 2025. Kirjaan on koottu 21 tarinaa eri puolilta maailmaa Turkuun saapuneilta naisilta. Mukana on myös Hülyan oma koskettava tarina.

Maailmanpuutarha

DaisyLadies ry:n aloitteesta Turkuun toteutettiin vuosien 2018 ja 2019 aikana Maailmanpuutarha, joka symboloi monikulttuurista Suomea ja on samalla kunnianosoitus 100-vuotiaalle itsenäiselle Suomelle. Puutarhaa suunniteltiin kevästä 2018 lähtien turkulaisten yhteisissä työpajoissa, joissa ideoitiin muun muassa sitä, millaisia tunnelmia ja kasveja eri paikoissa voisi olla ja millaisia kokemuksia ja muistoja alueisiin liittyy.

Työpajojen pohjalta puiston eri tiloja toteutettiin vaihteittain. Istutukset suunniteltiin yhteistyössä Turun yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kanssa. Osallisuus on jatkunut myös suunnitteluvaiheen jälkeen, sillä asukkaat ja yhteistyöryhmät voivat halutessaan osallistua puiston hoitamiseen ja olla muutenkin mukana toiminnassa. Istutukset täydentyvät lopulliseen muotoonsa ajan myötä.

Puutarha sijaitsee Vasaramäessä Kirsikkatien ja Vaapukkatien välisellä puistoalueella. Se jakautuu seitsemään eri maantieteelliseen tilaan eli Skandinaviaan, Eurooppaan, Välimeren alueeseen, Lähi-Itään, Afrikkaan, Amerikkaan sekä Aasiaan ja Oseaniaan. Maailmanpuutarhan virallisia avajaisia vietettiin keskiviikkona 9. lokakuuta 2019.¹¹⁵

Avajaisissa oli tarjolla kahvia ja monenlaisia herkkuja. Vieraita oli paikalla pari sataa, muun

Yllä Muumihahmoja syksyn 2022 Maailmanpuutarhan festivaaleilla.

muassa Vasaramäen asukkaita ja päiväkodin lapsia. Yhtenä puhujana oli Turun kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja Saara Ilvessalo, joka oli myös mukana DaisyLadies ry:n ohjausryhmässä.

Ohjelmaan kuului puheiden pitoa sekä musiikkiesitys. Arabialaisen musiikin soudessa kävijät innostuivat tanssimaankin. Turun AMK:n sosiaali-alan opiskelijat ohjasivat ihmisiä asfaltin koriste-lussa. Väriilitujen avulla maahan piirrettiin kukkia, eläimiä ja erikielisiä tekstejä, joissa toivottiin kävijät tervetulleiksi. Kuukautta myöhemmin Maailmanpuutarhaan istutettiin hevoskastanja DaisyLadies ry:n Pohjoismaisen yhteistyön kunniaksi. Avajaisten jälkeen puutarhan puut ovat kasvaneet huomattavasti pituutta, joten puisto on jo varsin eri näköinen kuin syksyllä 2019.

Yllä DaisyLadies ry:n teltta Maailmanpuutarhan festivaaleilla syksyllä 2024.

Alla Maailmanpuutarhassa kesällä 2021 Hissu Kytö, Mari Helin, Ogechukwu Eneh ja Anri Niskala.

DaisyYoungClub järjesti koko perheelle tarkoitetun Turku goes Multicultural -tapahtuman ensimmäistä kertaa elokuussa 2015 yhdessä ammattikorkeakoulu Novian opiskelijoiden kanssa. Ensimmäinen tapahtuma oli jokirannassa Auransillan ja Teatterisillan välisellä alueella, mutta paikaksi vaihtui myöhemmin Barkerinpuisto förin lähellä.

Vuosina 2022 ja 2023 Turku goes Multicultural järjestettiin Maailmanpuutarhassa. Syyskuussa 2024 tapahtuma oli nimeltään Maailmanpuutarhan syysfestivaali. Paikalle on aina saapunut satoja juhlijoita. Syksyllä 2024 festivaalin lavaohjelmassa nähtiin ukrainalaisten lasten kuoro, DaisyLadies ry:n naisten lauluesityksiä ja pääesiintyjänä Musaduo Rokki-Kokki, joka viihdytti musiikin ja leikin avulla. Lopuksi lavan ohjelmassa oli lasten talent show. Muualla puistossa oli askartelupisteitä, eri järjestöjen esittelypisteitä, pomppulinna ja musiikkiesityksiä. Puistosta löytyi myös CafeDaisyn kahvila sekä basaariteltta, jossa myytiin käsitöitä. Tapahtuma oli mahtava menestys sekä sään että kävijämäärän suhteen. Sille on tulossa jatkoa.¹¹⁶

DAISYKOTI

DaisyLadies tarvitsi 2010-luvun loppupuolella kipeästi lisää tilaa Muistolan lisäksi. Toimintaa pystytettiin laajentamaan vihdoinkin vuonna 2020, jolloin yhdistys vuokrasi kaupungilta Linnan- ja Sairashuoneenkadun kulmassa olevan puutalon Muistolan vierestä.

Vanha puutalo

Yhdistyksen käyttöönsä saamassa rakennuksessa oli vuosikymmenten ajan sijainnut Turkuseura-Åbosamfundet ry ja sen Föripuoti, jotka olivat kuitenkin muuttaneet uusiin tiloihin Vanhalle Suurtorille vuonna 2016. Tuolloin puutaloa pidettiin niin huonokuntoisena, että puhuttiin jopa sen purkamisesta. Turkuseuran jälkeen paikalla toimi jonkin aikaa venäläisille nuorille tarkoitettu ABC Nuorisotoiminta ry.

DaisyLadies ry:n oli aluksi kunnostettava rakennus perinpohjaisesti, mistä tuli kolme kesäkuukautta kestänyt intensiivinen projekti. Kaupungin työmiehet kunnostivat parissa huoneessa lattiaa, mutta pääosin naiset tekivät kaiken työn itse. Tilat siivottiin lattiasta kattoon, seinät kunnostettiin ja tapetoitiin, huoneet maalattiin ja sisustettiin. Näin siitä huolimatta, ettei kenelläkään juuri ollut aiempaa kokemusta tällaisesta remontointityöstä. Kaiken lisäksi vuosi 2020 oli varsin erikoinen koronapandemian vuoksi, joten varovaisuuteen oli aihetta. Projekti tuotti kuitenkin hienon lopputuloksen, eikä kukaan ole enää aikeissa purkaa rakennusta.

DaisyLadies sai työhön sponsoriapua monelta eri taholta, joita olivat Bauhaus, Tarja Wingren, Turun kaupunki, Pirkko Kunnari sekä monet vapaaehtoiset. Elomatic Oy toi paikalle vanhoja toimistokalusteita.

Yllä Vanhaa puutaloa remontoitiin DaisyLadies ry:n käyttöön kesällä 2020.

Vierellä Uusi DaisyKoti mahdollisti uudenlaisia toimintoja. Kuvassa ompelimo vuonna 2020.

taan. Kun kaupungin edustajat kävivät katsomassa uudistettua tilaa, he voivat vain hämmästellä, miten hienolta se näytti.

Avajaisjuhlassa 7. lokakuuta 2020 esiteltiin uusia tiloja ja niiden toimintaa. Videotervehdyksen lähettivät muun muassa kaupunginjohtaja Minna Arve, kansanedustaja Saara-Sofia Sirén, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen, oikeusministeriö, Siirtolaisuusinstituutti, NMKY ja moni muu. Juhlissa maisteltiin eri maiden herkuja, tanssittiin ja iloittiin yhdessä uudesta tilasta, jota oli voimia säästelemättä kunnostettu koko kesä. Avajaisten hienoin yllätys oli presidentti Tarja Haloselta saapunut kukkalähetys.

Rakennus sai nimekseen DaisyKoti, ja sinne mahtui heti monenlaista uutta toimintaa. DaisyKodissa alettiin järjestää erilaista hyvinvointia edistävää ja syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa kuten

ompelua, käsitöitä, ruoanlaittoa, hyvinvointiluentoja, keskustelupiirejä ja liikuntaa. Kohderyhmäksi tulivat nyt iäkkäiden naisten lisäksi erityisesti nuoret. Rakennuksen suureen saliin mahtuu huomattavasti enemmän ihmisiä kuin Muistolaan. Myös ulkopuoliset voivat vuokrata rakennuksen tiloja esimerkiksi kokous- tai seminaarikäyttöön.

DaisyKodissa oli tilaa myös opetuskahvilalle, joka sai nimen CafeDaisy. Kahvilassa on joka arkipäivä tarjolla edullinen kasvislounas. Pian rakennuksessa alkoi toimia myös opetusompelimo ja Taikapuoti.¹¹⁷

Turun Sanomat teki laajan jutun siitä, miten vapaaehtoiset naiset kunnostivat 300 neliön tiloja sellaisiksi, että niissä voitaisiin syksyllä aloittaa toiminta.

– Kaipasin tiloja iäkkäille maahanmuuttajanasille. Itsekin täytän pian 73. Tämä uusi DaisyKoti toimii nykyisen Muistola-nimisen tilamme naapu-

Yllä Vuodet 2020 ja 2021 olivat poikkeuksellisia korona-pandemian takia. Maskit oli pidettävä kasvoilla myös oppituntien aikana.

Vierellä Pihataalkoot syksyllä 2021, tietenkin maskit kasvoilla.

rissa. Kaupunki kuuli meitä, ja olemme hyvin kii-tollisia, Hülja iloitsi lehtihaastattelussa.

– Tästä tulee tila, jossa vanhemmat daisyt voi-vat tavata ja kohdata nuorten maahanmuuttajien kanssa, Hissu suunnitteli.

– Remontissa on ollut parasta havainto siitä, miten paljon naiset voivat oppia toisiltaan ja saada yhdessä aikaan. Porukalla olemme tehneet arkki-tehdin, insinöörin, siivoajan ja suunnittelijan töitä, kertoi rakennuspäällikkönä toiminut Anays Piirai-nen, joka on kotoisin Venezuelasta.

– Meillä on niin ihanaa väkeä. Ajattele nyt, että thaimaalainen ompelijamme Manthana Raevaara jäi juuri eläkkeelle, mutta haluaa silti tulla tänne joka arkipäivä töihin. Maksamme hänelle vain bus-simatkat, sillä edes ruokapalkkaa hän ei ota, koska tuo aina mukanaan omat riisinsä, Hissu kertoi.¹¹⁸

2020-luvun uudet tuulet

Maailma on viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana muuttunut enemmän kuin kukaan olisi voinut ennustaa. Myös maahanmuuton tilanne on muuttunut nopeasti ja radikaalisti 1990-luvun jälkeen. Turun väkiluku kasvaa nykyään erityisesti sen ansiosta, että kaupunkiin tulee lisää maahan-muuttajia.

Vuonna 2022 Turun asukkaista yli 27 000 eli noin 14 % oli vieraskielisiä eli puhui äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Puolet tulijoista on ollut muista Pohjoismaista tai EU:n alueelta, puolet muualta. Vuosina 2023 ja 2024 maahanmuuttajien määrä oli aivan poikkeukselli-sen suuri, mikä johtui erityisesti Ukrainan sodasta. Myös Aasian maista tulleiden määrä peräti kolmin-kertaistui muutamassa vuodessa 2020-luvun alun jälkeen.¹¹⁹

Yllä vasemmalla Pihakirppis DaisyKodin sisäpihalla syksyllä 2021. Taustalla poliisilaitos.

Yllä oikealla Itsepuolustuskurssi järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2021.

Väestön ikääntymisen takia Suomi myös tarvitsee entistä enemmän maahanmuuttajia. Vuonna 2015 arvioitiin, että maahan pitäisi saada noin 30 000 henkilön nettomaahanmuutto vuosittain. Vuonna 2024 määräksi arvioitiin jo 40 000. Todellisuudessa Suomen nettomaahanmuutto on ollut vain noin 15 000 henkilöä, joskin ukrainalaisten saapuminen nosti määrää hetkellisesti. Ilman maahanmuuttoa työikäisen väestön määrä vähenee Suomessa aivan liikaa. Talvella 2025 useat ministerit totesivat, ettei Suomen terveydenhoitojärjestelmä tule jatkossa toimimaan ilman huomattavaa määrää ulkomaista työvoimaa. Toisaalta Suomessa on jo nyt paljon ulkomaalaisia, jotka ovat vailla työpaikkaa muun muassa puutteellisen kielitaidon tai puuttuvien todistusten takia. Yhtälö on hankala.

Ennusteiden mukaan vuonna 2040 Turun asukkaista vieraskielisiä tulee olemaan yli 57 000 eli noin 25 %. Määrä siis kaksinkertaistuu alle kahdessakymmenessä vuodessa.¹²⁰ Esimerkiksi Vantaalla vieraskielisten osuus oli 25 % jo vuonna 2022, joten Turku seuraa pääkaupunkiseudun kehitystä.

Maahanmuuton lisääntyessä DaisyLadies ry:n tehtäväkenttä vain laajenee. Onneksi DaisyKodin uudet tilat ovat mahdollistaneet uudenlaisia toimintoja. Kuten jo aiemmin mainittiin, juristin neuvontapalvelut saatiin alkuun syksyllä 2020. Niille oli suuri tarve, sillä maahanmuuttajanaisten kokema väkivalta oli ikävä kyllä kasvussa.

Vierellä Käsityötunti meneillään syksyllä 2022.

– Naiset kokevat sekä fyysistä että henkistä väkivaltaa. On ihmiskauppaa, pakkoavioliittoja ja tyttöjen ympärileikkauksia. Meillä kävi ihmisoikeusliitosta eräs luennoitsija. Sen jälkeen totesin, että meidän tietotaito ei riitä näissä asioissa, Hülja toteaa.

Syksyllä 2020 Kytöön otti yhteyttä lakimies Ulla Pakarinen, joka tarjoutui antamaan maksutonta neuvontaa DaisyKodissa. Hän ehti aloittaa työn helmikuussa, mutta maaliskuussa koko yhteiskunta pysähtyi koronapandemian takia. Syksyllä neuvonta jatkui ja Pakarinen päivysti paikalla muutaman tunnin ajan joka torstai. Hänen mukaansa väkivaltaa kokeneilla naisilla suurimpana pelkona oli se, että he joutuvat pois Suomesta.¹²¹

– Tätä heidän uhkailijansa osaavat käyttää hyväkseen, mutta meillä on valmiiksi paikalla tulkkeja ja matala kynnyys kysellä apua, Hülja lisää.

Keväällä 2021 DaisyLadiesin vapaaehtoisina oikeusneuvojina aloitti neljä Turun yliopiston oikeustieteen opiskelijaa. Kaikki olivat opinnoissaan jo pitkällä ja halusivat hyödyntää oikeudellista osaa-

mistaan tasa-arvoisemman maailman rakentamiseksi. He olivat innoissaan päästessään auttamaan apua tarvitsevia maahanmuuttajia. Opiskelijoiden tavoitteena oli neuvoa mahdollisimman monenlaisiin eri oikeudenalaa liittyvissä kysymyksissä, oli sitten kyseessä perhe- ja avioliitto-oikeus tai vaikkapa taloudelliset asiat. Lakineuvontaa järjestettiin joka toinen viikko.¹²²

Turun kaupungin vuonna 2020 järjestämässä ideakilpailussa DaisyLadies sai rahoituksen ”Digi-Daisy – monikielinen digitukitoiminta senioreille ja nuorille 2020–2021” -hankkeelle. DaisyKodin uusiin tiloihin perustettiin syyskuussa 2020 digitukipiste, joka tarjosi senioreille neuvontaa digilaitteiden käytössä monella eri kielellä.

Asiakkaita neuvottiin tietokoneen, puhelimen, tabletin ja somen käytössä ja asennuksissa. Digitukipisteellä oli myös koulutus- ja infotilaisuuksia pienryhmille liittyen muun muassa verkkopankin käyttöön, verkossa tapahtuvaan työnhakuun, somekanavien käyttöön ja Kelan eli Kansanterveyslaitoksen sivujen käyttöön. Digitaalisten laitteiden

käytön osaaminen on aivan oleellista naisten elämänpiirin laajentamisen kannalta.

Digitukipisteellä opetettiin uusille asiakkaille heti sähköpostin käyttöä, jotta he voivat ongelmatilanteissa ottaa yhteyttä sähköpostitse. Näin he saivat myös harjoittelua kotiin. Näin he saavat myös harjoittelua kotiin. Neuvontapisteellä oli runsaasti kysyntää koronapandemiasta huolimatta. Palaute toiminnasta oli sataprosenttisen myönteistä.¹²³

Vuodet 2020 ja 2021 muistetaan maailmalla erityisesti juuri koronapandemian takia. Pandemia teki välillä kaikki tapaamiset mahdottomiksi ja pahensi siten myös maahanmuuttajien yksinäisyyden ja eristyneisyyden tunnetta. Monille tämä oli hyvin ahdistavaa aikaa, jolloin oli pakko oleskella sisällä pitkiä aikoja yksin tai oman perheen kesken. DaisyLadies ry joutui lomauttamaan työntekijöitä, koska toimintaa ei keväällä 2021 voinut järjestää.

Koronan aiheuttamista poikkeusoloista kirjoitettiin paljon myös *DaisyNews*-lehdessä, joka herätettiin uudelleen henkiin vuonna 2020. Lehti alkoi ilmestyä kolme–neljä kertaa vuodessa. Vuoden 2020 ensimmäisestä numerosta lähtien lehdet ovat helposti luettavissa myös digitaalisena versiona DaisyLadies-yhdistyksen internetsivuilla. Paperilehden painosmäärä on nykyään 150–200 kappaletta. Vuoden 2020 kolmas lehti oli tavallista näyttävämpi yhdistyksen 20-vuotisjuhlanumero.

Koronakeväänä 2020 Muistolan toimitaloon murtauduttiin ja talosta vietiin paljon omaisuutta, kuten kannettavia tietokoneita, pöytäkone, puhelimia, kameroita, muistitikkuja sekä erilaista pienempää tavaraa. Lisäksi tilat oli sotkettu ja ikkunoita rikottu. Poliisi pääsi nopeasti tekijän jäljille ja osa omaisuudesta löytyi tekijän hallusta. DaisyLadies ry:n naiset muistivat poliiseja itseleivotulla kiitoskakulla.¹²⁴

Koronan aiheuttamasta tauosta huolimatta DaisyLadies ry:llä oli 2020-luvun alkaessa käynnissä monenlaisia ryhmiä. Esimerkiksi hyvinvointiryhmässä käsiteltiin hyvinvointiin liittyviä asioita hyvin kokonaisvaltaisesti. Ryhmän tapaamisissa aiheina olivat esimerkiksi ruokavalio, ihmissuhteet, harrastukset, terveys ja rentoutuminen. Lisäksi puhuttiin suomalaisesta luonnosta ja suomalaisten tavoista. Samalla opetettiin suomen kielen sanastoa. CafeDaisy toimi pandemian aikanakin siten, että ruoka-annoksia voi tilata kotiin tai käydä hakemassa mukaan paikan päältä. Toiminta toteutettiin yhteistyössä Turun Kaupunginosaviikkojen tuki ry:n kanssa.¹²⁵

Koronasta huolimatta DaisyLadies ry:llä oli vuoden aikana työkokeilijoita ja -harjoittelijoita yhteensä 70. Työkokeilujen pituudet olivat 3–6 kuukautta, työharjoittelujen 1–6 viikkoa.¹²⁶

Alla DaisyLadies ry:n somalialaiset järjestivät somalikulttuurin päivän, jota vietettiin 16. syyskuuta 2022.

My Voice

Turun kaupunki järjesti vuonna 2020 ideakilpailun, jossa DaisyLadies sai rahoituksen My Voice – Minun ääneni -hankkeelle. Se toteutui vuoden 2021 aikana. Hankkeessa järjestettiin viikoittaisia musiikkitunteja, joilla käytiin läpi muun muassa musiikin perusteita, eri kulttuuripiirien musiikkia sekä musiikkia arjen voimavarana. Osallistujat saivat myös kokeilla erilaisia soittimia, kuten ukulele, käsiperkussiot, piano ja kitara, joita useimmat eivät olleet koskaan ennen soittaneet.

Musiikkitunteihin osallistuneilta naisilta saatiin hyvin positiivista palautetta. Tunnit vaikuttivat arjen jaksamiseen, osallisuuteen ja sosiaalisiin suhteisiin. Uusien ja erilaisten soittimien kokeilu oli hauskaa ja mielenkiintoista, minkä takia monet halusivat jatkaa soittoharjoituksia kotonakin.

DaisyLadies oli jo aiemminkin koonnut yhteen musiikkiryhmiä, joissa oli huomattu, miten kokoontuminen yhdessä musiikin äärelle tuo ihmisiä konkreettisesti lähemmäs toisiaan ja vähentää ennakkoluuloja. My Voice -hankkeessa kynnystä uusien asioiden kokeilemiseen laskettiin entisestään juuri ukuleletuntien kaltaisilla kaikille avoimilla hauskoilla työpajoilla. Musiikkiryhmissä kohdattiin uusia ihmisiä ja toiminta loi päiviin rakennetta ja merkityksen tunnetta. Ei siis ihme, että musiikkitoiminta sai lämpimän vastaanoton.¹²⁷

Yllä vasemmalla Kitaransoiton harjoittelu DaisyKodissa helmikuussa 2021.

Yllä oikealla *My Voice* -levyn toteuttamisesta vastasi Kari Mäkiranta, joka on kuvassa yhdessä ukrainalaisen Valentina Derchukin kanssa.

Yllä Hissu esittelee DaisyCafen ruokalistaa.

Eri musiikkikulttuurien yhdistäminen on loistava tapa luoda yhteyksiä maahanmuuttajien ja kantasuomalaisten välille. Toisaalta eri kulttuurien kohdatessa syntyy valtavasti uusia luovia tulokulmia ja mahdollisuuksia.

– Meitä kaikkia yhdistää ruoka, musiikki ja tanssi! Näiden kautta henkilö tuntee olonsa hyväksytyksi, kotoiseksi ja turvalliseksi. Nämä asiat avaavat ovea kaikille kulttuureille, lisää Hissu.

Hankkeen aikana toteutettiin äänite, jota varten kerättiin maahanmuuttajien kokemuksia ja muistoja oman maansa musiikista. Lisäksi äänitettiin yhdessä soittoa ja laulua. Julkaistulla *Daisy Voice* -äänitteellä on kuusi uutta laulua, joissa sekoittuu eri maiden musiikkikulttuureja. Nämä *Daisy Voice* -kappaleet ovat kuunneltavissa myös Youtubessa.¹²⁸

My Voice – ääniä maailmalta -kirjan ja cd-levyn julkistustilaisuus oli 9. toukokuuta 2025. Levyn toteuttamisesta vastasi muusikko ja säveltäjä Kari Mäkiranta.

Samaan aikaan käynnissä oli Tarinoiden tutuksi -hanke. Tässä hankkeessa maahanmuuttajaisilta kerättiin heidän kotikulttuuriensa lastentarinoita ja loruja. Tavoitteena oli toimittaa kirja, jossa on sekä suomeksi että alkuperäiskielillä kerrottuja tarinoita kauniin kuvituksen kera. Tavoitteena oli myös äänikirjana julkaistava satutallenne, jolle tarinat luetaan. Hankkeen tavoitteena oli tuoda maahanmuuttajalasten kulttuuria tutuksi Suomessa ja toisaalta vahvistaa sekä ensimmäisen että toisen polven maahanmuuttajien omaa kulttuurista identiteettiä. Kolmantena tärkeänä tavoitteena oli innostaa kaikkia lapsia lukemisen pariin.

Toivoa käsi kädessä

DaisyHOPE oli 2020-luvun alkuvuosien näkyvin hanke. DaisyHOPE-hankkeessa järjestettiin mielenterveyttä edistävää säännöllistä ryhmämuotoista vertaistoimintaa sekä ulkoliikuntatapahtumia. Hanke alkoi syksyllä 2021 ja jatkui vuoden 2022 loppuun. Kohderyhmänä olivat erityisesti yli 60-vuotiaat, mutta mukaan saivat tulla nuoremmatkin.

Mielen hyvinvointia edistettiin muun muassa keskustelutilaisuuksien, työpajojen, rentoutusharjoitusten, liikunnan ja tanssin sekä taiteen ja kulttuurin keinoin. Tarkoituksena oli, että osallistujat saavat vertaistukea ja uusia tuttavuuksia sekä tutustuvat mielen ja kehon hyvinvoin-

Vierellä Halloweenia juhlistettiin DaisyKodissa lokakuussa 2021 naamioaskartelun, naamiais-asujen ja teemaan sopivien herkkujen ja musiikin parissa.

tiin matalan kynnyksen toiminnassa. Tavoitteena oli tukea osallistujien itsetuntoa ja elämänhallintaa, tuoda arkeen mielekästä toimintaa ja osallisuuden kokemuksia. Ne vahvistavat yksilön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden tasapainoa. Hankkeen puitteissa naiset tutustuivat heille aivan uusiin liikuntamuotoihin ja muihin vapaa-ajan aktiviteetteihin.

Maahanmuuttajataustaisten ihmisten voi olla vaikeaa tunnistaa mielenterveysoireita, sillä mielenterveys ei välttämättä ole edes käsitteenä tuttu kaikkialla maailmassa. Siihen voi myös liittyä aivan erilaisia stigmoja ja tabuja kuin Suomessa. Maahanmuuttajien mielenterveysongelmien taustalla vaikuttavat usein entisessä kotimaassa koetut järkyttävät tapahtumat tai uuden kotimaan negatiiviset kokemukset. Niinpä hankkeessa pyrittiin erityisesti lisäämään iäkkäiden maahanmuuttajanaisten tietä-

mystä mielen hyvinvoinnista ja sen edistämisestä.

DaisyHOPE-vertaisryhmätoimintaa järjestettiin noin 1–2 kertaa viikossa DaisyKodin tiloissa. Ryhmätoiminnassa käsiteltiin sellaisia aiheita kuin ravinto ja ruokailu, ihmissuhteet ja tunteet, liikunta, kehon hyvinvointi, muisti, uni, stressinhallinta ja arjen rytmi.

Osana hanketta järjestettiin myös DaisyLiikkuu-ulkoliikuntatapahtumia, joiden ohjelmassa oli ohjattua ulkoliikuntaa, monikulttuurista tanssia ja musiikkia, pelejä sekä pientä tarjoilua. Saadun palautteen mukaan osallistujat kokivat saaneensa lisää tietoa mielen ja kehon hyvinvoinnista sekä konkreettisia vinkkejä hyvinvoinnin edistämiseen omassa arjessa. Osallistujat kertoivat tuntevansa mielenterveyden käsitteen entistä paremmin. He myös kokivat saamansa tiedon tärkeäksi ja tulivat paremmin tietoisiksi siitä, miten arjen valinnat vai-

Yllä DaisyLadies laivaristeilyllä heinäkuussa 2022.

kuttavat psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Tieto kannusti noudattamaan terveempiä elämäntapoja jatkossakin.¹²⁹

Koronapandemian keskellä näkyi myös valonpilkahduksia. Koska DaisyLadies ry oli toiminut jo yli 20 vuotta, yhdistyksessä päätettiin aloittaa Vuoden Daisy -kunniamainintojen jakaminen. Vuoden Daisy -nimityksen voi saada toiminnassa mukana oleva nainen, joka on ollut erityisen aktiivinen tai osoittanut erityistä osaamista jossain tietyissä asiassa. Vuonna 2021 Vuoden Daisy -kunniamaininnan sai kolme naista: Semara Abdulamir Abed (Irak), Halimo Gaboose (Somalia) ja Letensae Temesgen Hailom (Eritrea).¹³⁰

Keväällä 2022 aloitettiin vuoden kestänyt Käsi kädessä -projekti, jossa järjestettiin ryhmämuotoista kotoutumista edistävää mentori- ja vertaistukitoimintaa arabian- ja somaliankielisille maahanmuuttajanaishenkilöille heidän omalla kielellään. Hanke tarjosi tehostettua tukea ja ohjausta niille, joilla

Yllä Mosaiikkitekojen tekeminen talvella 2021. Syksyllä järjestettiin taidenäyttely vuoden aikana tehdyistä taideteoksista.

kotoutuminen on vasta alussa tai keskeytynyt esimerkiksi lasten saamisen ja kotiin jäämisen takia. Osallistujilla oli vain hyvin vähän kieli- ja lukutaitoa sekä koulutus- tai työtaustaa. Mentoreina ja kokemusasiantuntijoina toimivat kotoutumisprosessissa jo pidemmällä olevat maahanmuuttajataustaiset henkilöt.

Käytännössä hankkeen toimintaa toteutettiin kahdessa arabian- ja somaliankielisessä vertaistutkimusryhmässä ja siinä keskityttiin erityisesti suomen kielen opiskeluun. Lisäksi annettiin tietoa yhteiskunnallisista asioista ja palveluista sekä uravalmennusta, joka sisälsi muun muassa työelämätietyt, urasuunnitelmien tekemistä sekä CV- ja työnhakuklinikkoita. Projektilla oli selvästi kysyntää ja sille osallistui kymmeniä henkilöitä. Rahoitus saatiin työ- ja elinkeinoministeriöltä. Projektilla oli myös erittäin onnistunut ja osallistujille järjestettiin myöhemmin opiskelupaikkoja. Siitä huolimatta rahoitukselle ei tullut jatkoa.

17. maaliskuuta 2022 DaisyKodin salissa järjestettiin lämminhenkinen muistotilaisuus yhdistyksen rakkaan ystävän Aiju von Schönemanin poismenon johdosta. Kaikkien turkulaisten tuntema kulttuuripersoonana ja matkaopas Aiju puhui vuosien ajan yhdistyksen puolesta ja kirjoitti monia lehtijuttuja muun muassa *Suomen Turku* -lehteen.¹³¹

Ukraina

Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022 Turkuun saapui suuri määrä uusia asukkaita Ukrainasta. DaisyLadies ry oli keskeisessä asemassa ottamassa tulijoita vastaan sekä luomassa siltoja suomalaisten sekä ukrainalaisten ja venäläisten maahanmuuttajien välille.

Ukrainalaiset jonottivat maaliskuussa Eerikinkadulla poliisilaitoksen edustalla aivan kuten Lähi-Idästä tulleet turvapaikanhakijat syksyllä 2015. Mutta tällä kertaa kyseessä oli kylmä talvinen viikko. Jonottajille ei ollut järjestetty mitään apua ennen kuin Hissu ja muut DaisyLadies-yhdistyksen edustajat menivät paikalle. Pakkasessa jonotaneille ukrainalaiselle tarjottiin kuumaa juotavaa, voileipiä ja lämmintä vaatetta.

Vielä enemmän apua tarvittiin Raision poliisilaitoksen edustalla, jossa jono oli Turkua huomattavasti pitempi. Kymmenet ihmiset joutuivat seisomaan ulkona jopa päiväkausia, koska poliisilla ei ollut riittävästi resursseja, saati mitään lämmintä paikkaa jonottajille.

Mukana avustustoimintaa organisoimassa olivat myös Suomi–Ukraina-seuran puheenjohtaja Olena Herasymenko ja Varsinais-Suomen Yrittäjien kunniapuheenjohtaja Markku Wuoti. Hissu vetosi sanomalehdessä turkulaisiin, jotta nämä tarjoaisivat apuaan kylmässä jonottaville ukraina-

Yllä Anna Paavilainen, Hissu Kytö ja Mira Reunanen poliisiaseman edustalla valmiina tarjoamaan kuumaa teetä ukrainalaisille maaliskuussa 2022. *Turun Sanomat* 22.3.2022.

Yllä Ukrainan ahdinko sai turkulaiset hyväntekijät liikkeelle. Monet eri liikkeet lahjoittivat ruokaa Turkuun tulleille ukrainalaisille.

Yllä DaisyLadies ry:ssä vietettiin Ukrainan kulttuurin päivää toukokuussa 2024.

laisille. Operaatio Ruokakassin avustuksella ukrainalaisille saatiin paljon elintarvikkeita.

– Jonossa oli naisia, pieniä lapsia ja vanhoja ihmisiä, jotka joutuivat seisomaan koko päivän. Ihmettelin, että eikö kukaan voi tuoda heille edes tuoleja, Hissu muistelee.

– Kävimme vastaanottokeskuksessa ja Raision poliisiasemalla kertomassa ukrainalaisille tulijoille kielitunneistamme. Moni ukrainalaisia majoittava suomalainen taas löysi meidät somen kautta. Pikkuhiljaa ukrainalaiset tulivat mukaan toimintaamme, kertoo yhdistyksen tiedottaja Sofia Henttunen.

– Minulle henkilökohtaisesti näky oli shokki. Pieniä lapsia, jotka ovat seisonet tuntikausia ulkona, pahimmillaan ilman kunnon talvivaatteita, pienet

pulleat kädet punaisina ja paleltuneina. Paatuneinkin jääsydän olisi siinä kohtaa särkynyt. Kannoimme pöydän kadun toiselle puolen, ihmiset katselivat ihmetellen touhujamme. Kukaan ei uskaltanut lähestyä meitä. Kun olimme saaneet pöydälle esiin tavaramme, voileivät ja teen, otin muutamia tuotteita mukaani ja lähdin kiertämään jonon sekaan. Aluksi kukaan ei uskaltanut koskea eikä ottaa mitään tuntemattomalta ihmiseltä. Lopulta ensimmäinen nälkäinen ihminen otti leivän ja sen jälkeen koko tarjonta katosi minuuteissa, muistelee tapahtumia DaisyLadies ry:n vastuuhajaaja Mira Reunanen.

– Saimme lisää leipää SPR:ltä jaettavaksi, yhden korin kanssa pääsin poliisiaseman sisään jakamaan. Siellä näky oli ihan yhtä lohduton kuin ulkona. Sama määrä ihmisiä ehdettuna odotustilaan. Huusin kuuluvalla äänellä englanniksi ja suomeksi, että olisiko paikalla joku, joka voi kääntää, että minulta saisi nyt voileipiä. Ystävällinen mieshenkilö käänsi sanani ukrainaksi ja heti käsiä ilmestyi joka suunnalta ottamaan leipiä. Pienimmille lapsille annoin leipiä suoraan käteen, jotta kaikki varmasti saisivat edes jotain. Silti viimeiset kädet kahmivat pelkkää ilmaa.

– Keskiviikkona varauduimme paremmin, meillä oli mukana vaikka mitä! Leipien lisäksi saimme lahjoituksina hedelmiä, karkkia, välipalapatukoita, smoothieta sekä esimerkiksi kuivalihaa, kaikkea mitä on helppo jakaa jonossa oleville ja syödä siinä heti. Lapsille meillä oli jaossa myös pieniä leluja, pehmoeläimiä, sekä pelejä joita voi pelata jonossa odotellessa. Ihmiset tunnistivat meidät jo ja oli mukava nähdä ilonpilkahdus lapsien silmissä. Mutta samaan aikaan suretti. Ensimmäiset olivat tulleet jonoon jo aamuneljältä, Mira Reunanen muistelee.

Vierellä Ukraina-päivän viettoa Aurajoen rannassa 7. maaliskuuta 2025.

– Mikään määrä infoa ei olisi voinut valmistaa minua siihen mitä näin. Ihmismäärät, pelko ja suru, joka heijastui silmistä. Olisin halunnut henkilökohtaisesti varmistaa, että jokainen lapsi on turvassa, että jokaiselle perheelle on koti, edes jokin paikka, johon mennä. Onneksi meitä auttajia oli useita ja yhdistyksen naiset aktivoituivat. Tästä kuitenkin selvittiin ja seuraavalla kerralla osaamme toivottavasti hoitaa asiat vielä paremmin, Mira Reunanen kertoo.¹³²

Suuri osa tulijoista oli nimenomaan naisia, joista monilla oli lapsia mukanaan. DaisyLadies aloitti ukrainalaisille perheille suunnatun kerhon jo 6. huhtikuuta ja pian sen jälkeen myös ensimmäisen suomen kielen alkeiskurssin Linnasmäen opiston avulla. Heti ensimmäisellä tapaamiskerralla kävi selväksi, että kurssille on kysyntää. Osallistujia oli niin paljon, että ryhmä jaettiin kahtia. Kumpikin ryhmä sai opetusta kolmena päivänä viikossa klo 11.30–14.00.

Syksyllä 2022 Muistolassa alkoi myös englannin kielen kurssi ukrainalaisille. Kyseessä ei ollut

aivan alkeiskurssi, vaan tunneilla keskityttiin kertaamaan perusasioita, laajentamaan sanavarastoa ja rohkaistuttiin puhumaan englantia. Opettajaksi saatiin Kirsi Hyrsky, joka oli aiemmin ollut mukana vapaaehtoisena suomen opettajana.

Ukrainalaiset naiset olivat erittäin motivoituneita oppimaan suomen kieltä, erityisesti siksi, että moni halusi saada Suomesta mahdollisimman pian töitä. Ukrainalaisille oppiminen oli sikälikin helpompaa, että kaikki olivat jo käyneet koulua kotimaassaan. Lähes kaikki löysivätkin pian opiskelutai työpaikan. Monille Suomesta on tullut pysyvä kotimaa.

Monet ukrainalaiset olivat tullessaan shokissa. Mutta pikkuhiljaa he aktivoituivat toimimaan järjestössä myös itse. Vuotta myöhemmin mukana toiminnassa oli päivittäin noin parikymmentä ukrainalaista, ja tapahtumat houkuttelivat mukaan useampiakin.

Suomen ja englannin lisäksi aineina olivat ATK, yhteiskunnalliset taidot, käsityöt ja asiakaspalvelu. Käytössä olivat myös opetuskeittiö ja -ompelimo.

Lisäksi järjestettiin teemaryhmätoimintoja liittyen muun muassa kulttuuriin, taiteeseen, liikuntaan, hyvinvointiin ja terveyteen.¹³³

19. toukokuuta 2022 järjestettiin lisäksi Ukrainalaiset keskuudessamme -seminaari. Tilaisuudessa puhuivat ukrainalaiset Anastasiia Valiavko ja Anna Krasna, jotka kertoivat sotaa paenneiden ukrainalaisten kokemista erilaisista traumaista ja niiden vaikutuksesta fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Aivoliitto ry:n psykologit Sari Hesselgren ja Timo Teräsahjo antoivat esityksessään konkreettisia työkaluja stressin ja vaikeiden tunteiden käsittelyyn. Tilaisuus tulkattiin ukrainaksi. Positiivista palautetta tuli runsaasti.¹³⁴

Ukrainalaisnaisille on lisäksi järjestetty infotilaisuuksia opiskelu- ja työpaikoista, päiväkodeista ja kouluista. Myös ukrainalaiset itse ovat päässeet DaisyKodin ompelimoon opettamaan ompelamista.¹³⁵

Keväällä 2022 kursseilla kävi noin 50 ukrainalaista, mutta kesän aikana monet muuttivat takaisin kotimaahansa tai löysivät töitä Suomesta. Elokuussa kursseilla kävi yhä 20–25 ukrainalaista.

Yhdistys järjesti keskusteluiltoja, joissa ukrainalaiset ja venäläiset voisivat tavata toisiaan. Tilaisuuksiin oli vaikeaa saada mukaan Suomessa asuvia venäläisiä, mutta tilaisuudet olivat kuitenkin hyödyllisiä paikalla olleiden ukrainalaisten kannalta.

- Sotaa ei pitäisi tuoda Suomeen. Ruohonjuuritason kohtaamisilla on suuri merkitys ennakkoluulojen hälventämisessä, Hissu totesi tuolloin.

- Tarkoitus on keskustella asioista naisina ja äiteinä. Ei meistä kukaan halua miestänsä tai lastaan sotaan.

Yhdistyksen ukrainalaiset naiset järjestivät Ukraina-päivän 17. helmikuuta 2023. Päivän aikana esiteltiin ukrainalaisia juhlia, ruokakulttuuria, perinnevaatteita ja historiaa sekä tietenkin maisteltiin ukrainalaisia herkkuja. Kyseinen päivä ei jäänyt ainoaksi.

Ukraina oli luonnollisesti vuonna 2022 toiminnan keskiössä, mutta muutkin kansallisuudet pääsivät esiin. DaisyLadies ry:n somalinaiset järjestivät somalikulttuurin päivän 16. syyskuuta. Ohjelmassa oli luento, somaliruuan maistelua, laulua, tanssia ja muotinäytöksiä.¹³⁶

Daisyt viettivät pikkujouluja 14. joulukuuta 2022. Juhlat alkoivat riisipuurolounaalla, jonka jälkeen siirryttiin DaisyKodin saliin. Juhlan aluksi jaettiin Vuoden Daisy -kunniamaininnat, jotka tänä vuonna saivat Suleykha Ali ja Rasha Aziz.

Vierellä Joulun juhlintaa DaisyKodissa joulukuussa 2022. Joulua juhlintaan joka vuosi riisipuuron, pienten lahjojen ja leikki-mielisten kilpailujen merkeissä.

Kuntouttava työtoiminta eli kuty

DaisyLadies aloitti syksyllä 2022 kuntouttavan työtoiminnan eli lyhyemmin kutyn. Toiminta on tarkoitettu pitkään työttömänä olleille maahanmuuttajanaishille, joiden on vaikea työllistyä puutteellisen kielitaidon vuoksi. Tavoitteena on parantaa suomen kielen taitoa, arvioida työ- ja toimintakykyä sekä edistää työllistymistä. Ryhmän osallistujat voivat myös tutustua muihin samassa tilanteessa oleviin ja laajentaa siten sosiaalista verkostoaan.

Toiminta auttaa asiakasta pääsemään töihin, koulutukseen tai työvoimapalveluihin. Tavoitteeseen päästään tukemalla asiakkaan elämänhallintaa ja toimintakykyä. Kuntouttavassa ryhmässä tutustutaan suomeksi eri ammatteihin, jotta työhön liittyvä sanasto kasvaa ja on mahdollista pohtia, mille alalle voisi kouluttautua tai työllistyä. Lisäksi ryhmässä jaetaan tietoa liittyen opiskeluun ja työnha-

kuun, esimerkiksi CV:n tekoon ja työhaastattelussa pärjäämiseen. ATK-tunneilla opetellaan tietokoneen käyttöä. Kokonaisvaltainen lähestymistapa, kannustus ja itsevarmuuden lisääminen ovat tärkeitä, kun asiakasta autetaan elämässä eteenpäin.

Kuntouttavassa työtoiminnassa oleva ei ole varsinaisessa työsuhteessa vaan asiakas. Hänellä ei siten ole työsuhteeseen liittyviä vastuita, mutta kylläkin velvollisuuksia ja oikeuksia. Asiakas osallistuu aktiivointisuunnitelman laatimiseen. Toimeentulonsa kuty-asiakas saa yleensä työttömyysetuudesta ja mahdollisesti myös toimeentulotuesta. Sen lisäksi maksetaan joko pieni kulukorvaus tai toimintaraha ja matkakorvaus. Kuty-päiviä on viikossa yhdestä neljään ja päivän pituus on 4–8 tuntia. Jakso on vähintään kolme kuukautta ja enintään 24 kuukautta pitkä. Kuty-toiminnan järjestämisestä vas-

Yllä ja viereisellä sivulla DaisyLadies osallistui keväällä 2023 kaupungin Knit 'n' tag Turku -tapahtumaan omalla värikkäällä neulegraffitilla, joka oli näytteillä kaupungin-kirjaston viereisessä puussa muutaman viikon ajan.

taavat hyvinvointialueet, joten hyvinvointialueen sosiaalityöntekijällä on kokonaisvastuu kuty-palveluprosessista.

Mitä sitten käytännössä tapahtuu, kun asiakas tulee kuntouttavaan työtoimintaan DaisyLadies ry:hyn? Ennen työn alkamista on jo ehtinyt tapahtua paljon. Henkilö on keskustellut oman virkailijansa kanssa Varhassa ja TE-keskuksessa. On tehty aktivointisuunnitelma tai työllistymissuunnitelma. Ensimmäisinä työpäivinä asiakas saa perehdytyksen päiväohjelmaan, tehtäviin ja paikan yhteisiin ohjeisiin. Tätä työtä ovat tekemässä kaikki daisyläiset, niin muut vastaavassa asemassa olevat asiakkaat kuin ohjaajat ja toiminnanjohtajakin.

DaisyLadies ry:ssä aamu alkaa yhteisöpalaverilla, jossa luodaan katsaus tulevan päivän ohjelmaan. Mitä luentoja tai toimintoja on tänään? Mitä kenkenkin on tarkoitus tehdä? Mikä on päivän ruoka? Onko jollakulla muita sovittuja tehtäviä muualla?

Palaverin jälkeisen aamujumpan jälkeen katsel-

laan suomenkieliset selkouutiset, joiden aiheista keskustellaan suomeksi. Samalla tutustutaan suomalaiseseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Tämä on myös loistavaa harjoitusta suomen kielen opintoihin, joita tehdään aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Suomenkieliset vapaaehtoiset saavat harjoitella ohjaustaitojaan muun muassa lukuharjoituksissa. Iltapäivän oppitunti koostuu erilaisista aktiviteeteista, joita suunnitellaan yhdessä. Niitä voivat olla esimerkiksi lakiasioihin perehtyminen oikeustieteen opiskelijoiden johdolla tai erilaiset käsityöt.

Kuntouttavaan työtoimintaan tulevat naiset kaipaavat ympärilleen muita vastaavassa elämäntilanteessa olevia ja ylipäätään lisää sosiaalisia kontakteja. Monet pohtivat edelleen, mihin oikeastaan haluaisivat elämässään ryhtyä. Osalla on jo takanaan työura entisessä kotimaassaan.

Jatkopolku ammatillisiin opintoihin ei välttämättä ole helppo, mutta kutyssä on mahdollista saada positiivisia kokemuksia, jotka auttavat uuden opinpolun kulkemisessa. Jos opiskelu ei kuitenkaan suju, muitakin mahdollisuuksia on. Osallisuuteen kannustetaan monin tavoin, joten kuty saattaa johtaa vaikkapa työkokeiluun tai palkkatuettuun työhön.¹³⁷

Naiset vaikuttajina

DaisyLadies ry on järjestänyt jo pitkään vaalipaneeleita kunta- ja eduskuntavaalien edellä. Tämä traditio on jatkunut edelleen myös 2020-luvulla, sillä on tärkeää saada äänioikeutetut maahanmuuttajanaiset vaikuttamaan oman asuinkunnan ja -maan asioihin. Ja ymmärtämään, että he todella voivat vaikuttaa politiikkaan. Monissa puolueissa onkin herätty asiaan.

Yllä DaisyLadies ry teki tutkimismatkan eduskuntaan 9. syyskuuta 2022.

Kuten jo aiemmin kerrottiin, DaisyLadies järjesti vaalipaneelin jo vuonna 2008 Uudenmaankatu 1:n tiloissa. Myös 2020-luvulla erilaisia vaalitilaisuuksia on ollut paljon. Vuoden 2021 ensimmäinen *DaisyNews*-lehden numero oli vaalinumero, jossa esiteltiin eri puolueet sekä joukko turkulaisia maahanmuuttajataustaisia kuntavaalien ehdokkaita.

Pääministeri Sanna Marin vieraili Turun kauppatorilla 18. maaliskuuta 2023. DaisyLadies lähti tapaamaan Marinia, koska on tärkeää näyttää maahanmuuttajille, että Suomessa naisetkin voivat päästä johtotehtäviin ja tekemään oikeasti merkittäviä päätöksiä. Torilla pitämänsä puheen jälkeen pääministerillä oli hetki aikaa käydä keskustelemassa DaisyLadies-lähetystön kanssa ja ottaa ryhmäkuva sekä muutamia selfieitä. Marinin kasvutarina Sokoksen myyjästä pääministeriksi oli monien mielestä erityisen inspiroiva.¹³⁸

Pari päivää myöhemmin yhdistyksessä kävi vierailulla kansanedustaja Saara-Sofia Siren yhdessä kampanjapäällikkönsä Krista Lahtisen kanssa. Sekä Marinin että Sirenin vierailut liittyivät lähestyviin eduskuntavaaleihin.

Kevään 2024 presidentinvaalien alla DaisyLadies ry lähetti kaikille ehdokkaille kyselyn, jonka vastaukset julkaistiin *DaisyNews*-lehdessä 1/2024. Lehdessä kerrottiin muutenkin tärkeää asiaa presidentinvaaleihin liittyen ja kannustettiin kaikkia äänestämään. Äänestämistä oli pohjustettu luentosarjalla, jossa käytiin läpi presidentille kuuluvat tehtävät ja valta-asema Suomessa, ajankohtaisia vaaleihin liittyviä asioita sekä kaikki ehdokkaat. Kurssi huipentui yhteiseen päiväretkeen Turun pääkirjastoon äänestämään ennakkoon vaalien ensimmäisellä kierroksella. Äänestämisen päälle juotiin perinteiset vaalikahvit kirjaston Sirius-kahvilassa.

Suomalainen vaalikulttuuri poikkeaa huomattavasti monien muiden maiden äänestystavoista, joten se voi jäädä monille ulkomaalaisille täysin vieraaksi. Esimerkiksi ennakkoäänestys on monissa maissa lähes tuntematon käytäntö. Yhteinen äänestysmatka teki äänestämisestä huomattavasti helpompaa.¹³⁹

Kevään 2025 kunta- ja aluevaalien edellä järjestettiin jälleen vaalipaneeli DaisyKodin tiloissa. Mukaan oli saatu kuuden eri puolueen ehdokkaita, jotka vastasivat puheenjohtajana toimineen Hülyan sekä yleisön kysymyksiin, jotka koskivat nimenomaan maahanmuuttajille tärkeitä aiheita.

Vierellä Tieto on valtaa. Tutustumassa Turun kaupunginkirjastoon syksyllä 2022.

Paneelin jälkeen tehtiin yhteinen äänestysreissu. Moni mukaan lähteneistä ei ollut ennen äänestänyt Suomessa, vaikka äänioikeus oli ollut jo kauan. Kaksi yhtä aikaa järjestettyä vaalia osoittautuivat tällä kertaa harvinaisen hankalaksi yhdistelmäksi kantasuomalaisillekin. Vaalien tuloksen selvittyä kävi ilmi, että Turun uuteen kaupunginvaltuustoon vuosiksi 2025–2029 oli tullut valituksi kuusi maahanmuuttajataustaista jäsentä. Se on selvästi enemmän kuin koskaan ennen.

Vaalien ja äänestämisen lisäksi suomalaiseen politiikkaan on pyritty vaikuttamaan muutenkin.

DaisyLadies ja Varsinais-Suomen NYTKIS ry (Naisjärjestöt Yhteistyössä) ovat järjestäneet Yhdessä Naisten Hyväksi -seminaareja vuodesta 2017 lähtien. Marraskuussa 2022 Kaupungintalolla järjestettyyn seminaariin osallistujille puhui muun muassa apulaiskaupunginjohtaja Elina Rantanen.

Marraskuussa 2023 DaisyLadies ja NYTKIS ry haastoivat kaikki naisjärjestöt ja naistyötä tekevät tahot nostamaan esiin naisten ja tyttöjen arkielämään, hyvinvointiin, asemaan ja oikeuksiin liittyviä ajankohtaisia epäkohtia ja ehdottamaan tekoja niiden ratkaisemiseksi.

Samana vuonna DaisyLadies oli saanut Turun kaupungin Asukasbudjettiäänestyksessä apurahan monikielisen neuvontapisteen toteuttamiseksi. Tarkoituksena oli auttaa perheitä, jotka tarvitsevat tukea, neuvontaa ja palveluohjausta muun muassa koettuun väkivaltaan tai sen uhkaan liittyvissä asioissa sekä muissa arkeen liittyvissä ongelmatilanteissa. Tällaiselle neuvontapistetoiminnalle havaittiin olevan erittäin suuri tarve. Neuvontaa haettiin muun muassa perheväkivaltaan, avioeroon, huoltajuuksasioihin ja oleskelulupaan liittyen.¹⁴⁰

Seminaarissa annetun haasteen tarkoituksena

Yllä Vaalipaneeli DaisyKodin tiloissa keväällä 2025.

oli saada laajaa julkisuutta naisten elämään liittyville epäkohdille. Huhtikuussa 2024 haastekampanjan aikana esiin nousseet asiat kerättiin yhteen ja vietiin eteenpäin Eduskunnan naisasioita hoitaville tahoille. Tarkoituksena oli viedä tietoa haasteen aikana kerätyistä epäkohdista edelleen myös kaupunkien ja kuntien päättäjille.

Marraskuussa 2024 DaisyLadies järjesti Valtion virastotalossa Turussa jo kuudetta kertaa Yhdessä Naisten Hyväksi -seminaarin, jonka teemana oli tällä kertaa ”Naisten ja tyttöjen elämään liittyvät ajankohtaiset epäkohdat”.

Seminaarin tavoitteena oli tuottaa kehitysideoita naisten ja tyttöjen hyvinvoinnin edistämiseksi niin Turussa kuin muuallakin Pohjoismaissa. Seminaariin suomalaisina puhujina olivat muun muassa Turun apulaiskaupunginjohtaja Mirka Muukkonen, Naisjärjestöjen keskusliiton puheenjohtaja Anniina Vainio sekä vammaisneuvoston puheenjohtaja Selinä Nera. Loppukeskustelussa puhuttiin

siitä, mitä naisten hyvinvoinnin edistämiseksi ai-
van konkreettisesti voidaan tehdä.

Seminaareissa on noussut esiin monia tärkeitä asioita. Tasa-arvo edellyttää kolmannen sektorin huomioimista tarjoamalla resurssit toimintaan. Naiset on saatava mukaan poliittiseen päätöksentekoon, mikä edesauttaa rauhaa ja turvallisuutta. Äitien työllisyyteen ja koulutukseen tulee panostaa, sillä se parantaa koko perheen hyvinvointia. Työelämän joustavuutta olisi parannettava, jotta naisten olisi helpompaa saavuttaa taloudellinen itsenäisyys. Naisten tulee ymmärtää paremmin nykyistä digitaalista maailmaa saadakseen tietoa ja yhteyksiä muualle maailmaan. Kaupungin tulee tukea turvallisia matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, kuten Muistojen Kotia. Myös miehet pitäisi ehdottomasti saada mukaan tasa-arvoa ajavaan toimintaan.

Taikapuodin käsityöt

Keskiviikkona 15. marraskuuta 2023 DaisyLadies juhlisti pitkään valmistellun käsityökauppa Taikapuodin avajaisia. Taikapuoti oli ennen ollut Muis-
tolassa, mutta nyt se sai paljon laajemmat tilat uudesta rakennuksesta. Samalla pidettiin Cafe-Daisyn joulumyyjäiset, joiden yhteydessä oli myös joulukorttipaja, jossa asiakkaat saivat askarella joulukortteja yhdessä Daisyjen kanssa. Paikalle oli hankittu joulukuusi ja taustalla soivat joululaulut.

Käsityökaupan avaamista oli suunniteltu jo pitkään. Kauppaan oli tehty kuukausien ajan erilaisia käsitöitä ja tekstiilejä, jotta hyllyt olisivat avajaisissa täynnä. Taikapuotiin oli myös hankittu uudet hyllyt ja koko tila oli järjestetty uudelleen ja somistettu myyntikuntoon. Huomattava muutos saatiin aikaiseksi verhoilemalla hyllyjen takaosa

Yllä Moni turkulainen ei vielä tiedä, miten hienoja käsitöitä Taikapuodissa on myynnissä.

Vierellä Taikapuoti sai syksyllä 2020 uudet tilat DaisyKodin talosta.

valkoisella kankaalla. Kauniissa myymälässä käsitöt pääsevät oikeuksiinsa ja herättävät ihastusta.

Samaan aikaan myyntiin tulivat uudet DaisyLadies-tuotteet, joita olivat t-paita, kangaskassi ja 12-osainen postikorttisarja, jotka olivat kaikki turkkilaistaiteilija Sema Yaranonan käsialaa.¹⁴¹ Sen jälkeen myyntiin on tullut paljon lisää tuotteita.

Taikapuodin yhteydessä toimii myös ompelimo, jossa tehdään korjausompelua ja tilaustöitä. Taikapuoti on avaamisen jälkeen ollut auki arkisin klo 10–14 eli samaan aikaan kuin CaféDaisy ja ompelimo. Sen toiminta on hiljaisen alun jälkeen vilkastunut huomattavasti. Opetusompelimo ottaa vastaan asiakkaiden korjaustöitä ja tarjoaa ompelijan ammatista kiinnostuneille paikan saada käytännön työkokemusta ompelimotyöstä.

Salon Taitokeskuksen galleria Kompuukissa oli lokakuusta joulukuuhun 2023 esillä hieno ”Made in Finland”-näyttely, joka koostui DaisyLadies ry:n naisten tekemistä monikulttuurisista taideteoksista ja käsitöistä. Näyttely sisälsi käsitöitä, jotka edustivat monien eri maiden kulttuureita. Niiden tekijät olivat muuttaneet Suomeen muun muassa Turkista, Thaimaasta, Iranista, Ukrainasta, Afganistanista, Irakista ja Brasiliasta, kaikkiaan yli 15 eri maasta.

Esillä oli virkattuja ja neulottuja esineitä, kuten pöytäliinoja, villapuseroita, tossuja ja jopa kalanmuotoinen matto! Näyttelyssä oli esillä myös koruja ja maalauksia. Yksi näkyvimmistä esineistä oli kukkakimppu sekä helmistä ja pienistä läpinäkyvistä palloista tehty maljakko, joka kauempaa katsottuna näytti olevan lasia.¹⁴²

Yllä Kansainvälinen kevätkarnevaali valtasi jälleen
Maailmanpuutarhan kesäkuun alussa 2023.

DAISYLADIES TÄNÄÄN

DaisyLadies on kulkenut pitkän matkan 2000-luvun alun pienestä keskustelukerhosta merkittäväksi maahanmuuttajien yhdistykseksi, jonka toiminta on laaja-alaista ja vakaalla pohjalla. Uudet vakituiset työntekijät ja uudet tilat ovat mahdollistaneet toiminnan nousemisen aivan uudelle tasolle.

Työtä naisten hyväksi

Yhdistys saa toimintaansa ja eri projekteihin rahoitusta monilta eri tahoilta. Viimeisen kymmenen vuoden ajan rahoitusta on tullut varsin tasaisesti erityisesti Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä (ns. Stea-avustus). Talvella 2024 Stea-avustusten myöntäminen oli pahasti myöhässä, mikä aiheutti ongelmia monissa suomalaisissa yhdistyksissä. Myös DaisyLadies joutui ottamaan lainaa tammikuun kuluerien kattamiseen. Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta sai avustukset lopulta hyväksyttyä helmikuun lopulla, kun yleensä ne jaettiin tammikuussa. Päätös turvasi jälleen DaisyLadies ry:n vuoden 2024 rahoituksen. Kaupungilta vuosittain saatava avustus kuluu kokonaan tilavuokrien maksamiseen, joten siitä ei riitä toiminnan pyörittämiseen.

DaisyLadies oli mukana Akatemiatalossa 7. helmikuuta 2024 pidetyssä rekrytointitapahtu-

massa näytteilleasettajana. Tapahtuman järjestivät Varsinais-Suomen TE-toimisto, EURES, Turun kaupunki, International House Turku ja Työpiste. Maksuton tilaisuus oli suunnattu työnhakijoille kaikista taustoista. Tapahtuma oli hyvin suosittu ja talo aivan täynnä innostuneita henkilöitä jonottamassa tapaamaan eri alojen työnantajia.

DaisyLadies ry mainosti tapahtumassa työ- ja harjoittelumahdollisuuksia CafeDaisyssä, pitopalvelussa ja ompelimossa. Esittelypiste herätti paljon kiinnostusta, ja mukana olleet esitteet jaettiin hetkessä. DaisyLadies sai mahdollisuuden tutustua motivoituneisiin henkilöihin, erityisesti Turkuun äskettäin muuttaneisiin maahanmuuttajanaisiin, jotka etsivät työmahdollisuuksia ja harjoittelupaikkoja osana kotoutumisopintojaan. Työmessujen kaltaiset tapahtumat antavat heille toivoa ja innostusta työllistymiseen.¹⁴³

Yllä vasemmalla Mira Reunanen, Leila Sheik Abdulle ja Madiha Hussain Akatemiatalossa järjestetyssä rekrytointitapahtumassa helmikuussa 2024.

Yllä oikealla Tutustumassa Wäinö Aaltosen museon näyttelyyn vuonna 2024.

Alla ATK-opetusta vuodelta 2024.

Tietokoneet ja älypuhelimet ovat oleellinen osa nykymaailmaa ja työelämää, joten niiden käyttö on lähes pakko hallita. Siksi DaisyLadies ry:n vuonna 2024 järjestämä ATK-kurssi osoittautui hyvin tärkeäksi. ATK-kurssi oli suunniteltu naisille, joilla ei välttämättä ollut aikaisempaa kokemusta tai tietämystä tietokoneista. He tulivat kahdesti viikossa tutustumaan tietokoneiden ja muiden laitteiden käytön perusasioihin. Kurssilla opittiin käyttämään keskeisiä ohjelmia, kuten Microsoft Office ja Excel. Välillä tehtiin tutustumiskäyntejä erilaisiin hyödyllisiin kohteisiin kuten muun muassa kaupunginkirjastoon tai museoihin.

Opetuksesta saatu palaute oli erinomaista, sillä kurssilla pystyi oppimaan perusasiat ilman pelkoa tai arvostelua. Monet olivat aikaisemmin aina joutuneet pyytämään neuvoa puolisolta tai lapsiltaan. Kurssin jälkeen dokumenttien avaaminen ja viesteihin vastaaminen onnistui itsenäisesti. ATK-kurssilla opetettiin suomeksi, mutta tukea on ollut saatavilla myös englanniksi ja ukrainaksi.¹⁴⁴

Talvella 2024 yhdistykselle etsittiin uutta logoa entisen päiväkakkaralogon tilalle. Valituksi tuli logo, jonka on suunnitellut ja toteuttanut 22-vuotias media-alan opiskelija Heli Penkkimäki. Hänen logossaan päiväkakkara muodostaa naisen pään ympärille afrokampauksen. Logon värejä ja kokoa on helppo muunnella eri tarpeisiin. Valinnan suoritti talon omista työntekijöistä koostunut raati.

Yllä vasemmalla Uuden logon suunnitellut Heli Penkkimäki esittelee mustavalkoista versiota DaisyLadies ry:n liikemerkistä.

Yllä oikealla DaisyLadies oli mukana Turun uusitun Kauppatorin avajaisviikon järjestöpäivässä 20. syyskuuta 2022. Halukkaat saivat käteensä hennatatuoinnin, joita teki Leila Sheik Abdulle.

Vierellä CafeDaisyn kahvila vuoden 2023 kevätkarnevaalissa.

Yllä vasemmalla Turun seudun senioriopettajat tulivat joukolla mukaan toimintaan vuonna 2023. Heidän vetämissään keskustelukerhoissa on käsitelty monenlaisia tärkeitä asioita.

Yllä oikealla Uusien harrastusten testausta: luistelua Kupittaalla talvella 2024.

Kerran kuukaudessa järjestetään kaikille avoin hemmottelupäivä, jonka ohjelmaan sisältyy muun muassa hierontaa, kasvo- ja käsihoitoja, rentoutumisharjoituksia, hennatatuointeja, kampausten tekoa, kynsien laittamista sekä paljon muuta mukavaa toimintaa. Päivä on monille tärkeä henkireikä arjen keskellä.

Naistenpäivä

DaisyLadies järjestää joka vuosi kansainvälisen naistenpäivän kunniaksi värikkään kulkueen Muistolasta jokivartta pitkin Kauppatorille. Perinne on jatkunut jo 2010-luvun alusta lähtien. Sitä ennen oli jo järjestetty naistenpäivän seminaareja. Päivästä on tullut yhdistyksen väelle erityisen tärkeä, koska naisten oikeudet ja voimaannuttaminen ovat koko toiminnan keskiössä. Kulkueen osallistujat toivottavat vastaantulijoille hyvää naistenpäivää, jakavat kukkia, karamelleja ja esitteitä yhdistyksen toiminnasta. Näin DaisyLadies levittää Turkuun naistenpäivän sanomaa.

Esimerkiksi maaliskuussa 2024 järjestelyt aloitettiin tuttuun tapaan jo monta päivää aiemmin. Kulkuetta varten askarreltiin naistenpäivään sopivia kylttejä, joiden tekstien teemoina olivat muun muassa rauha, tasa-arvo ja naiseuden ylistäminen. Lisäksi kaikki tekivät kartongis-

ta sydämen, johon kirjoittivat oman kotimaansa nimen. Kulkueeseen luotiin myös soittolista eri maiden tanssihiteistä. Kulkueen kruunasivat liljat höyhenruusu-hiuspantakoristeet sekä värikkäät paperikukat, joita yhdistyksen thaimaalainen ompelija Manthana Raevaara oli tehnyt kaikille kulkueeseen osallistuville jaettaviksi vastaan tulijoille. Tämä värikäs, iloinen ja äänekäs joukko todella erottui maaliskuun harmaassa katukuvassa.

Kulkue marssi jokirannasta ensin kaupungintalon pihalle ja sieltä Kauppatorin siintymislavalle.

Tunnelma oli huipussaan, kun lavalla tanssittiin hittien tahdissa. Kulkue on loistava tapa saada nä-

Yllä Naistenpäivän näkyvä ja kuuluva kulkue 3. maaliskuuta 2025.

kyvyyttä ja juhlia naiseutta sekä korostaa naisten oikeutta olla esillä näkyvästi julkisella paikalla. Suomessa kaikki saavat liikkua missä haluavat ja esittää omia mielipiteitään. Se ei kaikkialla maailmassa ole itsestään selvää. Naistenpäivän kulkue valtaa katutilan rohkeasti tanssien ja iloiten.¹⁴⁵

Daisy juhliivat naistenpäivää jälleen maaliskuussa 2025 ja perinne tulee jatkumaan myös tulevaisuutena.

Lisää hienoja palkintoja

Yllä Hissu ja Sofia kävivät Wiurilan kartanossa noutamassa Varsinais-Suomen kulttuurirahaston DaisyLadies ry:lle antaman palkinnon toukokuussa 2023.

Toukokuussa 2023 Varsinais-Suomen kulttuurirahasto myönsi DaisyLadies -yhdistykselle 10 000 euron palkinnon ”pitkäaikaisesta ja monipuolisesta kulttuurityöstä maahanmuuttajanaisten hyväksi”.

Turun Sanomien mielestä palkinto olisi voinut olla myös Hissun henkilökohtainen elämäntyöpalkinto vuosikymmeniä jatkuneesta kulttuurityöstä maahanmuuttajanaisten hyväksi, mutta hän ei missään tapauksessa halunnut omia tunnustusta vain itselleen.¹⁴⁶ Kyseinen palkinto mahdollisti tämän kirjan tekemisen yhdistyksen 25-vuotisjuhlan kunniaksi.

Syksy 2024 päättyi myös erittäin hienoon kunnianosoitukseen. DaisyLadies ry oli ehdolla Planin tyttöpalkinnon voittajaksi. Plan International on lastenoikeusjärjestö, joka pyrkii parantamaan erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tyttöjen elämää. Plan jakaa vuosittain tyttöpalkinnon Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa ja vuonna 2024 ensimmäistä kertaa myös Suomessa. Palkinnon tavoitteena on nostaa esiin henkilöitä, ryhmiä ja organisaatioita, jotka tekevät merkittävää työtä tyttöjen oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Työn tulee tähdätä tyttöihin kohdistuvien ihmisoikeusloukkausten lopettamiseen ja sen takaamiseen, että tytöille kaikessa heidän moninaisuudessaan taataan oikeus suojeluun ja valinnanvapauteen.

Plan valikoi kaikista ehdokkaista viiden finalistin kärkeen, joista tuomaristo valitsi voittajan. Tuomariston jäsenet olivat kaikki henkilöitä, jotka edistävät yhteiskunnan eri aloilla ihmisoikeuksia

Yllä vasemmalla Taiteen edistämiskeskus Taiken vuonna 2024 antama apuraha mahdollisti DaisyLadies ry:n taideprojektiin.

Yllä oikealla DaisyLadies sai syksyllä 2024 Plan International -järjestön kunniamaininnan naisten hyväksi tehdystä työstä.

ja sukupuolten tasa-arvoa. Tuomariston puheenjohtajana oli kansanedustaja Fatim Diarra (vihr.). Palkinnon voitti Mimmit koodaa -ohjelma, jonka tavoitteena on parantaa tasa-arvoa teknologia-alalla. Tuomaristo päätti kuitenkin myöntää myös erityisen kunniamaininnan yhdelle loistavista finalisteista. Kyseessä oli tietenkin DaisyLadies ry. Kunniamaininta myönnettiin nimenomaan yhdistyksen tekemästä ruohonjuuritason työstä naisten auttamiseksi. Palkintojen saajat julkistettiin juhlatilaisuudessa Radisson Blu Seaside Helsingissä 10. lokakuuta 2024. Daisyt osallistuivat tilaisuuteen isolla joukolla ja palkinto oli todella mieluista.¹⁴⁷

Vierellä DaisyLadies ry:n hallitus vuonna 2025: Hissu Kytö, Laura Bergvall, Eija Ketola ja Galina Demidova. Kuvasta puuttuvat Pirkko Kunnari ja Kirsi Hyrsky.

Hallitustoimintaa

DaisyLadies ry:n hallituksessa on vuoden 2003 jälkeen toiminut kymmeniä maahanmuuttajataustaisia ja suomalaisia henkilöitä, joista useimmat ovat olleet muutenkin aktiivisesti mukana yhdistyksen toiminnassa. Hülja Kytö oli ensimmäinen puheenjohtaja, sen jälkeen puheenjohtajana toimi muutaman vuoden ajan Espanjasta muuttanut Begonia del Barrio ja hänen jälkeensä Mirja Koivun-alho. Vuodesta 2015 lähtien puheenjohtajana on ollut Laura Bergvall. Vuonna 2025 muut hallituksen jäsenet ovat Hülja Kytö, Galina Demidova, Eija Ketola, Pirkko Kunnari ja Kirsi Hyrsky.

– Yhdistyksen ydinkysymys on se, mitä voimme tehdä naisten hyväksi. Kukaan ei aja maahanmuuttajanaisten asiaa, ellemmme me sitä tee, Laura Bergvall sanoo.

Ruotsista takaisin Suomeen muuttanut Bergvall on ollut mukana toiminnassa vuodesta 2009 alkaen. Aluksi vapaaehtoisena suomen kielen opettajana ja pian myös yhdistyksen hallituksessa. Alusta alkaen vaikutuksen teki se, miten yhteisöllistä toiminta oli. Kaikki tulijat otettiin avosylin mukaan ja naiset olivat valtavan ystävällisiä ja vieraanvaraisia. Lounasevää jaettiin kaikkien kesken ja yhteistä keskusteltavaa oli paljon.

– Naisten on päästävä elämässä eteenpäin. Täällä nainen voi olla oma itsensä, tavata samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä ja kokeilla erilaisia uusia asioita, kuten käsitöitä, ruoanlaittoa ja monenlaista opiskelua. On valtavan tärkeää, että naiset pääsevät välillä pois kotoa toteuttamaan itseään, Bergvall sanoo.

Vierellä CafeDaisyn emäntä Tahereh Gol Giri valmistamassa turkkilaisia fetapinaattipiirakoita. Tahereh on ollut mukana DaisyLadies ry:n toiminnassa jo pitkään ja myös yhdistyksen hallituksessa 2010-luvulla.

DaisyLadies vuonna 2025

DaisyLadies ry:n toiminta on nykyään erittäin vahvalla pohjalla. Yhdistyksen kohderyhmiä ovat erityisesti työikäiset maahanmuuttajanaiset, iäkkäät maahanmuuttajanaiset sekä kantasuomalaiset, joita ovat vapaaehtoistyöntekijät sekä ryhmätöimintaan osallistuvat iäkkäät suomalaiset. Kaikkien kohderyhmien kävijämäärät ovat olleet nousussa koko 2020-luvun ajan.¹⁴⁸

Vuonna 2025 DaisyLadies ry:llä on neljä vakituisesti palkattua työntekijää. Hissu Kytö on toiminnanjohtaja, jolla on edelleen vastuu yhdistyksen päivittäisestä toiminnasta. Sofia Henttunen on tiedottaja sekä toimistos sihteeri ja Mira Reunanen vastuuohjaaja. CafeDaisyn toiminnasta vastaa Tahereh Gol Giri, jonka aikana kahvilaravintolan taso on noussut huomattavasti ja siitä on tullut

Turussa tunnettu lounaspaikka. Kenenkään työpäivissä ei ole kuolleita hetkiä!

Heidän lisäksi yhdistyksessä työskentelee iso joukko muita ohjaajia, opettajia ja työharjoittelijoita. Yhdistyksellä on myös käytössään runsaasti vapaaehtoisia työntekijöitä, muun muassa opettajia, lakimiehiä ja psykologeja. Vuonna 2024 DaisyLadies ry:n toiminnassa oli mukana 89 vapaaehtoista. Työkokeilijoita ja harjoittelijoita oli vuoden aikana yhteensä 172.

Sofia Henttunen tuli töihin DaisyLadies-yhdistykseen keväällä 2017. Hän oli tutustunut Hissuun kaupunginosaviikkojen hallituksen kokouksissa ja äkkiä tarjolla oli suorastaan unelmatyöpaikka. Tiedottajana hän saa tehdä todella monenlaisia töitä, eikä kahta samanlaista työpäivää ole. Suuri

Yllä Muistojen kodin sisäänkäynti löytyy osoitteesta Linnankatu 41.

osa työajasta kuluu *DaisyNews*-lehden tekoon, mutta työnkuvaan kuuluu myös tiedotteiden tekemistä, sähköpostiliikenteen hoitamista, sihteerin töitä, hankehakemusten laatimista ja hankkeista raportoimista, budjetin seuranta, tapahtumatuoantoa ja paljon muuta.

– Meillä on täällä todella hyvä tiimi, joka on samalla aaltopituudella. Töihin tuleminen on ilo, koska asiat hoituvat. Lehden taittaminen on suosikkityötäni, mutta lehteä on tekemässä iso joukko muitakin. Lehteä olen tehnyt vuodesta 2021 lähtien. Erittäin tärkeässä osassa on apurahojen hakeminen eri projekteille sekä niistä raportoiminen, Henttunen kertoo.

– Toimintaa uudistetaan ja laajennetaan jatkuvasti. Riippuu siitä, mitkä ryhmät kulloinkin ovat aktiivisimmin mukana. Viime aikoina toimintaan on jälleen tullut mukaan lisää iäkkäitä ihmisiä, jolle järjestetään erilaista aktiviteettia, Henttunen kertoo.

Mira Reunanen (ent. Jyläskoski) aloitti työt yhdistyksessä vuonna 2021 ja on toiminut vastuuhjaajana jo vuosien ajan. Hänen työhönsä kuuluu muun muassa lukujärjestyksen koordinoiminen, jotta eri yhteistyötahojen toimijat tietävät milloin tulla paikalle. Vastuuhjaajan työhön kuuluu projekteissa toimivien ohjaajien mentorointi sekä työharjoittelijoiden työsopimusten tekeminen. Vastuuhjaaja myös varmistaa, että asiakkaitten jatkopolku on selvillä DaisyLadies ry:n koulutusten jälkeen. Apua tarvitaan paljon muun muassa erilaisten hakemusten ja CV:n tekemisessä. Ja toimittajataustasta on ehdottomasti hyötyä, koska tekstiä syntyy paljon ja myös oikoluettavaa riittää.

– Kaikki, jotka tulevat mukaan, haastatellaan ensin. Selvitetään, mitä taitoja heillä on. Usein ne ovat sellaisia, joista ei ole mitään todistusta tai ne eivät pohjaudu koulutukseen: käsitöitä, ruoanlaittoa, taidetta. Jokainen osaa jotakin ja kaikille laaditaan oma urapolku.

– DaisyLadyillä on jatkuvasti monenlaisia työntekijöitä. Osa tekee vapaaehtoistyötä, osa suorittaa harjoittelujaksoa, jotkut ovat työkokeilujaksolla ja toiset saavat palkkatukea. Moni ei pysty olemaan täysillä työmarkkinoiden käytettävissä, mutta voi silti tehdä erilaisia työtehtäviä yhdistyksessä ja parantaa samalla kielitaitoaan. Näiden työskentelyjaksojen jälkeen töiden hakeminen on huomattavasti helpompaa, kun CV:ssä on jo täytetty, Reunanen sanoo.

Tulijoita olisi enemmän kuin voidaan ottaa, sillä Turussa on paljon maahanmuuttajia, jotka ovat vielä työmarkkinoiden ulkopuolella,

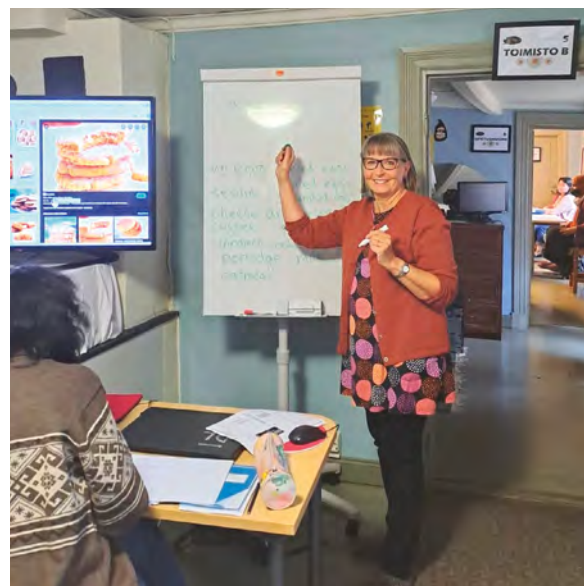
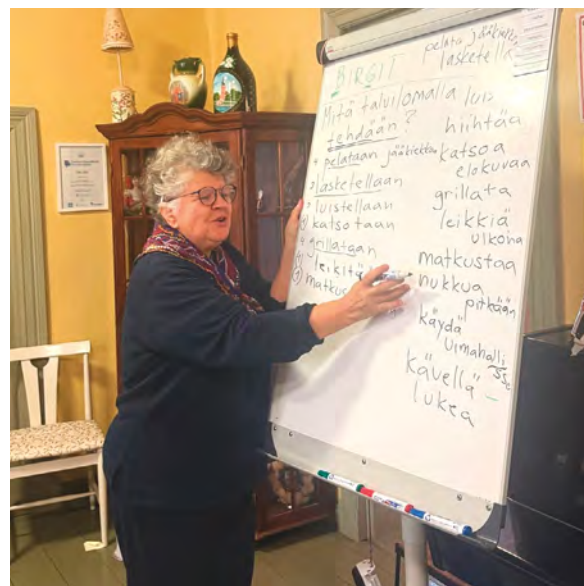
usein juuri puutteellisen kielitaidon takia. Yhden ulkomailta saapuvan työntekijän mukana tulee yleensä koko perhe, joten myös heidät olisi kotoutettava ja autettava työelämään. Ulkomaalaisille työntekijöillehän on kova tarve. Mutta kielen oppiminen vie parhaassakin tapauksessa vuosia.

DaisyLadiesin suomen kielen opetuksen järjestää Linnasmäen opisto, aikaisemmalta nimeltään Turun kristillinen opisto, jonka kanssa DaisyLadies on tehnyt yhteistyötä alusta alkaen. Aamupäivän ryhmät ovat aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen kursseja. Lisäksi Ukrainan naisille on iltapäivisin oma suomen kielen ryhmänsä. Tarkoitus on oppia tavallista elämässä tarvittavaa käyttökieltä, jolle on käyttöä kaupassa, virastoissa ja kaupungilla liikkua. Samalla opitaan suomalaisen yhteiskunnan erityispiirteitä. Ryhmissä kannustetaan erityisesti keskusteluun.

– Edelleen keväällä 2025 ukrainalaisia muuttaa Turkuun koko ajan. Kielikursseille on jatkuvasti suurta kysyntää, koska tulijat haluavat oppia edes suomen kielen alkeet. Tälläkin hetkellä on menossa kurssit aamupäivällä ja iltapäivällä, joissa molemmissa on noin 15 opiskelijaa, sanoo Nataliya Myllylä, joka on asunut Suomessa jo pitkään ja toiminut ukrainalaisten maahanmuuttajien ohjaajana vuosien ajan.

Talvella 2025 ukrainalaisille opetti suomea Elina Rajala kolme päivänä ja Arja Hämäläinen kahtena päivänä viikossa. Tarpeen mukaan opettajaksi tuli myös Birgit Naue, jolla on jo pitkä kokemus suomen alkeiden opettamisesta ulkomaalaisille.

– En järjestä mitään toimintaa vain siksi, että se on hyvää. Haistelen, mitä ihmiset toivovat ja jutellaan yhdessä, mitä ihmisten mielissä on. En myöskään koskaan tee yksin vaan aina heidän kanssaan, Hülya kiteyttää yhdistyksen ydinajatuksen.

Yllä Birgit Naue (yllinnä) ja Kirsi Hyrsky ovat opettaneet suomea ja englantia DaisyLadyille jo vuosien ajan. Hyrsky kuuluu myös yhdistyksen vuoden 2025 hallitukseen.

Yllä DaisyLadies ry:n naiset juhlistamassa suomen kielen opettajana toimineen Elina Rantalaisen viimeistä työpäivää huhtikuussa 2025.

Somalialainen Leila Sheik Abdulle muutti Suomeen teini-ikäisenä vuonna 2006 pakoon sota. Kouluun pääsevät Somaliassa vain ne, joiden perheellä on tarpeeksi rahaa. Somaliasta tulee ihmisiä Suomeen jatkuvasti, sillä sodan väkivalta jatkuu eikä maassa ole turvallista asua. Suomen kieli on kaikille somaleille vaikeaa, mutta erityisesti iäkkäimmille ihmisille, jotka eivät ole ennen opiskelleet. On suuri asia, että he oppivat edes muutaman sanan, joita voi käyttää kaupassa tai virastossa.

Myöskään Leila ei tullessaan osannut sanaakaan suomea tai englantia. Kulttuurishokki oli valtava. Hän ei ollut koskaan edes nähnyt valkoihoisia ihmisiä lumesta puhumattakaan. Peruskoulun hän kävi vastaanottokeskuksessa ja samalla hän oppi myös kielen.

DaisyLadies ry:n toimintaan Leila löysi tiensä vuonna 2021. Hän toimi aluksi tulkkina ja muun muassa Käsi Kädessä -hankkeessa. Leila on myös

opettanut jo muutaman vuoden ajan DaisyLadies-yhdistyksessä suomea muille somalialaisille maahanmuuttajille sekä toiminut tulkkina.

– Eniten kielitaitoni on kehittynyt juuri työssä muiden maahanmuuttajanaisten ohjaajana, hän sanoo.

Loppuvuodesta 2024 DaisyLadies ry kutsui maahanmuuttajataustaisia juristeja ja oikeustieteen opiskelijoita mukaan yhteiseen projektiin. Tarkoituksena oli hyödyntää oikeustieteen osaajia kehittämään yhdessä uutta toimintamallia, jossa kotimaassa hankittua oikeustieteen osaamista voisi hyödyntää Suomessa. Tavoitteena oli myös työstää tietopakettia oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa sekä eri kulttuureihin liittyvistä tabuista, tavoista, uskonnollisista laeista ja niiden rikkomisesta seuraavista rangaistuksista. Asioista, joista juristien on tärkeää olla tietoisia maahanmuuttajataustaisia asiakkaita kohdatessa. Tapaamisissa on mahdollista myös verkostua ja saada vertaistukea samassa tilanteessa olevilta.

Daisy Neuvontapalvelu aloitti tammikuussa 2025. Se auttaa asiakkaita missä tahansa mielen terveyteen, hyvinvointiin ja oikeudellisiin asioihin liittyvissä ongelmissa. Neuvontapalvelu voi auttaa esimerkiksi vero- ja rikosasioissa, avioliittoon liittyvissä kysymyksissä sekä oleskelulupa- ja kansalaisuusasioissa.

Alkuvaiheessa mukaan toimintaan on ilmoittautunut kymmenen lakimestä, juristia ja mielen terveyden asiantuntijaa. Oikeudellista neuvontaa antavat Ukrainasta, Venäjältä, Kosovosta, Perusta, Iranista, Afganistanista ja Kurdistanista lähtöisin olevat juristit. Mielenterveysneuvontaa ovat puolestaan antamassa Pakistanista, Ukrainasta ja Romanian kotoisin olevat mielenterveystyön ammattilaiset. Neuvoja saa siis todella monilla eri

kielillä ja palvelulle onkin jo ollut suurta kysyntää. Etävastaanotto onnistuu koko Suomesta. Daisy Neuvontapalvelun rahoitus vuodelle 2025 saatiin Turun kaupungin Asukasbudjetista, jonka saajat päätetään yleisöäänestyksen perusteella.¹⁴⁹

– Haluan erityisesti lisätä juuri neuvontapalvelutoimintaa. Maahanmuuttajataustaisten ihmisten määrä kasvaa Turussa nopeasti, joten palvelulle on entistä enemmän käyttäjiä. Erityisesti olen huolissani nuorista, joilla on nykymaailmassa vaikeaa. Arvomaailma on viime vuosina koventunut ja varsinkin mielenterveyspalveluille on paljon tarvetta. Nimenomaan palveluille, joissa ymmärretään eri kulttuuri-taustoista tulevien ihmisten tarpeita, Hülya kertoo.

– Kaipaamme Suomeen erityisesti vanhusten arvostusta. Monessa muussa kulttuurissa iäkkäitä ihmisiä kunnioitetaan, mutta Suomessa ei nykyään niin ole, Hülya sanoo.

Vuosi 2025 – ja tulevat vuodet – ovat täynnä tapahtumia. Vuoden 2025 aikana DaisyLadies ry muun muassa toteuttaa taidehankkeen, jota varten on saatu rahoitus Taiteen edistämiskeskukselta. Hankkeen tarkoituksena on maahanmuuttajanaisten itsetuntemuksen, kulttuurisen osaamisen ja integraation tukeminen taiteen keinoin.

Yllä Neuvontapalvelun naiset vuonna 2025, valmiina vastaamaan kysymyksiin.

Yllä DaisyLadies ry jakoi keväällä 2025 ensimmäistä kertaa 50 euron suuruisia stipendejä yläkouluikäisille oppilaille.

Uudistuva kotoutuminen?

Suomalaista kotouttamispolitiikkaa on ollut ole-massa jo yli neljännesvuosisadan ajan. Sinä aikana lakia on muutettu useaan otteeseen. Kotouttamisen päävastuukin on siirtynyt ministeriöstä toi-seen. Päälinjat ovat kuitenkin pysyneet samana. Käytännön toiminnasta suuri osa on erilaisia pro-jekteja, joilla on määräaika- ja rahoitus. Näitä projekteja toteuttavat myös eri yhdistykset, kuten DaisyLadies ry.¹⁵⁰

Uudistettu kotoutumislaki tuli voimaan vuoden 2025 alussa yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa. Vastuu kotoutumispalveluiden järjestä-misestä siirtyi nyt kokonaan kunnille. Uudistuksen

tarkoituksena on vahvistaa työvoiman ulkopuo-lella olevien maahanmuuttajien kotoutumista, selkeyttää eri toimijoiden vastuita sekä vahvistaa monialaista yhteistyötä eri järjestöjen ja työnanta-jien kanssa. Erityisesti halutaan parantaa maahan-muuttajien kielitaitoa, työllisyyttä ja osallisuutta yhteiskuntaan – eli juuri samoja asioita, joita Daisy-Ladies on ajanut jo 25 vuoden ajan.¹⁵¹

Alkuvaiheessa uudistus on aiheuttanut muita-kin kuin positiivisia muutoksia ja paljon epäsel-vyyksiä. Esimerkiksi yhdessä työpaikassa voi enti-sen kuuden kuukauden sijaan olla enää vain kaksi kuukautta, mikä on hyvin lyhyt aika oppia mitään.

Vuoden 2025 alusta alkaen kunnat voivat itse valita, miten ne järjestävät työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumispalvelut. Se edellyttää laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, joten Daisy-Ladies ry:lle on jatkossakin paljon tehtävää. Yh-distys myös tekee laajaa yhteistyötä muun muassa Varhan, Turun yliopiston oikeustieteellisen tiede-kunnan, lakitoimistojen, poliisin, ensikodin ja mo-nen muun tahon kanssa.

Tätä kirjoitettaessa on vielä epäselvää, miten uudistus pitemmän päälle vaikuttaa. Kotouttamis-toimintaa tutkinut Pasi Saukkonen kirjoitti jo muu-tamia vuosia sitten, että ”useat lainsäädännössä mainitut kotoutumisen edistämistoimet ovat to-teutukseltaan hämärän peitossa. Monet tähän asti toteutetuista selvityksistä ja tutkimuksista ikään kuin raottavat ovea, mutta eivät avaa sitä kokonaan, koska luotettavia tietoja ei saada kerättyä katta-vasti.”¹⁵² Tilanne ei ole sen jälkeen ainakaan sel-kiintynyt.

Hülly on tehnyt työtä maahanmuuttajien pa-riissa 1980-luvulta lähtien. Hän on puhunut maa-hanmuuttajien puolesta kymmenissä ja taas kym-menissä erilaisissa kokouksissa ja seminaareissa.

Helmikuussa 2025 hän kävi Helsingissä keskustelemassa kunniaväkivaltaan liittyvistä asioista oikeusministeri Leena Meren kanssa, kesäkuussa oli vuorossa monipäiväinen seminaari Hämeenlinnassa. Puhetta siis riittää, mutta tilanne on silti turhauttanut Hissua jo pitkään.

– Samat asiat joutuu kertomaan päättäjille uudelleen ja uudelleen. Vaikka DaisyLadies ry:llä on ollut toimiva konsepti maahanmuuttajanaisten auttamiseen jo 25 vuoden ajan, viesti ei tahdo mennä perille. Sen sijaan tehdään aina vain uusia selvityksiä ja tutkimuksia sekä järjestetään seminaareja, joiden lopputulokset olisimme voineet kertoa jo vuosia sitten.

– Jokaisessa seminaarissa sovitaan ja päätetään, että käsitellyt asiat ja löydetty hyvät käytännöt toteutetaan konkreettisesti. Niin ei kuitenkaan oikeasti tapahdu. Turun päättäjillä ei yksinkertaisesti ole tarpeeksi tietoa ja tuntemusta tämän kohderyhmän ihmisistä, jotka ovat erittäin haavoittuvassa asemassa ja usein fyysisen tai psyykkisen väkivallan uhreja.

– Pyörää ei kannata keksiä aina uudestaan. Sen sijaan kannattaa tulla kysymään DaisyLadyiltä, mitä pitää tehdä. Meillä on näyttöä toimivista keinoista. Ratkaisuja on olemassa, Hissu sanoo.

Mutta toki myös esimerkkejä onnistumisista löytyy paljon. Lukuisat maahanmuuttajat ovat oppineet suomen kielen ja löytäneet paikkansa yhteiskunnassa.

– He ovat perustaneet järjestöjä, aktivoituneet yhteiskunnassa ja lähteneet mukaan politiikkaan. Heistä jokainen on esimerkki onnistumisesta, Hissu sanoo.

DaisyLadies tekee äärimmäisen tärkeää työtä maahanmuuttajanaisten ja kokonaisten perheiden kotouttamiseksi Suomeen. Kolmannen sektorin toimijana DaisyLadies ry koetaan turvallisena ja helposti lähestyttävänä toimijana. Yhdistys voimaannuttaa naisia tavalla, johon Turun kaupunki ja sen byrokratia eivät pysty. DaisyLadies ry on ilman muuta vakiinnuttanut paikkansa tärkeänä maahanmuuttajanaisten auttajana.

– Kaikkein parasta on halata ihmistä, katsoa suoraan silmiin, hymillä lämpimästi ja aloittaa keskustelu kuin olisi tuntenut hänet sata vuotta. Siihen ei tarvita muuta. Ihminen rentoutuu ja hyväksyy tämän paikan kodiksi.

Mikä voisi olla parempi tapa lopettaa tämä kirja kuin tämä Hissun vuosikymmenten varrella ymmärtämä elämänviisaus?

Yllä Vuoden 2025 alkupuolella Hülly on käynyt Helsingissä keskustelemassa muun muassa oikeusministeri Leena Meren (ylinnä) ja kansanedustaja Pihla Keto-Huovisen kanssa kunniaväkivaltaan liittyvistä aiheista sekä maahanmuuttajaitien työllistymisestä.

LÄHTEET

DaisyLadies ry:n arkisto

Hallituksen pöytäkirjat ja yhdistyksen
vuosikertomukset
Lehtileikekokoelmat
Valokuva-albumit

Siirtolaisuusinstituutin siirtolaisuuskokoelmat

Hülya ”Hissu” Kydön kokoelma

LEHDEET

Aamulehti, Aamuset, DaisyNews, ET-lehti, Helsingin Sanomat (HS), Helsingin Uutiset, Iltalehti, Ilta-Sanomat (IS), KansanOpisto, Kulmakunta, Lilja-lehti, Me Naiset, Nykyposti, Nykypäivä, Suomen Kuvalehti (SK), Suomen Turku – Åbo, vår stad, Turkulainen, Turun Päivälehti, Turun Sanomat (TS), Turun tienoo, Vanhustenhuollon uudet tuulet, Åbo Underrättelser (ÅU)

HAASTAINTERVJUT

Leila Sheik Abdulle, Laura Bergvall, Mika Hartikainen, Sofia Henttunen, Hülya Kytö, Meri Kytö, Nataliya Myllylä, Mira Reunanen

INTERNET

DaisyLadies ry

<http://daisyladies.fi/fi/>

Kotoutumislain kokonaisuudistus (KOTO24)

<https://kotoutuminen.fi/koto24>

Kärsämäen kunnallinen hautausmaa Turussa

<http://www.ateistit.fi/uutiset/uuti170621.html>

Laki kotoutumisen edistämisestä

<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/681>

Maahanmuuttajaprojektit: hankkeet ja hyvät käytännöt

<https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/0c8fa6c6-maahanmuuttajaprojektit.pdf>

Patinan verkkolehti

<https://www.senioriliitto.fi/patina/patinan-verkkolehti/turkulaistunut-hissu-kyto-73-on-auttanut-vuosikausia-suomeen-muuttaneita-naisia-yhteen-aikaan-han-sai-tappouhkauksi/>

”Vain taivaasta tippuva kivi voi minut nujertaa”

<https://www.veikkaus.fi/fi/yritys2017#!/article/inhimillisia-uutisia/julkaisut/2015/08/vain-taivaasta-tippuva-kivi-voi-minut-nujertaa>

KIRJALLISUUS

- Flink, Toivo: Inkerinsuomalaisen paluumuutto ja kotoutuminen Suomeen. Teoksessa Arno Tanner & Ismo Söderling (toim.): *Venäjänkieliset Suomessa. Siirtolaisuusinstituutti*, Turku 2016, s. 76–95.
- Fredman, Markku: *Oikeutta ulkomaalaisille*. Gaudeamus 1989.
- Jaakkola, Magdalena: Asenneilmasto Suomessa vuosina 1987–1999. Teoksessa Liebkind, Karmela (toim.): *Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa*. Gaudeamus, Tampere 2000, s. 28–55.
- Jaakkola, Magdalena: *Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta. Asennemuutokset 1987-2007*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki 2009.
- Juntunen, Marko: *Matkalla islamilaisessa Suomessa*. Vastapaino, Tampere 2020.
- Jyläskoski, Mira ja DaisyLadies-työryhmä (toim.): *Kuka minä olen? Tarinoita monikulttuuristen naisten elämästä*. DaisyLadies ry, Turku 2024.
- Kanervo, Sari & Kaljunen, Suvi: *Maan tapa Suomessa*. Turun kulttuurikeskus/Kansainvälinen kohtaustapaikka, Turku 2007.
- Koivistoinen, Susanna: ”Aina on mentävä eteenpäin” *Vietnamista pakolaisina tulleiden naisten kokemukset julkisen keskustelun kontekstissa 1970- ja 2010-lukujen Suomessa*. Suomen historian pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto 2021.
- Korhonen, Vesa & Puukari, Sauli (toim.): *Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö*. PS-kustannus, Jyväskylä 2013.
- Kumpula, Kristiina: Rauhan ajan suurin kotimaan operaatio. Teoksessa Kotilainen, Noora & Laine, Jussi (toim.): *Muuttoliike murroksessa*. Into, Helsinki 2021, 59–62.
- Lauerma, Liisa: *Lapsuus kohtaustapaikkana. Muistoja nyky-suomalaisilta*. Momentum kirjat, Helsinki 2025.
- Leitzinger, Antero (toim.): *Mansikkamaan vartijat. Muistelmia ulkomaalaishallinnosta eri vuosikymmeniltä*. Maahanmuuttovirasto, Helsinki 2010.
- Martikainen, Tuomas: *Moniarvoinen Turku. Käsikirja uskonnollisista, maailmankatsomuksellisista ja etnisistä yhteisöistä*. Åbo Akademi, Åbo 1996.
- Martikainen, Tuomas: Maahanmuuttajaväestön sukupuolittuneisuus, perheellistymisen ja sukupolvisuus. Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.): *Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja, D 46/2007, 38–67.
- Mela, Marjo: ’En haluu istua kotona. En haluu istua kotona vaan’: akkulturaatioasenteet ja vertaistuen merkitys Suomeen muuttaneille naisille suunnatussa DaisyLadies-järjestössä. Pro gradu -tutkielma, sosiologia, Turun yliopisto 2016.
- Mohamud, Jamila, Adam Abdi Adam, Abdirauf Yusuf & Maippi Luukinen (toim.): *Muualla suomalainen, Suomessa somali*. Kalin-tiimi, Helsinki 2019.
- Mubarak, Yusuf M., Eva Nilsson & Niklas Saxén: *Suomen somalit*. Into, Helsinki 2015.
- Myrskylä, Pekka: Maahanmuutossa suuria vuosivaihteluita. *Tieto & trendit* 4/2010.
- Nerg, Päivi & Järvenkylä Nina: *Tiukka paikka*. Docendo Oy, Jyväskylä 2019.
- Pajari, Miia & Takala, Elina: *Maahanmuuttajien neuvonta. Työnkuva neuvojan näkökulmasta*. Opinnäytetyö, Sosiaalialan koulutusohjelma, Tampereen ammattikorkeakoulu 2010.
- Pehkonen, Petri: Kansanopiston haasteet maahanmuuttajien kouluttajana. Teoksessa Hiltunen, Saara (toim.): *Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan*. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Joensuu 2012, 56–65.
- Pyykkönen, Miikka: Naiset maahanmuuttajien yhdistyksissä. Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.): *Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja, D 46/2007, 105–124.
- Rasinkangas, Jarkko: Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla. Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumispreferensseistä. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 2013.
- Ruusuvirta, Minna et al.: Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa III. Kulttuuritoiminnan kustannukset 25 kaupungissa vuonna 2010. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2012.
- Salminen, Kimmo: Turun maahanmuuton kuva. Turun kaupunki, Kaupunkitutkimus- ja tietoyksikkö, *Tutkimuskatsauksia* 5/2012.

Saukkonen, Pasi: Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka. *Cupore*-julkaisuja 19/2010, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö, Helsinki 2010.

Saukkonen, Pasi: *Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet*. Gaudeamus, Helsinki 2020.

Shakr, Aysu & Tapanainen, Maippi (toim.): *Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa*. Ihmisoikeusliitto ry, Helsinki 2004.

Tiilikainen, Marja: Somalinaiset ja maahanmuuton kokemukset. Teoksessa Karmela Liebking (toim.): *Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa*. Gaudeamus, Helsinki 2000, 93–111.

Timonen, Joonas: Yhteiskunta uudistuu kohtaamisissa. Teoksessa Saukkonen, Pasi: *Suomi omaksi kodiksi*. Gaudeamus Oy, Helsinki 2020, 149–153.

Tuomisto, Anja: *Kohtauspaikasta Muistojen Kotiin. DaisyLadies 10 vuotta Turussa*. DaisyLadies ry, Turku 2012.

Vasama, Esa: Turun kulttuurikeskus. Ideasta uudelle vuosituonnelle. Kirjassa *Kortteli täynnä elämää*. Turun vanha Suurtori, Turun maakuntamuseo – julkaisuja 2, Turku 2002, 125–172.

Vuori, Jaana: Arjen kansalaisuus, sukupuoli ja kotouttamistyö. Suvi Keskinen, Jaana Vuori ja Anu Hirsiaho (toim.): *Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa*. Tampere University Press 2012, 235–262.

VIITTEET

¹ Lauerma 2025, 17–26.

² *Vanhustenhuollon uudet tuulet* 8/2005.

³ *Nykyposti* 6/1985.

⁴ Fredman 1989; Leitzinger 2010.

⁵ *HS* 6.6.1987.

⁶ Jaakkola 2000, 28.

⁷ *HS* 20.5.1987 ja 26.2.1989.

⁸ *TS* 17.6.1988.

⁹ Koivistoinen 2021, 31–35.

¹⁰ *HS* 28.2.2016.

¹¹ *ET-lehti* 10/2016.

¹² *TS* 11.5. ja 16.6.1988.

¹³ *HS* 14.9.1988.

¹⁴ *Kulmakunta* 15.5.1988.

¹⁵ *HS* 18.1.1989.

¹⁶ *Turun tienoo* 23.5.1989.

¹⁷ Leitzinger 2010, 79–80.

¹⁸ Tuomisto 2012, 15.

¹⁹ *Suomen Kuvalehti* 24.11.1989.

²⁰ Martikainen 1996, 83.

²¹ *HS* 27.10.1991.

²² *HS* 21.2.1990.

²³ *HS* 21.2.1990.

²⁴ Tiilikainen 2000, 94;
HS 29.11.1990;
IS 12.12.2021; *SK* 26.7.2024.

²⁵ Mubarak et al. 2015, 30–31.

²⁶ *HS* 28.11. ja 29.11.1990.

²⁷ *TS* 15.11.1990.

²⁸ *HS* 29.11.1990.

²⁹ *HS* 4.1.1991.

³⁰ *HS* 28.11.1990.

³¹ Tiilikainen 2000, 93.

³² Jaakkola 2000, 29;

Jaakkola 2009, 39.

³³ *HS* 28.2.2016.

³⁴ *HS* 4.1.1991.

³⁵ Jaakkola 2000, 33;

Jaakkola 2009, 54.

³⁶ Mubarak et al. 2015, 34–36.

³⁷ Mohamud, Adam, Osman &
Luukinen 2019, 31.

³⁸ *HS* 2.2.1990.

³⁹ Flink 2016, 87–88.

⁴⁰ Tuomisto 2012, 33;
HS 15.4.1992.

⁴¹ *HS* 9.3.1990.

⁴² *HS* 9.3.1990.

⁴³ *HS* 1.3.1997.

⁴⁴ *TP* 2.3.1994.

- 45 TS 25.5.1992.
- 46 ”Vain taivaasta tippuva kivi voi minut nujertaa”, internet.
- 47 Juntunen 2020, 43, 65.
- 48 Juntunen 2020, 46.
- 49 HS 17.1.1993.
- 50 HS 20.1.1993; Tuomisto 2012, 29; Kärsämäen kunnallinen hautausmaa Turussa, internet.
- 51 *Me Naiset* 12.3.1993.
- 52 *Iltalehti* 2.9.1994.
- 53 Saukkonen 2010, 57; Saukkonen 2020, 70; Jaakkola 2009, 68.
- 54 Ruusuvirta 2012, 52; Tuomisto 2012, 38.
- 55 HS 28.2.2016.
- 56 *Turkulainen* 13.2.2002.
- 57 Myrskylä 2020.
- 58 ÅU 20.6.2003.
- 59 Pyykkönen 2007, 113.
- 60 Martikainen 2007, 48.
- 61 Tuomisto 2012, 54.
- 62 Tuomisto 2012, 43.
- 63 HS 4.7.2002.
- 64 *DaisyNews* 1/2005.
- 65 Tuomisto 2012, 55–56.
- 66 TS 10.3.2002; HS 4.7.2002.
- 67 *Aamulehti* 18.1.2003.
- 68 TS 18.12.2002; *Turkulainen* 18.12.2002.
- 69 *KansanOpisto* 2/2002; Maahanmuuttajaprojektit, internet.
- 70 *KansanOpisto* 2/2002.
- 71 *Turkulainen* 18.12.2002.
- 72 *Kulmakunta* 1.9.2004; Tuomisto
- 73 YLE 4.10.2010.
- 74 TS 16.6.1988.
- 75 Shakir & Tapanainen 2004.
- 76 *Nykypäivä* 5.5.2006.
- 77 HS 1.11.2012.
- 78 TS 31.10.2006.
- 79 HS 4.7.2002.
- 80 TS 31.1.2004.
- 81 HS 4.7.2002.
- 82 Tuomisto 2012, 65.
- 83 Hallituksen kokous 11.5.2004.
- 84 TS 4.6.2006
- 85 *Suomen Turku* 4/2006: *DaisyNews* 1/2006; *DaisyNews* 2/2008.
- 86 TS 4.3.2008.
- 87 *DaisyNews* 2/2024; Pehkonen 2012, 61–62.
- 88 Maahanmuuttajat Suomella töissä 2012
- 89 Akuutin arkisto 23.9.2008.
- 90 Pajari & Takala 2010, 17.
- 91 Tuomisto 2012, 81
- 92 Tuomisto 2012, 95.
- 93 *Aamuset* 4.12.2013; Tuomisto 2012, 94–95.
- 94 Hallituksen kokous 8.6.2017.
- 95 TS 29.1.2009.
- 96 Vuori 2012, 238–239; Saukkonen 2020, 70; Laki kotoutumisen edistämisestä, internet.
- 97 Nerg & Järvenkylä 2019, 15; Juntunen 2020, 107.
- 98 Maahanmuuttovirasto 30.11.2017; Nerg & Järvenkylä 2019, 165–166; Kumpula 2021, 59; Juntunen 2020, 103.
- 99 HS 15.12.2022.
- 100 *Turkulainen* 30.10.2015.
- 101 *DaisyNews* 1/2021.
- 102 Timonen 2020, 150.
- 103 Toimintakertomus 2017.
- 104 Toimintakertomus 2019.
- 105 *Aamuset* 19.8.2006.
- 106 *Kotiliesi* 14.12.2010.
- 107 *Turkulainen* 2.3.2012.
- 108 TS 2.10.2015.
- 109 TS 21.5.2015.
- 110 *DaisyNews* 3/2020.
- 111 *Aamuset* 25.9.2018.
- 112 Toimintakertomus 2023 ja 2024.
- 113 Mela 2016.
- 114 *DaisyNews* 3/2020.
- 115 TS 3.10.2019; *Turkulainen* 3.10.2019.
- 116 *DaisyNews* 3/2024.
- 117 *Daisy News* 3/2020.
- 118 TS 20.7.2020.
- 119 TS 12.6.2024.
- 120 TS 27.11.2023.
- 121 *DaisyNews* 1/2020.
- 122 *DaisyNews* 1/2021.
- 123 *DaisyNews* 1/2021.
- 124 Toimintakertomus 2020.
- 125 Toimintakertomus 2020.
- 126 Toimintakertomus 2020.
- 127 *DaisyNews* 3/2020.
- 128 *DaisyNews* 1/2021.
- 129 *Daisy News* 1/2023.
- 130 *DaisyNews* 1/2022.
- 131 Toimintakertomus 2022.
- 132 *DaisyNews* 1/2022.
- 133 *DaisyNews* 3/2022.
- 134 *DaisyNews* 2/2022.
- 135 TS 15.8.2022
- 136 *DaisyNews* 3/2022.
- 137 DaisyLadies ry, internet.
- 138 *DaisyNews* 1/2023.
- 139 *DaisyNews* 2/2024.
- 140 Toimintakertomus 2023.
- 141 *DaisyNews* 1/2024.
- 142 *DaisyNews* 1/2024.
- 143 *DaisyNews* 2/2024.
- 144 *DaisyNews* 2/2024.
- 145 *DaisyNews* 2/2024.
- 146 TS 23.5.2023.
- 147 Plan International, internet.
- 148 Toimintakertomus 2024.
- 149 *DaisyNews* 1/2025.
- 150 Saukkonen 2020, 104.
- 151 Kotoutumislain kokonaisuudistus (KOTO24), internet.
- 152 Saukkonen 2020, 126.

DAISYLADIES RY on Suomen ensimmäinen maahanmuuttajanaisten yhdistys. Sen juuret yltävät 2000-luvun alkuun, joten vuonna 2025 juhlitaan yhdistyksen neljännesvuosisataista taivalta.

Kirja kertoo yhdistyksen sekä sen perustajan ja voimahahmon Hüllya ”Hissu” Kydön tarinan. Hänen ansiostaan Turku oli 1980-luvulta lähtien maahanmuuttajien kotouttamistyön eturintamassa. Hissun sinnikkään työn tuloksena Turkuun perustettiin vuonna 1989 Kansainvälinen kohtaauspaikka ja myöhemmin 2000-luvulla DaisyLadies ry. Tämä kirja on kunnianosoitus kaikille rohkeille maahanmuuttajanaيسille ja heidän omalle yhdistykselleen!

